Inhoud

RJ 1968 is samengevoegd met RJ 1969
alle artikelen van beide jaren
staan onder RJ 1969.
Dit is het allerlaatste jaarboek!

Kroniek 1967/68 (Drs. J. A. C. Lenders) 3

Kroniek 1968/69 (Drs. J. A. C. Lenders) 38

Kinderen 1 (Bert. s.a. Peto) 84

Kinderen 2 (Bert. s.a. Peto) 85

Een oud-wereldkampioen gymnastiekleraar op Rolduc (Jos Ritzen) 86

Een hartelijk gedicht bij een gouden feest (L. Augustus) 90

Op het voetspoor van Heriman van Rolduc (Prof. dr. J. J. M. Timmers) 96

Nog eens over de fundering van de kerk te Rolduc (W. Marres) 104

Le refuge juif (Bert. s.a. Peto) 116

Lerarenkorps 1967/69 117

Leerlingen 1967/68 118

Leerlingen 1968/69 124

Geslaagden 1968 130

Geslaagden 1969 131

Personalia 1967/69 134

Redactie: L. Wijnen en Drs. J. A. C. Lenders

Druk: H. van der Marck en Zonen, Roermond

Vormgeving: Wim Simons GVN

Clichés: Photogravure van Leer NV, Amsterdam

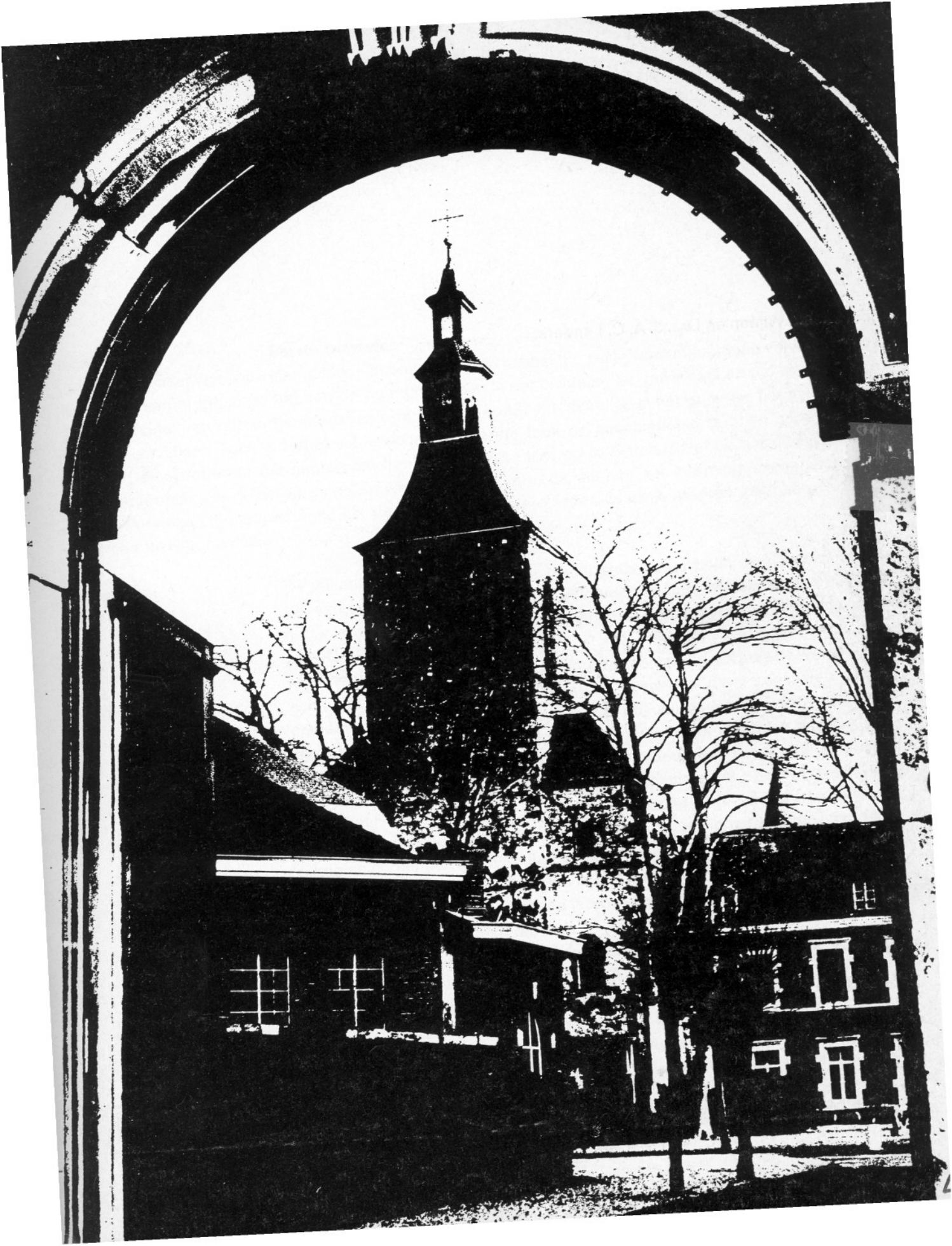

Kroniek 1967/68

Eerste trimester

Teruggrijpen naar wat twee jaar geleden gebeurde, is een hachelijke zaak, want met behulp van korte notities moge men al gepoogd hebben de gebeurtenissen in het brede kader van plaats en tijd te stellen, de 'couleur locale' van het herinneringsbeeld is zodanig verbleekt, dat alles in het grijs van het halve weten dreigt te verzinken. Toch is het geschiedschrijvers eerste taak de geschiedenis te doen herléven. Dat willen wij dan proberen: het nageslacht heeft er immers recht op te weten, óók hoe het de Rolduciens o.a. in het kroniekjaar '67/68 verging. Dat wij ons echter voor de school- en internaatsevenementen uit die lang vervlogen tijd tot het Jantje van Leiden van de zuivere feiten zullen beperken, zal geen christenmens ons kwalijk nemen.

21 augustus

De vakantie is voorbij. Een voor Nederlandse begrippen zeer warme vakantie, een zomer in den ouwen trant. Wie voor de hitte het buitenland opzocht, had evengoed bij moeders pappot kunnen blijven. Maar weet je zo iets te voren? De Bilt is niet onfeilbaar.

Men heeft tijdens die voor ons lekker werkeloze en zorgeloze weken in de abdij niet stilgezeten. Daar de Sociale Studiedagen, die vroeger een gastvrij onthaal vonden op Rolduc in het zomertij, nu naar de Paasvakantie verplaatst zijn – nog altijd bij ons, het conferentiehuis bij uitstek – hadden de werkgroepen van de firma Ruiters alle tijd om op ons gebouw een soort vivisectie toe te passen. Zoals bekend, is namelijk bij de Domaniale het besluit gevallen ook onder het Rolducse complex zelf het nog immer fel begeerde zwarte goud weg te delven, en zulk gewroet zou ten detrimente van onze cultuur-historische rijkdommen kunnen gaan, indien er geen speciale voorzieningen werden getroffen. Die voorzieningen bestaan in een aantal zo geheten dilatatievoegen – de kroniekschrijver van het vorige jaarboek maakte er al summier gewag van – waardoor de aaneengesloten hap in moten wordt opgedeeld, hetgeen het scheuringsgevaar aanmerkelijk vermindert. Zo werd de vroegere HBS-vleugel reeds eerder van de overige gebouwen gescheiden en worden nu zagen en boren gehanteerd om insnijdingen te maken, van fundament tot nok, in de oostelijke façade, populair topografisch uitgedrukt tussen de donkere gang en de studiezaal en zo naar boven tot slaapzaal 3 toe; om Klein-Rolduc van de rest te separeren: de voeg loopt tussen de beide VK-klassen, de klassen van 5 en 6 gymnasium en deelt de daarboven gelegen vroegere slaapzaal 5 in tweeën; en tenslotte om de hoge basse-cour-vleugel, met keukenafdeling, eetzaal en bo-

ven elkaar liggende slaapzalen, in dier voege te dilateren, dat de nodige veiligheid gewaarborgd is; voorts wordt het bordes van de courvleugel losgezet. Het karwei vult de gehele vakantie en is juist op de dag dat wij onze rentréemaken voltooid. Slechts enkele achtergelaten gereedschappen zijn de stille getuigen van het werk – een symbool voor ons? Het ongerief van de zinken drempels valt nogal mee; het enige wat wij vrezen is, dat er na verloop van tijd lichte maar ongemakkelijke niveauverschillen tussen de afzonderlijk geplaatste gedeelten zullen optreden. En natuurlijk is het occideringsproces een factor, die de niet-roestvrije plaatbedekking van het dak wel eens minder fraai zou kunnen doen verkleuren.

Naast deze dilatatiewerkzaamheden, nuttig maar niet sensationeel, valt er ook iets van meer spectaculaire aard te melden. De schei- en natuurkundeafdeling heeft een grondige reorganisatie ondergaan. Zij neemt nu een aaneensluitende ruimte in op de benedenverdieping van de zuidelijke courvleugel. De vroegere scheikundeklas is gewoon leslokaal geworden. Wij beseffen dat deze zakelijke mededelingen in de verste verte geen beeld kunnen ge-

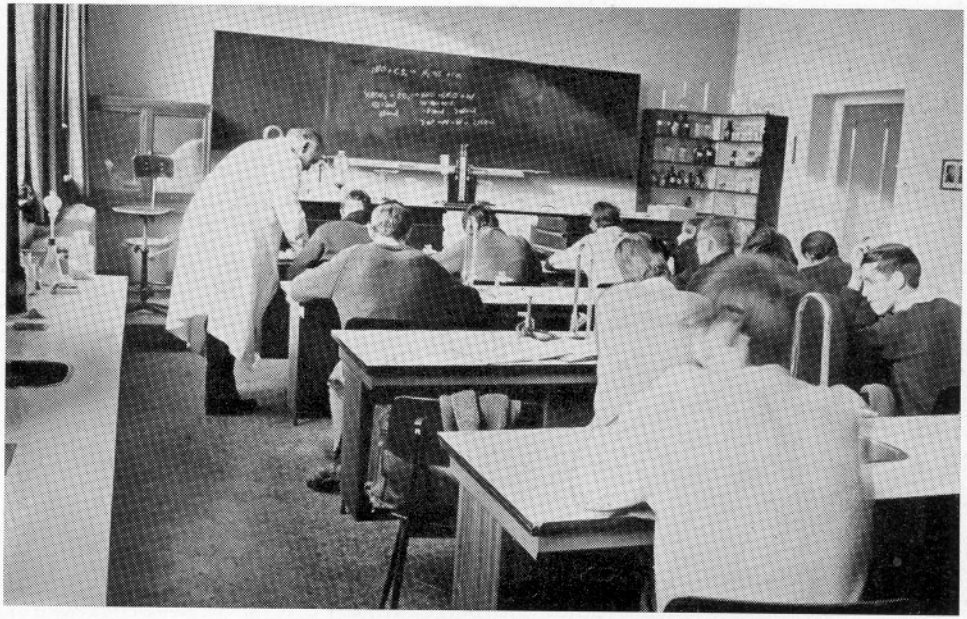

ven van de schitterende ambiance waarin thans de vakken van de toekomst gedoceerd worden. Maar wij zijn maar een simpele alpha, niet in staat tot de lyriek die technische perfectie in de boezem van ter zake deskundige bewonderaars kan oproepen. Als wij niettemin mogen zeggen wat de meeste indruk op ons maakt: dat is het cleane aspect van al deze apparatuur. Voor Mhr. Lemmens is dit een vanzelfsprekendheid. Zijn commentaar op het feit dat hij voortaan zijn wetenschap in deze paleizen mag slijten: 'Er is geen behoorlijk bord!'

De eilandenvijver wordt schoongemaakt: een werk dat enkele maanden vordert. Veel eerder gereed is de kleine studiezaal, waar nu, evenals in de grote, prettige studiemeubelen staan die hopelijk het studeren begunstigen.

Geruisloos heeft Rolduc een tijdperk afgesloten: met ingang van het nieuwe schooljaar is het geen exclusief klein-seminarie meer. Ooit zal wellicht een historicus de nu achter ons liggende periode 1946/1967 kritisch doorlichten: de jaarboekenreeks doet hem daarbij ongetwijfeld waardevol materiaal aan de hand. Wij voor ons willen slechts constateren. Welnu, dan zien wij dat

de overgang naar het nieuwe Rolduc - Frankrijk is al jaren aan zijn vijfde republiek toe – nauwelijks iemand met weemoed vervult. Allang had men zien aankomen dat het seminarie, in deze tijd van onzekerheid en twijfel, wegens gebrek aan belangstelling gesloten zou moeten worden. Al vormen priesterrecrutering en priesteropleiding levensgrote problemen, duidelijk is intussen wel geworden dat aan de oplossing daarvan een exclusief seminarie nog maar heel weinig kan bijdragen. Andere wegen dienen gezocht. Definitief uitgespeeld is op dat gebied Rolducs rol evenwel niet, want volgens de beschikking van de bisschop blijft de opname van klein-seminaristen althans voorlopig een zaak die ons huis aangaat.

Ofschoon de overgang dus nagenoeg niemand met weemoed vervult, omdat wij als moderne mensen reëel genoeg zijn om de situatie nuchter onder ogen te zien, bij de meest kritischen onder ons is er wel enige ongerustheid: zal ondanks de maatregel van de openstelling ons voortbestaan toch niet bedreigd worden? Gelukkig stemt het aantal aanmeldingen tot hoop: met zesendertig nieuwe internen behoeven wij op korte termijn niet voor een sombere toekomst te vrezen. Zij brengen het totaal aantal internen op rond 150, onder wie 20 HBS-ers en 5 HAVO-isten, welke laatsten in Heerlen ter school gaan.

Terzelfdertijd dat het internaat Rolduc zijn poorten openstelt voor katholieke jongelui uit het gehele land, die als intern een voorbereidend wetenschappelijke of middelbare opleiding wensen te ontvangen, of wier ouders dat voor hun pupillen wensen, stelt de school Rolduc meisjes uit Kerkrade en omgeving in de gelegenheid om als extern gymnasiaal onderwijs te komen genieten. Het besluit wordt allerwegen toegejuicht, niet het minst in Kerkrade, dat zijn vrouwelijke gymnasiasten tot nu toe voornamelijk naar Heerlen moest sturen. Van de eerste kandidate die zich aanmeldt en daarmee geschiedenis maakt, zij het ons vergund de naam te noteren: zij heet Joyce van Hemert en doet haar intrede via een enthousiaste brief van haar vader. Zij zal, wat betreft de eerste klas van het gym, nog door 7 anderen worden gevolgd, terwijl ook enkele leden van het zo genoemde zwakke geslacht – waarom toch? – de gelederen van de VK versterken. Op het voorplein moest Mhr. Vogels zijn privé-garage missen, omdat deze ruimte bestemd was voor de inrichting van externen-toiletten, meer in het bijzonder voor dames; een en ander kwam tijdens de vakantie net niet gereed. Je kunt geen ijzer met handen breken.

Foto: Limburgs Dagblad

22 augustus

Nadat op de cour de klassenindeling is afgekondigd, vieren wij om tien uur een plechtige hoogmis bij gelegenheid van de opening van het nieuwe schooljaar. Zo'n viering heeft iets prils: nog zijn het de beste voornemens die ons bezielen. De hele gemeenschap neemt er aan deel, ook de externen en het, op enkelen na, voltallige docentencorps.

De externen vormen nu met hun aantal van ver boven de honderd een groep van betekenis. Deze kroniek zal pogen hun recht te doen wedervaren. Terwille van hen zijn in het schoolgebouw kapstokken en rekken aangebracht, zodat hopelijk voorkomen zal kunnen worden, dat boekentassen over gangen en trappen rondslingeren. Niettemin zal het menigmaal geschieden dat iemand zijn tas kwijt raakt. Slordigheid aan de ene kant, boos opzet aan de andere – de mens zit zo in elkaar gestoken, dat jeugdige volmaaktheid een utopie is. Buiten de lesuren kunnen de externen over enige tijd aangenaam op Rolduc verblijven, wanneer zij gebruik maken van het nieuw in te richten overblijflokaal, achter de vroegere aula minor. Daar zullen een gedeeltelijk verlaagd plafond en leuke meubelen voor de sfeer zorgen welke nodig is voor gezellige ontspanning. De ruimte, zo laat zich aanzien, zal ook aan andere gebeurlijkheden prettig onderdak kunnen bieden: feestzittingen, dansavonden . . . Maar zover is het nog niet. De externen moeten nog een week of zes geduld oefenen.

Intussen hebben zij ook een nieuwe prefect, in de persoon van Mhr. Crombach. Kerkradenaar van geboorte, is hij stellig zeer geschikt om met zijn bonhomie en zijn realiteitszin hun al maar groeiende wereldje te regeren.

De nieuwe prefect treedt in de plaats van Mhr. Berkels, wie in het vorige jaarboek reeds welsprekend uitgeleide werd gedaan. Bij de daar uitgesproken wensen sluiten wij ons van harte aan: in het landelijke Swolgen moge hij met zijn parochianen groeien en bloeien. En hij wete dat de aardrijkskundelessen veilig zijn in handen van zijn opvolger, Mhr. Bohn, die wij een hartelijk welkom toeroepen. Ook al is de kennis van onze aarde niet meer zó belangrijk, nu wij op het punt staan de maan te gaan verkennen, het blijft een nuttig en boeiend vak. Naast Mhr. Bohn ontdekken wij een andere nieuweling onder de docenten: het is Mhr. Melchior, die voor een jaar een gedeelte van de allerkleinsten aan zijn zorgen ziet toevertrouwd. Het aantal aanmeldingen maakte namelijk weer twee VK-klassen noodzakelijk. Maar het VK-instituut loopt op zijn laat-

ste benen, want wanneer volgend jaar de mammoetwet van kracht wordt, zal de brugklas geacht worden zoveel voorbereidend werk te doen, dat verdere voorbereiding overbodig wordt. De heren onderwijzers zullen derhalve naar andere banen moeten uitzien. Hetgeen voor Mhr. Melchior inhoudt, dat dit jaar hem ziet komen en gaan. Hij make er het beste van.
Een oude bekende moeten wij missen. Het is Mhr. Pop, die tijdens de grote vakantie zo ernstig ziek werd, dat hij voor operatie in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Zijn lessen geeft op 1 en 2 gymnasium vanaf begin september Mhr. van Wersch, op wie wij in een dergelijke 'casus perplexus' nooit een vergeefs beroep hoeven te doen. Voor de lessen op 5 en 6 bèta vindt de president eind september een vervanger in de persoon van Drs. Ervergaart, oud-leerling van onze school. Voor korte tijd slechts, want half november voelt Mhr. Pop zich gelukkig gezond genoeg om de biologielessen althans op de twee hoogste klassen weer op zich te nemen.

27 augustus

De vrije-tijdsbesteding wordt een probleem. Niet dat wij nu al niet meer zouden weten wat wij met onze vrije uren aan moeten. Maar de ervaring van het verleden heeft geleerd, dat zo iets vanaf de aanvang grondig moet worden aangepakt. Dit gebeurt o.a. in de vorm van een vandaag onder de internen gehouden enquête over de belangstelling voor de verschillende vormen waarin de jonge mens van nu zijn tijd wenst te besteden. Het resultaat is verbluffend: de tennissport blijkt zich in een bovenmate grote interesse te verheugen. De overheid zal met de uitkomsten van het onderzoek rekening houden, hetgeen te meer mogelijk is omdat jeugdleider Mhr. L. Smeets, die het laatste trimester van verleden jaar, toen hij hier in dienst trad, als zijn aanloopperiode zag, zich nu officieel met de begeleiding van de vrije tijd zal belasten. Hij heeft echter ook nog de nodige surveillance-uren . . .

29 augustus

Wij zouden het niet vermelden als het niet zo vlak bij huis gebeurde: de wereldkampioenschappen wielrennen vinden in Heerlen plaats. Dit spectaculaire sportfestijn duurt enkele dagen. Zondag 3 september is het laatste evenement: hardfietsen om de kampioenstitel voor profs.

10 september

En het jaar, het spoedt zich voort. Al drie weken hier. Het alledaagse begint

grijs te worden. Voor de nieuwelingen is het maar gelukkig, dat zij op deze bezoekdag de banden met thuis wat nauwer kunnen aanhalen. Zo'n opkikkertje heb je nodig, of niet soms?

11 september

Het tb-onderzoek via het prikje van zuster Rutten. Over drie dagen komt zij even kijken hoe het uitgevallen is.
En verder beginnen vandaag de bezinningsdagen, volgens het bekende patroon. Onder leiding van pater Hafkemeijer bezint Ia zich het eerst, terwijl Ib op 14 september aan de beurt komt. IIa krijgt 12 en 13 september zijn geestelijke douche, IIb 15 en 16 september. Voor 3, 4 en 5 gym komt pater de Smet de bezinnig leiden, en wel: voor 3 gym op 25 en 26, voor 4 gym op 28 en 29 september en voor 5 gym op 9, 10 en 11 oktober. Die van de zesde gaan zoals gebruikelijk in Spaubeek op retraite, op 24, 25 en 26 oktober. Nuttige dagen voor de moderne mens, die zo weinig gelegenheid tot zelfinkeer krijgt.

20 september

Ajax-Real Madrid, eerste ronde om de Europa-cup. De kans dat onze kampioensploeg het tegen deze sterke tegenstander haalt, wordt gering geacht. Toch zitten wij massaal voor het tevee-toestel en leven geestdriftig met de Ajacieden mee: is onze nationale trots er niet mee gemoeid? Return in Madrid op 11 oktober.
Waar zitten wij voor het teevee-toestel en welke programma's mogen wij zien? Voorlopig is des avonds teevee-zaal wat overdag het overblijflokaal van de externen is. Maar eind maart 1968 – wij weten dat nu uiteraard nog niet – zal er een toestel bijkomen, dat geplaatst wordt in de voormalige rookzaal en bestemd is voor de jongsten en de jongeren; de oudsten worden geacht hun eigen apparaat te blijven benutten. Van deze regeling komt niet alles terecht: tenslotte gaat men maar zitten waar het 't prettigst is. En dat is niet direct in die grote kille zaal, ginds op het voorplein, die je bovendien soms alleen kunt bereiken als je er, bij regenweer, een natte jas voor over hebt.
En wat wij zoal zien? Een speciale teevee-commissie met Mhr. Hafmans aan het hoofd stelt de programma's vast. Het is een kwestie van geven en nemen: sport, recreatie en cultuur, het moet allemaal aan zijn trekken komen, rekening houdend met belangstelling en ontwikkeling, anders voor kleinen, middengroepen en oudsten. Soms wil een programma wel eens uitlopen. Dat

mag dan, mits de betreffende uitzending ook wordt opgezet! Ja, ja, men probeert van alles.

29 september

Na de morgenstudie verschijnt 6 gym met zijn onderscheidingsteken. Ditmaal hebben zij zich, verstandig, beperkt tot een enkel jasje dat hen fleurig staat. Niet al hun klasgenoten schijnen het met deze traditie eens te zijn. De oneensers menen dat zij er als eerste hoogste klas van de open situatie beter aan doen, deze typische klein-seminarie-overlevering op te geven. Er is dan ook lang en breed gedubd vooraleer men besloot toch nog maar tot de aanschaffing van een distinctief over te gaan. Hun kadetten in het megaron laten nu al weten, dat zij volgend jaar het jasje of wat-dan-ook aan de kapstok zullen hangen. 'Honni soit qui mal y pense, tempora mutantur!'
In de kantine van de HBS wordt des namiddags de eerste . . . dansles gegeven. De overheid trekt uit de openstelling blijkbaar de volle consequentie en staat niet alleen toe, maar bevordert zelfs dat de jongelui van de hoogste klassen onder leiding van een bevoegd dansleraar hun stramheid leren afleggen en zich de gratieuze bewegingen van de gladde vloer leren eigen maken. HBS en gymnasium vinden elkaar broederlijk en . . . zusterlijk bij deze prettige en inspannende oefeningen; dat zusterlijk slaat hoofdzakelijk op de MMS, die graag de vrouwelijke partners levert, zo onmisbaar voor ons zolang onze school alleen op de laagste klas gemengd is.

1 oktober

De eerste film van het jaar. De titel – 'Die knotsgekke Kerels in hun vliegende Kratten' – lokt een groot aantal toeschouwers naar de aula: in- en externen, en ook wat genodigden, want nu er door de dansles mogelijkheden tot contact geschapen zijn, worden deze (zo gauw al?) begrijpelijkerwijze ook benut. Wij zitten dan in de gespannen afwachting van hetgeen gaat komen, en er gáát ook iets komen, de opening doet veel verwachten, en plotseling breekt de draad onherstelbaar af. Spijtig moet Mhr. Poulssen na enige tijd meedelen, dat de kopie van deze film van perforatiegaatjes is voorzien die niet passen op onze toestellen. Alleen de aanloopstrook kan het net halen. En wij (kroniekschrijver) dachten nog wel, dat de filmcabine nu juist datgene in onze aula is, wat aan alle eisen voldoet, in tegenstelling bijvoorbeeld tot de toneelaccomodatie. Dan hebben wij ons dus vergist. Spijtig inderdaad.

4 oktober

Feestdag van de heilige Antonius en daarom ook feest voor ons. Wie onze relatie met de patroon van verloren zaken niet begrijpt, moet weten dat de naburige HBS naar Antonius doctor is genoemd en dat steeds meer van de onzen daar hun onderwijs ontvangen. De jaarlijks te houden schoolexcursie kan daarom het best op deze dag worden gesteld.

Er is op deze woensdag-dierendag dus wel lesvrij, maar geen schoolvrij, om het eens met een vleugellamme formule te zeggen. De externen begrijpen dit uitstekend (de internen moeten het wel begrijpen) en komen nagenoeg allen opdagen. Op het program staat een speciale schoolreis, wekenlang voorbereid door de heren Poulssen en Stassen. Groepsgewijze worden de leerlingen aan de hoede van gewetensvolle leiders toevertrouwd, in principe de hoofdleraren van de verschillende secties. Zij hebben dagen te voren aan de hand van folders kunnen bestuderen, welke bezienswaardigheden van de stad Luik voor hun groep het meest in aanmerking komen. Want wij gaan naar Luik, eerst per bussen tot Maastricht, en vandaar met de plezierboot 'Maasvallei' over de Maas naar de oude bisschopsstad. Het vertrek van Rolduc vindt plaats om klokslag 8 uur, zoals een vertraagde heer tot zijn spijt moet

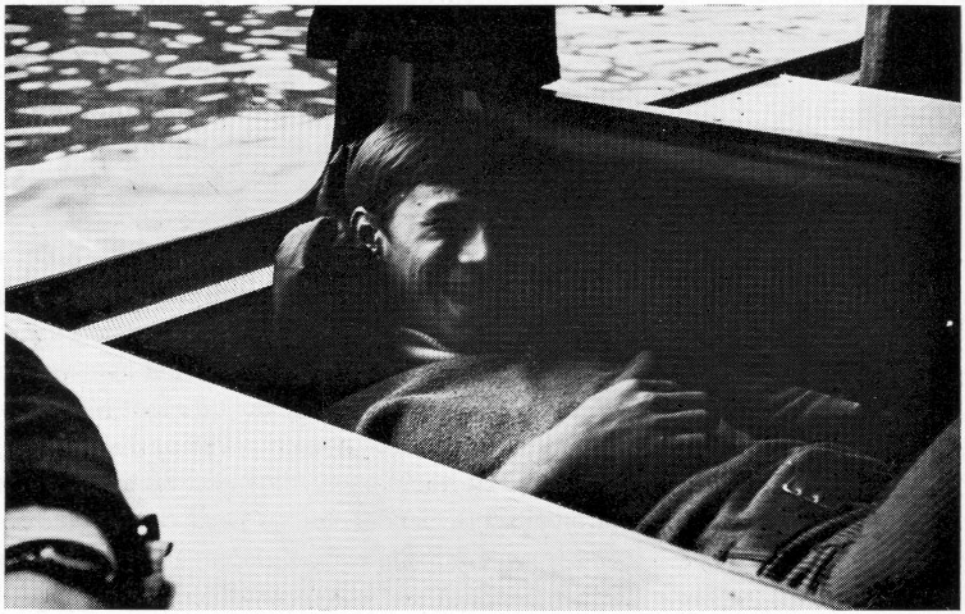

vaststellen. Een uur later zitten wij allen tesamen op ons drijvend paleis. Voor de boottocht zijn drie uur uitgetrokken, die je makkelijk stukslaat omdat het leven aan boord telkens nieuwe varrassingen biedt. Het passeren van de bekende Stop van Ternaaien is een bijzondere ervaring, totdat langzamerhand gaat blijken dat het wel erg lang duurt: een van de boten vóór ons heeft averij opgelopen, malheur met zijn schoepen of zo iets. Met een goed uur vertraging bereiken wij Luik. Jammer, want nu hebben we nog maar dik twee uur de tijd om ons Luiks program af te werken. De kermis vindt de meeste aftrek, maar ook meer serieuze zaken komen aan bod. De terugreis stroomafwaarts verloopt sneller en zonder incidenten, zodat wij binnen de tweeëneenhalf uur weer in Maastricht zijn en om een uur of zeven, moe maar voldaan, op het aloude Roda neerstrijken. Externen haasten zich naar huis, de overigen genieten een schielijk maal en nemen plaats aan de teevee: Nederland voetbalt tegen Denemarken.

8 oktober

Eindelijk dan onze eerste film. Het is 'Arabesque', van Stanley Donen, dezelfde regisseur van wie wij een tijd geleden 'De Man met de vijf Paspoorten' zagen. 'Arabesque', dat de spannende geschiedenis vertelt van een Amerikaanse professor die, tijdens zijn verblijf in Engeland door handlangers van een Oosterse mogendheid ontvoerd en gedwongen een klein dokument in geheimschrift te ontcijferen, in politieke en andere verwikkelingen, tot amoureuze toe, verzeild raakt en tenslotte heelhuids uit de doolhof van listen en aanslagen te voorschijn komt, vertoont wel het goede camerawerk en de bizarre vondsten, die ook de vorige film van deze opvallende cineast kenmerkten, maar weet als verhaal minder te boeien. Natuurlijk blijft het hoogst interessant, een acteur en actrice van formaat, zoals Gregory Peck en Sophia Loren ongetwijfeld zijn, aan het werk te zien.
Speciaal moet worden vermeld, dat 'Arabesque' de laatste film is die Mhr. Lemmens voor ons draait. Hij is ongeveer tien jaar onze operateur geweest, vanaf het moment namelijk dat de nieuwe projectietoestellen zijn aangeschaft. Een woord van dank is hier wel op zijn plaats. Bedankt dus, Mhr. Lemmens, en van die knotsgekke kerels vergeven we U gaarne!

10 oktober

Het is goed dat de vredesgedachte nu en dan met nadruk onder de jeugd

wordt gepropageerd. Daarom leven wij al sinds enkele dagen in het kader van de vredesweek. De hoogste klassen gaan vanavond in de aula van de HBS luisteren naar het Amerikaanse koor 'Youth for Christ'. Overmorgen kijken wij allemaal naar 'Het Dal van de Vrede', tenminste wanneer wij daar 50 cent voor willen neertellen, en vrijdagavond 13 oktober hebben die van 5 en 6 een jeugdbeatavond in het K 3-gebouw. De hoge entreeprijs is voor het goede doel, dat op borden in de kruisgang constant onder onze aandacht wordt gebracht.

Zeer verdienstelijk voor deze actie maakt zich Carl Grasveld, dank zij wiens organisatietalent de week een succes wordt. Ook leveren een geslaagde bijdrage onze externen Rik Delsing en Harry Urlings, die de vredesgedachte reliëf geven met een prachtige collage.

Over 'Het Dal van de Vrede' het volgende. Het sober verteld verhaal, vol eerlijke poëzie, laat ons twee oorlogsweesjes zien, Marko en Lotti, die als slachtoffers van de tweede wereldoorlog na een hevig bombardement vluchten naar 'het dal van de vrede'. Onderweg maken zij kennis met een neger, aangesloten bij een Amerikaanse patrouille. De neger gevoelt al spoedig vriendschap voor de kleinen; uiteindelijk slaagt hij er in, met opoffering van eigen leven, dat van de kinderen te redden. Ontmoedigd trekken Marko en Lotti verder, in het duistere besef dat hun droom nooit werkelijkheid kan worden. Met 'Dolina Miru', zoals de oorspronkelijke titel luidt, maakte de Joegoslavische regisseur France Stilglic een gaaf en aangrijpend filmwerk.

Van nu af aan heet onze filmoperateur en aulaman Mhr. W. Lemmen. Het is heus niet de eerste keer dat hij een film voor ons projecteert, zoals de vlekkeloze vertoning overigens wel bewijst. Om het handwerk te leren, viel hij herhaalde malen in voor zijn voorganger. Al heel gauw geeft Mhr. Lemmen uitvoering aan zijn plan, de aula als een echte bioscoopzaal te exploiteren. Rolduciens ontvangen een filmkaart, niet-Rolduciens mogen de diverse filmvoorstellingen wel zien, maar moeten daarvoor entreegelden betalen.

Uit het aldus gevormde potje stelt onze nieuwe operateur zich voor de aula te verfraaien.

11 oktober

Returnwedstrijd Real Madrid-Ajax. Zal dit Ajax opgewassen blijken tegen de superclubs van het Europese topvoetbal? Het wordt zowaar een spannende

wedstrijd, met goed spel aan beide kanten. In de verlenging echter moet Ajax het trotse hoofd buigen. De droom is uit. Maar volgend jaar dromen we verder!

14 en 15 oktober

Vandaag, zaterdag en morgen, zondag, vinden op Rolduc de intussen bekend geworden jeugddamdagen plaats, onder bezielende leiding van Frans Kleyn en met als speciale attractie de deelname van de Nederlandse jeugdkampioen Harm Wiersma, die in een simultaanséance iedere toeschouwer met verbazing slaat. In het spel met de witte en zwarte schijven blijkt onze club Euskopos de sterkste.
Vanmiddag 14 oktober wordt de vredesweek besloten met een vredesmars door Kerkrade, waaraan onzerzijds kan deelgenomen worden door 4, 5 en 6 gym. Niet zo velen zijn van de partij.

22 oktober

Missiezondag, in onze gesecularisseerde tijd door menig katholiek vooral beleefd als een dag, dat de hulp aan de onderontwikkelde gebieden bijzondere aandacht krijgt. De jongsten hebben 19 oktober van een eerwaarde zuster uit Imstenrade al een inleiding op het missiethema gehad, voor de middengroep heeft 20 oktober pater Bouchier SMA een spreekbeurt met lichtbeelden en muziek verzorgd, de hoogste klassen worden vandaag met de missieproblematiek geconfronteerd door Drs. Joannes Wibawa. Iedere groep op zijn niveau, dat is de juiste formule, liefst met uitgebreide mogelijkheid tot discussie.
Tot besluit van de dag draait de film 'De Indringer'. Het actuele thema hiervan is het vraagstuk van de rassendiscriminatie, waarvan de hoofdfiguur, Adam Cramer, een felle voorvechter is. Hij slaagt er in om de blanken op te zetten tegen de negers. Alleen een journalist beschikt over voldoende werkelijkheidszin en moed om aan Cramers praktijken verzet te bieden. Wanneer dank zij de inspanningen van deze laatste een door Cramer op touw gezette aanranding dreigt uit te lopen op een lynchpartij, volgt de ontmaskering van de niets-ontziende demagoog. De film is naar authentieke gegevens sober en vakkundig door regisseur Corman gemaakt.
Al is het geen groots werkstuk, het is interessant genoeg om stof voor discussie te leveren.

26 oktober

De eindexamenklas heeft het zo bar nog niet. Nadat zij hun retraite met een plechtige eucharistieviering en een feestelijk ontbijt hebben besloten, bezoeken zij met Mhr. Vogels in Eindhoven het technisch wonder, 'Evoluon' geheten, om zich daarna naar Den Bosch te begeven. In deze stad beleven zij hét cultureel evenement van het jaar, een uitvoerige tentoonstelling van werken van Hiëronymus Bosch, bijgenaamd van Aeken, zonder enige twijfel de grootste van de Nederlandse schilders uit de 15e eeuw, de geheimzinnige fantast, die zijn onuitputtelijke verbeelding voornamelijk gebruikte om de inwerking van het kwade en het helse op de schepping te illustreren.
En de RTV is er ook weer. Weliswaar gedund door het weggaan van enkele van haar sterren, maar toch vitaal en ongeduldig om haar kunnen te tonen. Omdat zij zich (nog) niet tot grote prestaties in staat acht, zoekt zij het bescheiden op niet al te hoog niveau: de klucht 'Voetbal-Henkie' kan zij juist aan, meent zij. Het wordt een goede uitvoering, die zelfs de verwachtingen van de regisseur overtreft. Ger van Hees als Henkie is de duivelskunstenaar die het stuk draagt, en verder moeten Jac Schuffelers als kleermaker, Jan Tax als barbier en Piet Gielen als doldriftige apotheker om hun verrichtingen lovende woorden worden toegezwaaid. Ook de kleinere rollen doen het aardig. Voor menigeen betekent dit een eerste optreden – redelijk genoeg geslaagd om de ergste plankenkoorts te verliezen en de geur van de piste op te snuiven die je, eenmaal gebroken, nooit meer kwijt raakt.

28 oktober

Oef!!! Dit halve-trimester-zo-lang-als-een-heel is ten einde. Dat heb je er van als het schooljaar met zo'n veertien dagen verschoven wordt. Hoe leuk het ook is om eind juni vakantie te krijgen, de consequentie is een eerste trimester zonder eind. Gelukkig zien departement en schoolleiding in dat 10 weken zwoegen een kleine vakantie verdient: de herfstonderbreking duurt een geslagen week. De internen komen terug op 5 november en de 6de vangt voor allen het schoolleven weer aan.

10 november

Wil het onderwijs doelmatig functioneren, dan is geregeld contact met de ouders onontbeerlijk. Nu de school enkele maanden bezig is, kunnen er zinnige dingen gezegd worden over ijver en prestatie: daarom wordt nu de reeks oudersavonden geopend. Ontvangen worden vandaag de ouders van de ex-

ternen van 1 gym. Voor 2 gym is de oudersavond vastgesteld op 1 december.

12 november

Lumière organiseert op de projectiezaal een filmavond gewijd aan Charlie Chaplin. Dat deze filmkomiek buiten kijf tot de onsterfelijken behoort, wordt nog eens ten overvloede bewezen door het feit dat hij ook ons, mensen van deze tijd, weet te vermaken en te ontroeren.

13 november

Vandaag en morgen geeft de NAVO docr middel van een rijdende bioscoop voorlichting over haar doelstellingen en taken. Voorlichting, of is het eerder propaganda? De discussies hierover lopen hoog op.

14 november

De Culturele Kring begint haar serie voorstellingen met een LSO-concert, gegeven in de Roda-hal voor de oudere groep. André Rieu weet er een uitvoering op peil van te maken, aan het succes waarvan de saxofoonsolist niet weinig bijdraagt.

16 november

De saxofoon is blijkbaar in opmars. Ook de kleineren maken kennis met dit instrument tijdens een concert, dat in onze aula verzorgd wordt door het Limburgs Saxofoonkwartet, in het kader wederom van de Jeugdkring. Een typische gewaarwording is, Mozarts 'Kleine Nachtmusik' uitsluitend op de saxofoon ten uitvoer gebracht te horen. De jeugd vindt het allemaal maar matig interessant, zoals de luidruchtig krakende stoelen bewijzen.

20 november

Dr. Anten wil in Afrika een lepra-ziekenhuis stichten; eenvoudig geoutilleerd, behoeft het niet erg duur te worden: 120000 gulden. De Limburgse middelbare schooljeugd wordt verzocht, zich hiervoor te willen inzetten. Bij ons start deze humane actie vandaag, onder leiding van Mhr. Timmermans.

26 november

De banden met het Heerlense Filosoficum (weids Hogeschool voor Theologie en Pastoraat geheten en langgeleden de 'fine fleur de notre maison') zijn nog niet geheel verbroken. De heren willen hun voetbalkunsten laten zien tegen een elftal uit het megaron, en morgen speelt een zestal van hen tegen ons volleyteam. Uitslagen, waarde lezer, moet u ons niet meer vragen. De filosofen zullen wel gewonnen hebben. Dat hebben ze inderdaad, althans het voet-

ballen, zoals mij uit een later binnengekomen bericht duidelijk wordt. Het volleyen echter verliezen zij met sprekende cijfers: 4-1. Sinds 21 september de training onder leiding van een instructeur uit Kerkrade begon, beoefenen wij dit edele spel wederom uit volle borst (dat kan natuurlijk niet, maar enfin). Een voor Kerkrade werkelijk uniek gebeuren speelt zich vanavond af in de Rodahal. Het is de culturele instanties van de stad gelukt, het Symphonisch Staatsorkest van de USSR, dat op tournee door West-Europa is en alleen in de echt grote steden kan optreden, te contracteren voor een concert, dat klinkt zoals alleen Russische orkesten de muziek van hun meesters kunnen laten klinken. Voor de groteren van de Culturele Kring biedt het lidmaatschap op zichzelf wel geen toegang, maar het op vertoon van de lidmaatschapskaart tot 3 gulden gereduceerd prijsje –je kunt er net twee pakjes sigaretten voor kopen – heeft de ware muziekliefhebber er best voor over. Het wordt een muzikaal genot zonder weerga, de scherpste kritikaster zal het moeten toegeven. Niet het minst frappant is de verrassende ontdekking, dat de fysionomie van de Russen eigenlijk veel meer Europees aandoet dan men geneigd zou zijn te veronderstellen.

29 november

In tegenstelling tot andere jaren wonen wij de traditionele opera-uitvoering in Aken nu eens in de avonduren bij. Om half acht worden wij in de muziektempel verwacht (wij, dat zijn de groteren van de Kring) om er te luisteren naar het vlot gebrachte muziekstuk van de niet zozeer bekende operette-componist Paul Abraham: 'Die Blume von Hawaii'. Luchtig en ontspannend, maar niet geweldig, is het algemene oordeel. Aken mist nu eenmaal de ster-solisten, die je zelfs een simpele operette onvergetelijk kunnen maken.

5 december

Heel kort krijgen we de gelegenheid, de goed-heilig-man in de huiselijke kring te ontmoeten. Morgenavond worden wij weer terugverwacht. Eerlijk is echter eerlijk: de HAVO mocht gisteren na de middaglessen al weg.

8 december

Wie had dat kunnen denken? De mammoetwet biedt ons nu al een voordeeltje. Vanmiddag vallen beide lessen uit, omdat onze leraren in het overblijflokaal een belangrijke vergadering moeten bijwonen, waarin zij, samen met hun collegae van HBS en MMS, ernstig luisteren naar uitvoerige vertogen over de

gang van zaken op de brugklas. De studielessen, die de wet ter beschikking stelt, schijnen speciale moeilijkheden op te leveren. Ondanks veel experimenteren heeft men nog nergens de juiste vorm gevonden. Op de vraag in hoeverre de brugklas selectief werkt, bijvoorbeeld om toekomstige gymnasiasten van toekomstige atheneïsten (of hoe heet dat?) te onderscheiden, vindt men geen bevredigend antwoord. Zelfs ziet onze president zich op een gegeven ogenblik genoodzaakt tegen al te nivellerende tendenzen in te gaan en het gymnasium te verdedigen.
's Avonds draait 'Les Barbouzes' of 'De Superman van de geheime Dienst'. Geschikte ontspanning biedt deze parodie op het genre spionagefilm. De dood van de gefortuneerde Benard-Shah bezorgt de Franse geheime dienst nogal wat hoofdbrekens, want de overledene hield zich voornamelijk bezig met het verzamelen van wapenen teneinde die te vernietigen. Lagneau moet het opknappen. Niet zo simpel, omdat ook de vijand in de collectie geïnteresseerd is. Natuurlijk lukt het, na verwikkelingen die de hele film duren. Vlot tempo en goede acteursprestaties.

16 december

Onze Filmclub wil ons laten genieten van het grandioze kunstwerk 'De Roverssymphonie' (regie Friedrich Feher), een rolprent die in de niet zo jonge jeugdjaren van ondergetekende een overweldigende indruk op hem maakte. Of de kopie heeft veel geleden, of de jeugdige mens van nu is wel héél anders dan wij waren, waartoe hij overigens het volste recht heeft, daar niet van: de film, die een gulden entrée kost, doet het niet meer zo. De opbrengst is voor de lepra-actie. Die actie begint goed op toeren te komen: Rolduc heeft al een net centje bij elkaar.

19 december

Je kunt niet aan het studeren blijven, denkt Mhr. Recker, en daarom zet hij er vandaag een punt achter, met het behalen van zijn MO-B examen wiskunde. Hij weze met deze zeer uitstekende prestatie allerhartelijkst gefeliciteerd namens collegae en leerlingen! Een zware last valt van hem af, maar zolang hij niet in het bekende bootje stapt, zal hij toch niet kunnen nalaten zich ook buiten de strikte lesuren te wijden aan de belangen van onze school. Wij varen – voel je 'm? – er wel bij, en ú moet maar eens lekker verdiend gaan uitrusten! Hetgeen wij trouwens ook gaan doen, want: de Kerstvakantie naakt.

21 december

Die begint dan vanmiddag na de laatste ochtendles en eindigt voor de internen op zondagavond 7 januari. 's Maandags duiken we allemaal weer in de boeken (nou, ja). Behalve 6 gym; die draaien de rollen even om: studeren als wij vaceren en vogelvrij zijn als wij gekneveld worden. Dank zij hun mondeling tentamen mogen zij tot 10 januari huistoe.

Tweede trimester

Tweede trimester

9 januari

Het Grenzlandtheater van Aken, waarvan de Kring zo mogelijk elk jaar een stuk in haar program opneemt, speelt 'Der Biberpelz' van Gerhart Hauptmann. Deze leider van de naturalistische school, vaak beschouwd als een der grootste dramaturgen van de 20ste eeuw, stond sterk onder invloed van Ibsen. Hij schreef enorm veel toneel, waaronder slechts enkele blijspelen. De Beverpels is daar één van. Het is een goed gecomponeerde sociale komedie, een kolfje naar de hand van de Duitse artiesten die er in de aula van de HBS een mooie uitvoering van gaven.

12 januari

Oudersavond voor de externen van 3, 4 en 5 gym.

13 januari

De anti-lepra-actie zoekt naar steeds meer mogelijkheden om de mensen geld uit hun zak te kloppen. Vanavond wordt een ouderwetse kienpartij georganiseerd, met drukke deelname voor het prachtige doel. Op tal van wijzen overigens poogt men de actie te doen slagen. IIb wil een voetbaltoto houden, IIa gaat collecteren in de Roda-hal bij een concert van zangkoren, en IVb peinst er over warme worstjes te gaan verkopen. Behalve IIa hebben de actievoerders te eenzijdig hun aasgierblik op de beurs van huisgenoten gericht.

15 januari

Oudersavond externen VK.

16 januari

De duistere kunst van het goochelen boeit jong en oud. Bij de wereldkampioen der illusionisten, Fred Kaps, is het grappige dat hij in een Toon Hermans-achtige conférence tevoren zegt wat hij gaat doen, en je er dan toch weer keer op keer laat intrappen. Afgeladen vol is de HBS-aula, waar onze virtuoos vandaag voor de jongeren van de Kring zijn weergaloze vingervlugheid demon-

streert. Zo'n uurtje vliegt om, veel te gauw eigenlijk, meent het enthousiaste publiek, waaronder ook wel ouderen opvallen.

23 januari

Twee voorstellingen vlak na elkaar: nu kijkt de jongste groep van de Kring naar een door Proloog uit Eindhoven gebrachte uitvoering van het bekende dierenepos 'Reinaardt de Vos', voor toneel bewerkt. Misschien dat de allerkleinsten er nog iets in zien, voor 1 en 2 gym is het toch wel te kinderlijk. Er is kennelijk een vergissing gemaakt: door de organisatie hier of door de leiding van het Eindhovens gezelschap?

24 januari

Kunnen wij nog voetballen? Onze zesde verliest van hun collega's-abituriënten uit Herzogenrath smadelijk (6-1) en de rest van het Rolducs elftal, dat het opneemt tegen het Filosoficum, moet ook al het onderspit delven, iets minder roemloos: 3-2.

27 januari

Gezellige 'disco-evening', zoals men dat tegenwoordig op z'n engels zegt (de Fransen noemen een stukje van engels verzadigd frans: 'franglais'; kunnen wij ook niet zo iets bedenken? ik stel voor: 'nederengels' of 'angeldutch'!). Maar het moet toegegeven: 'entertaining' is deze avond voor 5 en 6, in het feestelijk schaars verlichte overblijflokaal, met een pracht van een 'disjockie' en een aantal aardige 'girl-friends' van de danscursus, tot 11 uur, 'certainly'. Het gaat de goede richting uit. Of echter de omgang met het andere geslacht al helemaal onberispelijk is, wagen wij te betwijfelen, op grond van wat wij als belangstellend getuige waargenomen hebben.

28 januari

In Kerkrade wordt de 'Missa Luba' uitgevoerd. Wegens haar ritmiek en haar onmiskenbaar religieuze signatuur is deze mis bijzonder geschikt om jongemensen godsdienstig te boeien. Dat de plechtigheid in het kader van de antilepra-actie is, wordt nog eens extra onderstreept door de toespraak van de moeder van dokter Anten. Een ding is langzamerhand wel zeker: het ziekenhuis komt er. Na de dienst wordt een enquête gehouden om de belangstelling voor een eventuele jongerenmis te peilen.
En verder staat Rolduc vandaag in het veldloopteken van de Abdijcross, die al enkele jaren grote bekendheid geniet, zoals blijkt uit de internationale deel-

name van cracks. Als Rolducien heb je het wel wat moeilijk om langs de barricades je 'Heim' te bereiken – niet iedereen heeft nu eenmaal steeds zijn legitimatiebewijs op zak – maar dat nemen wij er graag bij.
Aan de cross neemt een zeer groot aantal atleten deel: ruim 800! Winnaars zijn de bekende Limburgse hardloopster Maria Gommers bij de dames en de Luxemburger René Kilburg (Tokio '64) bij de heren.

4 februari

Het Clara-college van Heerlen houdt een Griekse middag. Prijzenswaardig initiatief van durfsters en doorzetsters. Onze graecisten, 35 in getal, willen het meemaken. Intussen heeft Mhr. Hafmans in de wagen van de president een aanrijding in Geleen. Hij wou eens een voetbalwedstrijd gaan bekijken. Kroniekschrijver schudt zijn grijze hoofd en geeft zichzelf, de avonturen van collegae-autorijders overwegend, voor de zoveelste maal schoon gelijk: hij láát zich liever rijden.

10 februari

Deze zaterdag is uitgekozen om de middelbare scholieren van Kerkrade in de stad te laten collecteren voor de anti-lepra-actie. De bliksemcollecte als klap op de vuurpijl slaagt volgens de verwachtingen. En omdat de actie in de ochtend plaats vindt, vallen alle lessen uit. Onze kleineren zijn nog geen beste bedelaars. Daarom mogen zij zich op de cour amuseren met voetbal- en skelterwedstrijden.

13 februari

Jarenlang trok het Zuid-Limburgs Toneel stad en land af om de Limburgers theater-minded te maken. De groep van Dr. Beckers heeft in dit opzicht baanbrekend werk verricht. In deze tijd van fusies echter kon het gezelschap zich niet meer alleen staande houden: nu heeft het zich gefuseerd met tonelisten uit Belgisch Limburg tot het Groot-Limburgs Toneel (zetel Antwerpen). Dat deze nieuwe troep van acteren weet, bewijst hij vandaag in het Hubertushuis, waar voor de groteren van de Kring het niemandalletje 'Boeing-Boeing' uitgevoerd wordt. Boeiend, deze 'Boeing-Boeing'. Sjonge, sjonge, wat wordt er gebruld. Lekker gezonde ontspanning bij steeds doller wordende situaties.

16 februari

Mhr. van Riet, onze econoom-administrateur, vindt het vrijgezellenleven welletjes en neemt er afscheid van. Door in het huwelijk te treden. Op de drukke

receptie vertonen zich vele Rolducse gezichten. Kroniekschrijver was helaas verhinderd: men duide hem niet euvel, dat hij daarom op deze plaats zijn hartelijke gelukwensen aan het jonge paar aanbiedt.

17 februari

Reeds op zaterdag 3 februari is de laatste dansles gegeven. En nu maar tonen in de praktijk wat er van is blijven hangen. Feestelijk eindbal dus in het Hubertushuis. Tot half twaalf!
Goed voorgaan doet goed volgen: onze kleinen mogen het ook laat maken, in een buitenspel dat Mhr. L. Smeets voor hen organiseert.

18 februari

Wanneer een oudere jaarboeklezer zijn wenkbrauwen gefronst zou hebben bij bovenstaande mededeling over nachtelijke bedtijden, zij hij gerustgesteld. De tijd van naar bed gaan is immers correlatief aan die van opstaan, en vandaag hoeven de groteren pas om 10 uur present te zijn.
Wat is het geval? Op deze zondag wordt in de kerk van pastoor Albert de eerste Kerkraadse jongerenmis gevierd. De sleur van de verplichte zondagsmis, zo is algemeen het godsdienstig denken, moet voor de jeugd zoveel mogelijk doorbroken worden. In dit verband heeft onze liturgische commissie de volgende regeling getroffen: in beginsel vindt eenmaal per maand in Kerkrade een jongerenmis plaats, door onze leerlingen bezocht vanaf de derde klas. Twee zondagen in de maand blijven allen hier om in onze eigen, liturgisch niet zo erg geschikte, maar ergens toch wel sfeervolle kerk met gezamenlijke inzet de eucharistie te vieren, terwijl de hogere klassen voor het overige hun zondagsplicht ongecontroleerd in een vrij te kiezen kerk in de stad mogen vervullen. Aan deze regeling kleeft een groot nadeel, zoals de meesten beseffen. Onze zangmeester Mhr. Schrijen krijgt het nu wel zeer moeilijk om voor zijn koor de nodige enthousiasten te vinden. Het is niet bijster inspirerend, wanneer men slechts enkele diensten per maand voor allen mag verzorgen. Maar de ontwikkeling staat nu eenmaal geen andere oplossing toe.

22 februari

Vandaag wordt Mhr. Pierre Zeijen ten grave gedragen. Tientallen jaren, om precies te zijn van 1901 tot 1953, bespeelde de vader van onze huidige organist ons wijd en zijd bekende orgel. Zonder mankeren begeleidde hij iedere zondag hoogmis en lof. In die tijden waren er ook door de week vaak diensten

die met orgelspel moesten worden opgeluisterd: nooit werd op hem een vergeefs beroep gedaan. En wie die ze beluisterde, herinnert zich niet zijn zondagse orgelconcerten? Daarnaast had hij op het toenmalige Rolduc een drukke taak als muziekleraar. Bij zijn begrafenis zingt ons koor op verzoek van de overledene de Gregoriaanse Requiemmis: 'Requiem aeternam dona ei, Domine', geef hem, Heer, de eeuwige rust!
's Avonds draait voor de B-groep van de Culturele Kring de film 'Help!', van regisseur Richard Lester. De rolprent toont de veelzijdigheid van de Beatles, die niet alleen voortreffelijk musiceren, maar ook nog over acteertalent beschikken. Het is een haast overrompelende film, in prachtige kleuren, waarmee niet enkel Beatle-fans zich kunnen amuseren. Het verhaal zit vol goedgetimede gags en kostelijke vondsten. 'Here is the story'. Beatle Ringo Starr is in het bezit van een ring, die voor een bepaalde Oosterse sekte magische betekenis heeft. Op hem en zijn vrienden wordt de jacht geopend, door de Oosterlingen, maar ook door een professor, die de wereldheerschappij wil veroveren. De Beatles vluchten overal naar toe: naar een wintersportplaats, naar de Bahama-eilanden, zelfs naar Buckingham Palace. Pas op het allerlaatste nippertje komt alles nog in orde. Met 'Help!' heeft regisseur Lester een ontegenzeglijk knappe film gemaakt, waarin de vermaarde sterren zich zo goed schijnen thuis te voelen, dat zij met hun liedjes en het verhaal een vloeiende eenheid vormen.

23 februari

Op het directricebal van de MMS in het K3-gebouw laat zich een dertigtal van onze hogere gymnasiasten zien.

24 februari

En nu duiken wij in het bad van de leut: Carnavalsonderbreking tot aswoensdag 's avonds. 'Mien, waar is m'n feestneus gebleven?'

2 maart

Lumière toont voor 3 gym en hoger 'Les Carabiniers' van de bekende Franse cineast Jean-Luc Godard. Het betreft hier een al wat oudere film, daterend uit 1965. Door de intellectualistische benadering van het thema – de dwaasheid van de oorlog – is hij moeilijk in te voelen. Het verhaal laat zich nauwelijks vertellen, is trouwens niet belangrijk, omdat het tijdeloos is, zich afspelend tussen simpele decors, met figuren die door hun naam alleen al (Ulysse,

Michelange) aan de werkelijkheid onttrokken zijn. Beide jongemannen verlaten huis en haard om deel te nemen aan de oorlog, daartoe uitgenodigd door twee 'carabinieri', dienaren van de koning. Zij zwerven rond, roven en moorden er vrolijk op los, zoals hun vóór hun vertrek in het vooruitzicht was gesteld, want in een oorlog mag immers alles, en sturen af en toe ansichtkaarten naar huis. Wanneer zij na de oorlog hun beloning in ontvangst willen nemen, worden zij uitgemaakt voor oorlogsmisdadigers, en dezelfde 'carabinieri' die hen destijds hadden uitgenodigd om ten oorlog te trekken, fusilleren hen. Een rijk en boeiend werk van een hoogbegaafd filmer, met een zonder meer briljante cameravoering en een geheel eigen ritme. In deze film lijkt Jean-Luc Godard ons nog géén modeverschijnsel. De lagere klassen, voor wie dit filmwerk echt te moeilijk is, houden in de rookzaal een kienavond.
En verder vindt vandaag en morgen op Rolduc het Rodaschaaktoernooi plaats. Wij hebben hierover, ondanks herhaald aandringen, geen bijzonderheden mogen vernemen. In de steek gelaten door onze berichtgever, volstaan wij dus met de simpele vermelding.

4 maart

Aan de oorsprong van het toneel staan zonder twijfel dans en pantomime. Van deze laatste oerkunst heeft Nederland een groot vertegenwoordiger in de persoon van de ook van de teevee bekende Rob van Reyn. Voor de B-groep van de Kring treedt hij op in de aula van de HBS. Het betere werk, vinden alle dankbare toeschouwers.

9 maart

Er is dit jaar geen Halfvastentoneel: schrijver dezes wil ook wel eens rust hebben. De RTV vindt hij eerder een ontspanning, die thans voor hem zowel als voor zijn spelers boeiender is dan ooit. De openstelling heeft namelijk voor de toneelamateurs het prettige gevolg met zich meegebracht, dat zij voortaan gemengd mogen optreden: de plaatselijke MMS biedt stormenderhand haar medewerking aan. Een en ander heeft al tijdens de Kerstvakantie plaats gevonden, wij bedoelen het overweldigend aanbod van MMS-zijde. En nu is het zover: op deze zaterdagavond brengt een verjongde RTV haar eerste gemengde produkt voor het voetlicht, de knotsgekke, aartsdwaze klucht 'Drie is te veel', van Johan en Jan Blaaser, wat tijdstip en sfeer betreft tòch nog zo iets als een Laetare-uitvoering!

Het is eigenlijk niet eerlijk wanneer wij daar zelf over schrijven. Een enkel woord toch, voordat wij een ander laten zeggen wat hij er van denkt. Dit woord kan slechts een hulde zijn aan de dames van de MMS en aan onze eigen jongelui: beiderlei kunne heeft met volledige overgave, wij zouden haast zeggen, een betere zaak waardig, als wij niet beter wisten, zich aan dit dolle stuk gegeven, om er een allerzotste vertoning van te maken. Proficiat met het grote succes, en een welgemeend dank-je-wel, uit de grond van ons hart! En nu Frits Roumen, die in ons schoolblad Spitsuur o.a. het volgende schreef:
'Een geweldige opvoering. Een geweldige opvoering. Een geweldige opv. . ., pardon, drie is te veel. De opvoering was (bijna) af. Niet bij de beesten af, maar bij Drie, bij Gravesande, bij Oldenbach en bij-noem-alle-'comediae-personae'-maar-op. Goed, ik zal ze opnoemen.
Allereerst Gravesande en zijn vrouw, vertolkt door Jac Schuffelers en zijn vr. . . pardon, Kitty Dammers. Een paar apart. Wycke Buddeke speelde de rol van hun beider dochter. Emiel, de huisknecht, alias Alex van Heteren, is de eerste die mij teleurstelde. Speelde hij zo slecht? Integendeel, zo'n sterk spel 'beloond' met zo'n korte rol? Drie(kus), de stoker, speelde Ger Doderer, ik bedoel Joop van Hees, ik bed. . . In Maastricht is een toneelacademie. Piet Gielen (van eigen bodem) en Marlies Bemelmans (import) vormden het industriële paar Oldenbach. Een Rolducs schandaal: Jan Tax bleek hun zoon Fred te zijn. Oma bleef Oma. Heeft Conny Westendorp ook al eens van de toneelacademie gehoord? Alfons Roex en Gerard Reiziger zochten het in de medische sector. Fons Bulderbak, ik bedoel Fons Smeets, stond zijn mannetje als speler wel, als bokser niet. Burgemeeester Ben Vaassen moet nog meer boterhammen eten. Genny Langen was de ware Bella, dochter van Driekus. En tot slot van dit rijtje namen: Mieke Lubbers als Jansje, schuchter en bedeesd als altijd (??).
Regisseur, proficiat. De spelers, úw spelers, moeten aan Maastricht denken. Dit stuk verdient een tweede uitvoering. Maar denk er aan: drie is te veel! Is drie te veel? Decor van de RTT, dus: zône gooie höbbe veer . . .'
Aldus Frits Roumen. Eén doorlopende stoot op de loftrompet. Zwaar overdreven, maar toch doet het je goed. Nietwaar, spelers, speelsters?

16 maart

Filmfestival. Dit jaar in het teken van de Engelse film. Over het thema houdt de

heer B. Huizinga voor 4 gym en hoger en morgen voor alle belangstellenden een inleiding. Het woord van vanavond dient vooral om de film van Karel Reisz, 'Morgan laat je eens nakijken', die wij aansluitend te zien krijgen, begrijpelijk voor ons te maken. Het inleidend woord blijkt achteraf meer dan nodig, want dit psychiatrisch geval is verre van eenvoudig. Morgan is een miskend kunstschilder, die nimmer aan de puberteit is ontgroeid en kinderlijke fantasieën koestert, waarin de dierenwereld en de proletarische revolutie (vanwege het communistische milieu dat hem heeft zien opgroeien) een dominerende rol spelen. Zijn rijke vrouw wil zich van hem laten scheiden. Hij poogt haar terug te winnen met allerlei excentriciteiten. Nog één keer laat zij zich veroveren, dan scheidt zij om te trouwen met een kunsthandelaar. Morgan verstoort het feest op absurde wijze, raakt verstrikt in zijn hallucinaties en belandt in een inrichting, waar zijn gewezen vrouw hem komt vertellen dat zij een kind van hem verwacht. Al is de film virtuoos gemaakt, met een sterk gevoel voor humor, wij voor ons huldigen de antieke theorie dat bij het zien van een kunstwerk een zekere mate van identificatie mogelijk moet kunnen zijn. Welnu, geen ogenblik is er bij ons van vereenzelviging sprake geweest. Zijn wij dan te normaal?

De groep van VK tot 3 gym heeft vanmiddag al kunnen huiveren bij 'De Spion aan de Muur' (regie Martin Ritt), naar de gelijknamige successpionageroman van John Le Carré. Het filmverhaal is niet direct om van te smullen, evenmin trouwens als het verhaal van het boek. Boek en film trachten een kijk te geven op de achtergronden van het sinistere en gecompliceerde spionagebedrijf. Beklemmend is wel de sfeer van deze hoogst ingenieuze geschiedenis (om ze helemaal te begrijpen zou men ze twee maal moeten zien), waarin vriend en vijand telkens schijngestalten schijnen aan te nemen, die omslaan in hun tegendeel. Wat moeilijk voor de kleineren, lijkt ons: zij griezelen graag van minder ingewikkelde gebeurtenissen.

Op zondag 17 maart wordt 'Billy de Bluffer' gedraaid, een film van John Schlesinger. Voor ons hoeft het allemaal niet. Eén verziekt geval hadden wij al meer dan genoeg gevonden – tenzij dit soort films als representatief voor het huidige Engelse filmen beschouwd moet worden. 'Billy Liar' dan is net zo verknipt als de arme Morgan. Een eentonig leven op een saai kantoortje leidend, vlucht hij in zijn fantasie naar het denkbeeldige Ambrosia, waarvan hij zich

de bevrijder en de koning waant. In het werkelijke leven poogt hij zich als schrijver in Londen te vestigen, hetgeen hem al maar niet gelukt, terwijl hij in het amoureuze aan twee meisjes tegelijk het hof maakt, aan wie hij trouwbeloften doet zonder dat er wat van komt. Een derde meisje begrijpt hem eindelijk en wil hem uit zijn leugenbestaan bevrijden. Bijna doet hij de stap; het risico schrikt hem echter af en hij besluit het maar bij zijn oude dagdromen te laten. Een onevenwichtige film, vonden wij, die het onderscheid tussen droom en werkelijkheid te weinig markeert en in het anecdotische blijft steken.
Voor 19 maart staat 'Een Stoel in de Hemel' op het program. Dit 'Heavens above' is wel een zeer bijzondere zedenkomedie, die in milde, soms wrange, maar nooit kwetsende vorm kerkelijk-sociale toestanden hekelt. Tengevolge van een administratieve fout komt een idealistisch Anglikaans geestelijke terecht in een gemeente, waar rijk en arm zich slechts bekommeren om het handhaven van hun materiële welvaart. Zijn prediking heeft invloed: lady Despard verdeelt de opbrengst van haar goederen en verkoopt haar aandelen in de familiezaak. Gevolg: ontwrichting van de plaatselijke economie, waardoor ontevredenheid ontstaat en zelfs relletjes uitgelokt worden, die de priester dreigen te lynchen. De kerkelijke overheid besluit haar vooruitstrevende apostel te promoveren naar een raketbasis. Hij weet in een ruimteschip door te dringen en blijft zijn evangelische boodschap verkondigen. 'Heavens above' is een typisch Engelse film, die spitse kritiek richt op vooral Anglikaanse toestanden, maar de katholieke toeschouwer ook wel de hand in eigen boezem doet steken.
'De Vrouw die hij begeerde', van Lindsay Anderson, zien wij 23 maart. Anderson breekt grondig met het burgerlijk realisme en houdt ons een situatie voor, die de brave burger voor ergerniswekkend zou houden. De mijnwerker Frank Machin woont op kamers bij de teruggetrokken weduwe Mrs. Hammond. Frank ontwikkelt zich tot een geweldige rugbyspeler, die carrière maakt door zijn kracht en brutaliteit. Hij zoekt toenadering tot zijn hospita, maar zijn brute kracht en onmacht om zich te uiten schrikken haar af. Ofschoon beiden zich lichamelijk tot elkaar voelen aangetrokken, stranden hun pogingen om tot een geestelijk contact te komen. Pas aan het einde van de film, bij het sterfbed van Mrs. Hammond, slaagt Frank er in zijn gevoelens onder woorden te brengen, maar dan is het te laat. – Boeiend en overtuigend heeft Anderson dit

onmogelijk liefdespaar getekend. De film getuigt van verbeeldingskracht en durf. Een bezwaar: hij duurt te lang, zoals velen van de groteren, die als aankomende volwassenen de rolprent mochten zien, moesten vaststellen.
Op 24 maart, zondag Laetare, staat, in verband met het bijzondere karakter van deze dag, een feestelijke film, 'Falstaff', van Orson Welles, die ook de hoofdrol vervult. Het Falstaff-gegeven gaat terug op een historisch personage, sir John Falstaff, bekend als Engels kapitein uit de Honderdjarige Oorlog. Shakespeare voerde hem op in zijn koningsdrama's 'Hendrik IV' en 'Hendrik V' en in 'De vrolijke Vrouwtjes van Windsor'. Later werd het gegeven enige malen in opera's verwerkt, Verdi o.a. wijdde er een lyrische komedie aan. In onze tijd heeft de verdienstelijke Shakespeare-vertolker Orson Welles uit de rijke Shakespeareaanse schat geput om er een film van te maken. Zoals Shakespeare Falstaff herschiep – en Orson Welles hem typeert – verschilt hij hemelsbreed van het origineel. Hier is hij laf, ijdel, leugenachtig, een dief, en ondanks zijn lichaamsomvang en zijn rode kop poogt hij avances bij de vrouwtjes te maken. Hij is een samenballing van ondeugd en liederlijkheid, wordt echter zo frank en vrij voorgesteld dat men alleen maar kan lachen met de oude epicurist, die als een soort Figaro antwoord heeft op alles. De levensechtheid van deze aardegebonden genieter, waarin de dramaturg uit Stratford-on-Avon zijn volle ja tegen het leven uitsprak, heeft Orson Welles slechts uit de verte kunnen benaderen. Zijn versie geeft bijwijlen fraaie scènes en vooral goed Welles-spel te zien, maar valt uiteindelijk wat tegen.
Op 26 maart wordt het festival besloten met het intussen al vermaard geworden 'Accident', van Joseph Losey. Wanneer Harold Pinter een scenario schrijft, kun je er van op aan dat het iets bijzonders is. Steunend op een voortreffelijk draaiboek van de grote dialogenschrijver, heeft Losey een zonder meer uitstekende film gemaakt, een beklemmende schildering van een ogenschijnlijk rustige Engelse gemeenschap. In het beschaafde Oxford wekt een mooie geheimzinnige Oostenrijkse studente beroering. Drie mannen, twee professoren en een student, dingen om haar gunsten. In de zogenaamde vredige gemeenschap bestaan spanningen, des te geladener omdat zij zorgvuldig verborgen gehouden worden. Tijdens een weekend stijgen die spanningen ten top. Er vindt een ongeluk plaats waarbij de student gedood wordt. Het meisje keert naar Oostenrijk terug en het leven herneemt zijn normale loop. Maar

door Pinters wrange humor en Losey's knappe vormgeving zijn façades omvergetuimeld, die niet meer heropgericht kunnen worden.

19 maart

Nog éénmaal is Sint Jozef machtig genoeg om ons een feestdag cadeau te doen. Het is beslist de allerlaatste keer. Volgend jaar is het afgelopen, uit, voorgoed. Zo worden ons tussentijdse vrije dagen door de neus geboord. Niets aan te doen, als wij moderne mensen willen zijn, moeten wij werken. Vandaag dus vrij. De dag wordt hoofdzakelijk gevuld met sport en film. De lagere klassen werken in de ochtend een veelkleurig sportprogram af in de gymzaal en in de namiddag is er gelegenheid om op de projectiezaal een aantal korte Canadese filmpjes te zien. 's Avonds nemen wij allen plaats in de Stoel, die ons naar de Hemel brengt.

21 maart

De B-groep van de Culturele Kring mag in de Rodahal haar tweede LSO-concert beluisteren. De pianiste is Margret Weber.
Op deze dag overlijdt na een langdurige ziekte onze tuinman Piet Vrösch. Hij heeft zijn teevee-toestel aan Rolduc vermaakt. Wij aanvaarden dit dankbaar en geven het een plaats in de voormalige rookzaal.

27 maart

'Operatie Barbarossa' noemt Mhr. Poulssen de totale verhuizing, die de bewoners van slaapzaal 4 naar de in het Klein-Rolducse complex gelegen, maar nog in uitstekende staat verkerende slaapzaal 5 moeten bewerkstelligen. De e- en immigratie loopt op wieletjes: naar ons weten behoeft in de nacht hierna niemand in de openlucht te bivakkeren. Sommigen klagen wel over korte bedden en harde matrassen. Graag nemen zij overigens dit ongerief op de koop toe, wetend dat na een trimester, misschien iets langer, is de verwachting, anderen dan zij zich zullen kunnen nestelen op een totaal gerestaureerde slaapzaal 4, die van meer comfort zal zijn voorzien dan er ooit een Rolducs slaapkwartier was. De komende dagen helpt de op slopen beluste jeugd met vereende krachten bij de afbraak van de chambretten. Voor het afbraakhout is een opkoper gevonden. Wanneer het vergezicht geopend wordt op de naakte zaal met de immense dimensies, doen allerlei suggesties de ronde: laten we er een balzaal van maken, een toneelzaal, een voetbalveld, een rolschaatsenbaan. De beste bestemming blijft toch die van slaapzaal.

31 maart

Wat het Clara-college kan, kunnen wij ook, denken leerlingen van Bernardinus (Heerlen) en Sophianum (Vaals): zij brengen, geregisseerd door hun classicus Drs. J. Houtackers, in gedramatiseerde vorm het eerste boek van de Ilias, in het Grieks. Men verwacht vrij veel bezoek: gymnasiasten van scholen tot Venlo. Het puikje dat naar onze aula opgekomen is toont zich zeer voldaan, en terecht: een keurig verzorgde voorstelling maakt duidelijk, dat hier maanden van vlijtig repeteren achter schuilen. Wie het Grieks verstaat, uiteraard alleen de hoogste klassen, voelt zich door de acteurs en actrices meegenomen naar de boeiende wereld van Homerus, in magistrale verzen opgeroepen, waarin wij zien 'hoe Achilles toornig werd'.

1 april

Mhr. Arts is kennelijk een bijzonder godsdienstleraar. Voor de gesprekken, die hij groepsgewijze over actuele christelijke en menselijke vraagstukken heeft gehouden, zoekt en vindt hij een afronding in aanwezigheid van Mgr. Moors en Mhr. P. Lemmen, in dit soort zaken de vaste assistent van de bisschop. Het wordt een geanimeerde discussie, waarbij men geen blad voor de mond neemt, hebben wij ons laten vertellen.

5 april

En weer is een trimester voorbij! Met de hoop dat april ook iets goeds zal willen, gaan wij op Paasvakantie. De HAVO-isten hebben ons al op dinsdag 2 april verlaten, maar zij moeten vier dagen vóór ons terugkomen.

Derde trimester

22 april

Op maandag 22 april worden de lessen in ons huis hervat – de laatste ronde, dik twee maanden. Die van de zesde hebben zich over hun schriftelijke eindexamenopgaven te buigen; zij doen dat op vreemd-gespreide wijze: 17 en 18 april kregen zij de eerste portie te verwerken, op 22 en 23 april volgt de tweede, met drie rustdagen ertussen dus. Prettig omdat je wat op verhaal kunt komen, vervelend omdat er nu zo'n lange rek in zit. Het voornaamste is dat de voorgelegde opgaven met redelijke intelligentie en na degelijke voorbereiding te maken zijn. En nu zij zich tijdens onze vakantie zo intensief met wetenschap hebben moeten bemoeien, is het begrijpelijk dat hun een extra week vrij gegund wordt, temeer omdat hun mondeling zo ver in het seizoen valt: pas op 10 juni zal dat beginnen.

27 april

Het laatste trimester kent nog altijd de derby der klassenwedstrijden. Nu het aantal internen sterk geslonken is, kunnen die wrede ontmoetingen alleen gehandhaafd blijven met medewerking van de externen. Steeds groter is de ijver waarmee dezen hun bijdrage leveren aan de verdediging van de klasse-eer. Maar die krachtmeting eist conditie. Daarvandaan de zo noodzakelijke oefenwedstrijden. Vandaag een vreedzame combinatie 3 en 4 gym tegen de Ahornboys uit Chèvremont. Aan conditie is nog alle gebrek, want wij verliezen met 5-2.

Georganiseerd door Jac van Ham, worden vanmiddag schaakwedstrijden gehouden tegen het college van Roermond om het kampioenschap van Limburg tweede klas. Natuurlijk laat de koning van Rolduc zich het moeilijkst mat zetten.

Reeds lang bestond de behoefte, de middengroep een aangenamere recreatieruimte te bezorgen. De vroegere rookzaal, thans biljart- en televisiezaal, (ook geen al te gelukkige combinatie) beantwoordde niet meer aan de eisen. De vraag was echter: waar moet die ruimte komen? Weliswaar beschikt ons huis over veel te veel kubieke meter, toch was het nog effe uitknobbelen om een lokaal te vinden, 'casu quo' te creëren, dat binnen het ressort van de bestaande recreatieruimte lag. De oplossing werd gevonden: de spreekkamer naast de infirmerie beneden had haar functie verloren; na uitbreiding met de ernaast gelegen, eveneens overbodige gastenkamer zou het geheel best tot een gezellig verblijf zijn in te richten.

Vanavond wordt de door de jongelui 'lounge' gedoopte lokaliteit ingewijd. Ondanks de prettige sfeer die de ingebruikname kenmerkt, kan niemand zich verhelen dat de ruimte verre van een succes is. Het plafond mag dan verlaagd zijn, van de saaie vloer, de kale wanden en het povere meubilair gaat weinig inspiratie uit. Het verbaast dan ook niet wanneer de komende weken blijkt, dat niemand van de gebruikers zich bijzonder geprest voelt tot het betrachten van netheid en orde. Jammer, het initiatief was een betere uitvoering waard geweest. Of er nog iets aan te doen is?

30 april

De verjaardag van H.M. de koningin vieren wij in vaderlandse vrijheid. Des ochtends luid geschreeuw van jongelieden, die op de cour sportief vechten om de voor de beste klasse-elftallen uitgeloofde buit, de sinds een jaar of 8

door de toenmalige initiatiefrijke Heeren XVII bedachte cour-choc-voetbalwedstrijden. Na het middageten houden de lagere klassen een goed geslaagde voetreis, wel niet naar Rome, ofschoon sommigen het zeer ver brengen. Die van 3 en 4 mogen ook meedoen, op basis van vrijwilligheid; dit laatste is geen wonder, want gisteravond werd van hun uithoudings- en inventievermogen reeds het nodige gevergd, toen zij in het prille duister gedropt werden ergens in de binnenlanden van Ubachsberg..... Enkele keerden pas in de kleine uurtjes terug.
En, ja hoor, zonder dat nieuwe projectietoestellen dienden aangeschaft, zonder dat er zelfs speciale adaptors hoefden gekocht, alleen door de volledige gebruikmaking van alle in de filmcabine aanwezige apparatuur, kunnen wij nu toch 'De knotsgekke Kerels' zien. Onze nieuwe operateur heeft er gewoon een erezaak van gemaakt. Zo is hij! – Deze historische reconstructie, persiflerenderwijs gemaakt, van een luchtrace Londen-Parijs, voor de regie waarvan Ken Annakin tekende, is technisch knap verzorgd, zij het niet overrompelend van originaliteit. Heel goed geslaagd zijn de oude toestellen met hun sfeer van moed en gevaar, heel goed ook is de spannende overtocht. De spectaculaire strijd, waarin de falende techniek, de karaktereigenschappen van de uit verschillende landen stammende deelnemers met hun patriottische gevoelens en hun romantische intriges een rol spelen, wordt gewonnen door de Amerikaan, die zijn prijs deelt met de Engelsman, omdat deze zijn kans liet schieten om de in gevaar verkerende Italiaan te redden. Een onderhoudende en vermakelijke film.

11 mei

Aan de jeugdsportdagen voor Kerkraadse scholen, vandaag en morgen in Bleijerheide gehouden, nemen velen van de onzen deel.
De RTV ziet brood in een heropvoering van haar successtuk 'Drie is te veel'. Zij heeft door middel van een scheurstrook de ouders van de externen gepolst of zij misschien belangstelling voor een tweede uitvoering hebben; ook de MMS heeft zij onder de ouders van haar leerlingen een dergelijk onderzoek laten verrichten. Het resultaat was van dien aard, dat men tot heropvoering besloot. De druilerige regen is er echter oorzaak van dat de opkomst helaas wat tegenvalt. Wie zijn gekomen, hebben nergens spijt van: ook een matig gevulde zaal weet van stuk en spel te genieten.

14 mei

Ouden gaan, nieuwen komen – de wisselstroom van het leven. Vandaag melden de brugklassertjes zich voor het toelatingsexamen: een 60tal. De overblijvers van de toekomstige externen krijgen de gelegenheid hun meegebrachte boterhammen te nuttigen met gebruik van een door ons verstrekt kopje thee. De internen dineren met ons in de eetzaal: een petieterig groepje, constateren wij spijtig.

19 mei

Onze formule voor de internen-oudersdagen is dit jaar niet erg gelukkig: over een maand en 8 dagen wordt het schooljaar besloten, en nu pas wordt de ouders van de interne leerlingen van gymnasium en VK de kans geboden, over de situatie van hun zoon met hoofdleraren en leraren van gedachten te wisselen. Men kan niet veel meer doen dan een nagenoeg onherroepelijk slagen of zakken in het vooruitzicht stellen. Nu de franje van de oudersdagen is weggevallen, lijkt het niet meer nodig ze in het zomertrimester te laten plaats vinden.

Vanavond de eerste van de serie klassenwedstrijden, 3 tegen 4. Een dramatische ontmoeting, waarbij doelverdediger Rico Daemen schijnbaar ernstig verwond raakt. De vierde weet zijn plaatsvervanger te verschalken en scoort aan de lopende band. Met 1-6 moet de dapper vechtende derde zich gewonnen geven.

22 mei

Voortzetting van de wedstrijden, nu 3 tegen 5. Helaas, helaas, een murwe derde krijgt zelfs geen tegengoal klaar. De tegenstander is oppermachtig: met groot vertoon brengt hij de zwakkeren een 0-6 nederlaag toe.

23 mei

Vandaag vieren onze seniores hun traditioneel afscheidsfeest. Tijdens de uitstekend verzorgde kerkdienst brengen zij de Emmaüsmis ten gehore. In de avonduren bieden zij hun leraren onder gezellige kout wat biers aan en nemen aldus van hen afscheid. Natuurlijk wensen de opvoeders hun volwassen geworden pupillen het beste toe.

25 mei

Lumière laat aan wie er voor betalen wil, Robert Bressons meesterwerk zien: 'Au hasard, Balthazar'. Bresson is de maker van levensbeschouwelijke films, met diepzinnige achtergronden, die vaak symbolisch geïnterpreteerd moeten

worden. Het ezeltje Balthazar, dat de beide jeugdvrienden Marie en Jacques cadeau krijgen, is zo'n symbool. De avonturen die het beleeft, houden gelijke tred met die welke Marie overkomen. Marie vergeet haar vriendschap voor Jacques snel en wordt verliefd op de nietsnut Gérard. Deze laatste vernedert haar en laat haar tenslotte wreed in de steek. Balthazar verhuist van de ene eigenaar naar de andere, komt terecht in een circus, wordt het eigendom van een dronken zwerver; getrapt en verschopt, sterft hij temidden van een kudde schapen. Bresson kennende, zou men misschien mogen veronderstellen, dat hij Balthazar bedoeld heeft als het symbool van het christendom, ja van Christus zelf, die ook aan het onbegrip der mensen te gronde ging en glorievol verrees.

26 mei

En nu 'ns kijken of die kerels van de vierde inderdaad zo sterk zijn als zij in hun partij tegen de derde pretendeerden te zijn. Zij krijgen er van de vijfde van langs! Zij houden geen poot aan de grond! Zij bijten in het zand! Met dezelfde 6-0 nederlaag worden zij geklopt als waarmee de derde tegen de zoveel grotere tegenstander genoegen moest nemen. Conclusie: 3 en 4 zijn even sterk (zwak). Ons standpunt is uiteraard subjectief.

31 mei

Weg met de middaglessen van deze vrijdag, en naar huis, voor een verademende Pinkstervakantie van ruim vier dagen. Als we terugkomen, zijn het nog goed drie weken. Eigenlijk de moeite niet.

10 juni

De moeite is het wel voor onze abituriënten, die in het zweet huns aanschijns het vurig begeerde papierte pogen te verdienen. Vanaf vandaag, maandag, tot en met vrijdag 14 juni vindt het mondeling eindexamen plaats. Onder toezicht van een bijzonder prettige commissie wordt het examen afgenomen. Uitslag: 19 alpha's en 12 bèta's slagen, zijnde alle kandidaten! Zo'n daverend resultaat hebben wij in tijden niet mogen boeken. Hartelijk gefeliciteerd, gelukkige examinati, en hartelijk bedankt, gecommiteerden en examinatoren! Tijdens de eerste examendag houden wij ons jaarlijks schoolsportfeest, vroeger 'jour de jeux' geheten, toen er voor de interne leerlingen nog een speciaal presidentsdiner, compleet met toespraken, gegeven werd, terwijl voorafgaandelijk de jeugdige bewoners van het huis in martiaanse gelederen voor

de autoriteiten defileerden. Men vindt in onze anti-militaire tijd zo'n defilé maar niks meer en schaft het derhalve af. Niemand is er rouwig om. Maar dat het diner moest komen te vervallen, vindt iedere intern jammer. Niet alleen om de voortreffelijke maaltijd, altijd een culinaire topprestatie van de zusters, maar vooral om de gezellige sfeer, de stekelige speeches en zo. Goed, het is niet anders. Er is óók iets voor te zeggen, dat een rectorsfeest voor in- en externen gelijkelijk gevierd wordt. En dus overvallen wij met z'n allen, dat wil zeggen alle deelnemers aan deze sportdag, om kwart voor één de eetzaal, waar wij ons volgens het cafetariasysteem zelf moeten bedienen van soep, frites met knakworst en appelmoes en een bescheiden nagerecht. Een aantal heren zorgt voor de goede orde. Vorken- en messengekletter en luid geroezemoes bewijzen dat het de jeugd wel smaakt. Aparte vermelding verdient nog, dat wij deze maaltijd in sportteneu tot ons nemen. In strijd met de welvoeglijkheid? Welnee, eerder van twee kwaden het minste. Want al gauw worden de onderdelen van het sportprogram, waaraan wij vanaf vanmorgen negen uur bezig zijn, verder afgewerkt, zodat tijd voor verkleedpartijen er niet bij is. Toezicht bij de sportevenementen wordt dit jaar voor het eerst uitgeoefend door beroepsofficials. Jazeker, beroepsofficials. Wat immers doen leraren in de klas beroepshalve anders dan official zijn bij de prestaties der leerlingen? Enkele leraren dus, leken zowel als priesters – waar ligt overigens het verschil, nu iedereen zich zo sportief mogelijk heeft uitgedost – hebben zich bereid verklaard voor deze dag de verantwoordelijke functie van het 'officialen' op zich te nemen. Zij blijken stopwatches al even goed te kunnen hanteren als krijt en corrigeerpotlood.

Maar kunnen zij ook zo goed met een voetbal overweg? De kleineren hebben zich dat de hele dag al afgevraagd, sinds zij wisten dat vanavond bij goed weer – en het zonnetje heeft zijn best gedaan vandaag, dus waarom vanavond niet? – de leraren het zouden gaan wagen, de bal te trappen tegen een vertegenwoordiging van de jeugd, een ontmoeting die nog wel niet zo oud is als de klassenwedstrijden, maar stellig even boeiend. Zij vroegen het zich heus niet alleen zelf af. 'Speelt u mee, meneer?' is een vraag, die menige respectabele lesgever gesteld kreeg. Het cryptische antwoord: 'Nee, ik speel niet mee', werd maar ten dele geloofd en ten halve begrepen, omdat men in zijn onervarenheid niet doorschouwde, dat meedoen nog geen meespelen is.

Wij zullen de wedstrijd hier maar niet verslaan. Het enige wat wij er van willen zeggen, is dit: als men serieus tegen ons wil voetballen, heeft de hele grap geen enkele zin. Het moet juist een grap blijven. En zoals er nu gespeeld werd, wat het dat niet. Er was te veel sprake van verbeten prestige. Nu ja, wij hebben verloren met 3-1. Mag het op onze leeftijd?

27 juni

Het jaar bloedt zomaar dood. Er is nog eens een laatste les uitgevallen in verband met een vergadering van de eindexamenleraren, we hebben nog een paar teevee-films mogen zien tot op een wat later uur, 5 gym heeft nog weer eens een uitgangsavond gehad, en dan: pardoes, uit. Zonder prijsuitreiking, zonder slotzitting, zelfs zonder uitslag breken wij op. Het is beter zo, meent men. Die slotzitting was voor velen een kwelling, met name voor de gezakten. De uitslag kan ook schriftelijk bekend gemaakt worden. Wie zijn nieuwsgierigheid niet kan bedwingen, mag morgen, als de vergaderingen ten einde zijn, zijn hoofdleraar komen vragen hoe hij het er afgebracht heeft. Maar officieel is het schooljaar na de laatste compositie, om twintig over elf, afgelopen. Tot ziens, het ga je goed, het beste. Prettige vakantie, kom je nog terug? We zullen wel zien. Met deze en andere kreten hollen wij betere tijden tegemoet, terwijl wij in onze koffers en schooltassen aangename en onaangename herinneringen meedragen, waarvan wij nog maar vaag aanvoelen dat de eerste bepalend zijn.
Het jaar is dood, leve de vakantie!

Kroniek 1968/69

Eerste trimester

Inzake het wel en wee dat ons in het voorbije schooljaar beschoren was, wil uw kroniekschrijver wat breedsprakeriger zijn, veronderstellend dat u, lezer, daarmee zult instemmen. Bij gebeurtenissen die nog tamelijk vers in het geheugen liggen, valt het niet zeer moeilijk uitvoerig te blijven stilstaan.

Daar is dan allereerst, nu ja, de vakantie natuurlijk weer. Niet zo'n beste vakantie: veel regen en weinig zon, een zomer zoals ons landje er twaalf in een dozijn kent. Niet klagen, maar dragen. En zover mogelijk naar zuidelijke landen tijgen.

Ook tijdens deze vakantie is er in huis weer heel wat gedaan. Zo vordert de verfraaiing van slaapzaal 4 gestaag. Er kunnen in het begin van het nieuwe schooljaar nog geen jongelieden gelegerd worden. Wie had dat ook verwacht? Het aantal arbeiders is maar gering en zo'n verbouwing is geen kleinigheid. De vloer werd geëgaliseerd, terwijl rekening gehouden is met het verlangen van de mijn ze als het ware zwevend aan te brengen, dat wil zeggen, de verschillende delen kunnen bij eventuele mijnwerking over elkaar schuiven. Onder deskundige leiding van onze bedrijfsleider, Mhr. Minkels, is dat vloertje intussen allang gelegd. Wij zeggen 'vloertje' en bedoelen niets geringschattends. Het woord wordt ons eerder uit een zekere intimiteit ingegeven. Daar onze nieuwsgierigheid ons herhaaldelijk naar boven dreef (en met ons meerdere collegae) hebben wij de groei van nabij kunnen meemaken. Spreek ons niet van de moeilijkheden: wij weten er alles van. Dat niveauverschillen van bijna 40 centimeter overwonnen moesten worden, realiseert niemand zich meer, nu het er allemaal zo linoleumglad bij ligt. Vorstelijk voorwaar is het gezicht, want ook het prachtige verlaagde plafond is klaar: 800 m² oppervlak van warmbruin redwood. Nu kan men beginnen met het plaatsen van de chambretten. Zij worden opgetrokken in plasticspaanplaat, 73 ruime units in plaats van de vroegere 120. Het eerste chambrette verrijst 28 augustus.

De onderaannemer die voor de inrichting van de nieuwe slaapzaal verantwoordelijk is, heeft ook de vernieuwing van het plafond in de gymzaal op zich genomen. Door een misrekening van de leverancier zijn er te weinig platen bezorgd, zodat het werk stagneert. Dat verklaart waarom Mhr. van Loo het tot half september zonder gymzaal zal moeten stellen. En wij net zo.

Tevens wordt gewerkt aan de installatie van menselijke WC's, langs de gang naar megaron en speelzaal. Ook hier is de wedloop met de tijd verloren. Men rekent er echter op dat het werk binnen enkele weken gereed zal zijn. Tot zolang worden ook overdag de toiletten bij slaapzaal 2 gebruikt. Op het voorplein is voor de externen een fietsenstalling ingericht.

Daags na het eind van het vorig schooljaar, 28 juni, zijn de schilderijen van het voorhuis gerestaureerd weergekeerd. Stralend als nimmer zien de abten nu op hun nageslacht neer (foei).

Met ingang van juli '68 heeft de herenknecht Hubert van Loo ons voorgoed verlaten. Hij woonde weliswaar al enige tijd in de stad, hetgeen echter aan de ijver waarmee hij de heren bediende, geen afbreuk deed. In eigen ogen verloor hij iets van zijn decorum, toen men hem naast het gerieven van de heren priesterleraren ander werk liet doen, omdat Rolduc zich de weelde van een exclusieve herenknecht niet langer kon

veroorloven. Dat schoonhouden van de klassen verrichtte hij met zijn bekende, stilaan wat trager geworden toewijding. Wij danken hem van harte en wensen hem een welbesteed rentenieren toe.
Wij vergaten een belangrijk sportfeit te vermelden, dat zich tijdens de vakantie afspeelde. Onze landgenoot Jan Janssen heeft als lid van de Franse ploeg BIC de Tour de France gewonnen, met enkele seconden voorsprong op zijn felle concurrent Van Springel. Deze eerste triomf van een Nederlander in het vermaarde wielercircus laat fans niet koud. Ons ook wel niet, maar je kunt niet aan alles denken!

20 augustus

Voor de internen van het gymnasium eindigt de vakantie vandaag, die van de HBS komen eerst morgen terug. Maar morgen, woensdag,

21 augustus

bijten wij met onze school al de kop van het jaar. De klassenindeling wordt ditmaal bekend gemaakt in de aula, waar de president met een kort woord het schooljaar opent. Om 10 uur vindt de eucharistieviering plaats, die de zegen over onze voornemens en ons werk moet afroepen, en even later, om precies te zijn om kwart over elf, is het voor de ouderen alsof zij nooit zijn weggeweest. De hoofdleraren vertellen ons wat zij van ons verwachten. Veel! Niet zo echter voor de brugklassers. Die weten, op een handvol gewezen VK-klanten na, van toeten noch blazen. Beide kundigheden worden hun gedurende de eerste weken met veel zorg en toewijding bijgebracht door bruggehoofden en assistenten tijdens de zogenaamde studielessen, drie maal per week. Opperbruggehoofd is Mhr. Recker, die naarstig terzijde wordt gestaan door juffrouw Bosman en Mhr. Lenders.
Tijdens de eerste zeswekenperiode van inleiden en inlopen worden vragen behandeld als: wat is studeren, hoe studeer je, hoe werk je met woordenboek en atlas, hoe maak je aantekeningen, hoe hanteer je samenvattingen en schema's, hoe pak je een tekst, een vraagstuk aan, enfin, honderden zaken die minder vanzelfsprekend zijn dan zij lijken. Hierna kent het jaar nog vijf perioden van zes weken, aan het eind waarvan de leerlingen telkens een rapport ontvangen en in bijwerk- en taakgroepen worden ingedeeld. Dit procédé maakt het mogelijk de vorderingen van nabij te volgen, zodat men na een jaar over voldoende indiciën beschikt om verantwoord een bevordering naar de tweede klas van VWO of HAVO te doen geschieden. Zeer spoedig raken de brugklassers aan omgeving en werkwijze gewend – begrijpelijk, want beter overgang van lager naar middelbaar onderwijs heeft er nooit bestaan. Ze zijn

niet weinig trots tot de eersten te behoren op wie de nieuwe wet wordt toegepast, en afgezien van enkele deugnieten tonen zij zich zeer leergierig. Dat intussen de brugklasmachine zo gesmeerd loopt, is niet in de laatste plaats te danken aan Mhr. Recker, een man met vele gaven, bijzonder op pedagogisch en organisatorisch gebied. Naast zijn wiskundige arbeid op tal van klassen en zijn werk op de brug ziet hij zich officieel aangesteld als schooldekaan, vraagbaak voor de velen die in de doolhof van het hedendaagse beroepsleven tastend hun weg zoeken. Wel drukbezet is derhalve het leven des heren Recker!
Wij noemden zo even de naam van juffrouw Bosman. Zij is de opvolgster van Mhr. Bohn, die na één jaar reeds elders zijn heul zocht. Charmant en voortvarend als zij is, weet zij zich al heel gauw tot een geliefde aardrijkskundedocente te maken. Die van brugklas a zien in haar hun bewonderde leidster.
Op de brugklas worden tot nu toe in de gymnasiale opleiding onbekende vakken onderwezen, zoals bijvoorbeeld muziek en handenarbeid. De muziekstok zwaait zeer vaardig Mhr. Egberink, die wij hierbij graag welkom heten, de handenarbeid onderricht Mhr. Stassen, ijverig geholpen door Mhr. Crombach, voor wie dit bekende materie is sinds hij zich verleden jaar officieel in deze branche begon te bekwamen.
Enkele mensen ontbreken noodgedwongen op het appèl. Dat zijn de heren Smeets en Melchior, die een andere functie moesten zoeken nu de VK kwam te vervallen. Mhr. Melchior heeft slechts korte tijd zijn onderwijsdeskundigheid kunnen tonen. Wij danken hem voor het goede werk en wensen hem succes in zijn nieuwe omgeving. Een bijzonder woord van dank mag in deze kroniek niet ontbreken aan het adres van Mhr. Smeets. Vele jaren lang, vanaf 1955 namelijk, bereidde hij tal van leerlingen plichtbetrachtend op het gymnasium voor, hen tegelijk vormend tot mensen, die het leven breder dan louter rationeel leerden bekijken. Wij zijn hem voor dit alles bijzonder dankbaar; moge hij zijn nieuwe werk met dezelfde animo verrichten als hij het hier deed.
Voor Mhr. Arts, die ons als godsdienstleraar verlaten heeft om in Nijmegen aan een geleerd proefschrift te arbeiden – wij hopen in ons hart dat het geen 'adieu', maar een 'au revoir' mag wezen – is Mhr. Brouwers in de plaats getreden. Hij zij welgekomen, en succes zij zijn deel in de moeilijke functie die ook nog een kapelaanschap in Heerlen combineert.
In juni ging Mhr. Pop met pensioen. Omdat biologen om voor de hand liggende

redenen het bedrijfsleven boven het onderwijs prefereren, was het moeilijk en zelfs onmogelijk, voor het schooljaar '68–69 een nieuwe biologieleraar te vinden. Drie verschillende docenten nemen daarom voorlopig deze taak waar. De bèta's van 6 gym heeft Mrs. Cools zich bereid verklaard in het eindexamenvak biologie te bekwamen, hun collega's van 5 krijgen tijdelijk Mhr. Pop terug en Mhr. van Wersch wil ondanks zijn leeftijd graag de laagste klassen voor zijn rekening nemen.

En verder zien wij een groot aantal nieuwe gezichten, waarvan de bezitters niet anderen komen vervangen, maar juist terzijde staan. De reden daarvoor moet gezocht worden in de vele resturen, die door de constante uitbreiding van de school zijn vrijgekomen, zodat de hoofdtitularissen niet meer in staat zijn alle lessen van hun vak te verzorgen. Zo doceert Mhr. H. Hanssen Nederlands op brugklas b, Mhr. Heyenrath op een sectie van klas 4. Frans geeft Mhr. J. Arts op brugklas c, Mhr. M. Lemmens op beide secties van de vierde. Voor Duits heeft Mhr. Benders ons, in tegenstelling tot de verwachtingen, niet verlaten, al zien wij ons genoodzaakt ook de ons uit vroeger dagen bekende Mhr. Noë terug te roepen. Het Engels tenslotte is op de derde in handen van Mhr. Corsius.

Het is effe wennen, van beide kanten. In sommige gevallen valt het mee, in andere tegen. 'C'est la vie', zegt de wijze Fransman, die als het over de mens gaat, van wanten weet. Gelukkig is sinds het laatste trimester van verleden jaar de kwelling van de composities aanzienlijk verlicht. Toen bij wijze van proef en nu definitief mogen wij onze kennis regelmatig lozen door het jaar: de school heeft in het dilemma proefwerkweek of gespreid proefwerkrooster voor het laatste gekozen. Zo wordt het constante studeren bevorderd, terwijl je, als je even uitkijkt, nooit boven je krachten hoeft te hollen. De een of ander natuurlijk toch wel, maar dat heeft niets met het systeem te maken.

Het leerlingencorps van het gymnasium, waaraan bovengenoemde mensen en alle anderen hun wetenschap kwijt willen, bestaat uit welgeteld 242 personen, verdeeld over 98 internen en 144 externen; van deze laatsten horen er 23 tot het vrouwelijk geslacht. Dank zij HBS-ers en HAVO-isten omvat het internaat toch nog een aantal van 128, waarvan echter slechts 17 nieuwelingen zich dit jaar gewaardigd hebben, de Rolducse grond te betreden. Men mag dus stellen dat, zo de school bezig is wederom uit te groeien tot een middel-

groot gymnasium, het internaat gevaarlijk dicht de rode streep begint te naderen.
Rood duidt op gevaar, rood duidt op communistische wereldmacht. Op deze historische 21ste augustus wordt het arme volk van Tjechoslowakije verpletterd onder de Russische wals. Niemand had het voor mogelijk gehouden, in de voorafgaande dagen van angst en onzekerheid, dat de Russen in het holst van de twintigste eeuw het Hongaars avontuur nog eens zouden durven herhalen. De mannen van het Kremlin blijken zich echter niets aan te trekken van de hevig verontwaardigde wereldpers en drukken nietsontziend een klein dapper volk de kop in, dat sinds januari onder het regiem Dubsjek iets van vrijheid heeft mogen ervaren. Aan de teevee volgen wij dagenlang met hevige belangstelling de strijd. Aangenaam verrast zij wij over de vindingrijkheid van de Tsjechen, die met hun lijdelijk verzet menigmaal de bezetters voor aap doen staan. En al hopen wij innig dat ditmaal bruut geweld zal afstuiten op menselijk gevoel en verbeeldingsvermogen, toch zijn wij bang dat de tanks het uiteindelijk van het vrije en vrijmoedige woord zullen winnen. Konden wij maar helpen! Meeleven is het enige wat ons mogelijk is.

1 september

Oud-leerlingen zijn onder ons: de zesde van het vorig jaar. Zij voetballen tegen het Rolducse elftal, waarbij zij het met 3-1 moeten afleggen. Is het hun nietsdoen dat verslappend op hen werkt? Of zijn wij door 10 dagen werken zo gestaald?

4 september

Altijd de moeite van het vermelden waard, dat éven zere prikje van zuster Rutten. Zaterdag komt zij kijken hoe onze reactie is.
Reünie voor degenen die tijdens de zomervakantie, van 28 juli tot 8 augustus, in Strauch (Eifel) het Rolducse kamp meemaakten. De organisatoren van dat kamp, de heren Hafmans en Smeets, herstelden aldus een oude traditie, volgens welke de vroegere pioniers jaarlijks, liefst in een buurland, het kamperen der primitieven boven het wonen der cultuurvolkeren stelden. Een goede traditie overigens die, naar wij hopen, voortaan gecontinueerd zal worden.

8 september

Op deze bezoekdag voor de nieuwelingen draait vanavond al de eerste film van het jaar. Het is een uitnemende keus: 'Samen uit, samen thuis' ('La grande

Vadrouille') van regisseur Gérard Oury, met Louis de Funès en Bourvil als topsterren. Wat moeten wij over deze langer dan twee uur durende rolprent zeggen? Geinige ontspanning over zo iets droevigs als een oorlog? Vijf en twintig jaar later kan dat natuurlijk wel. Het vrij eenvoudige gegeven met niet zo bijster originele of fijnzinnige grappen krijgt door het vakmanschap van Oury, die het klaarspeelt een enorm hoog tempo in het hele geval te houden, iets sprankelends en plezierigs. Wie niet zo van het kwikzilvermannetje de Funès houdt – ondergetekende bijvoorbeeld – kan zijn hart ophalen met de boertige Bourvil. Gezellig en onderhoudend allemaal wel ja: wat moet een lachfilm anders zijn?

Het is hier de plaats om een woord te zeggen over de culturele uitvoeringen. Tijdens de grote vakantie stierf, op een reis in het buitenland, de onvervangbare organisator van de jeugdvoorstellingen in Kerkrade, Drs. W. Smeets. Van na de oorlog af zorgde hij telkens weer, ondanks grote moeilijkheden vaak, voor een cultureel programma, variërend naargelang de verschillende leeftijds- en interessegroepen. Met zijn overrompelende energie wist hij dikwijls prachtige producties hierheen te halen, waarvan wij als boven alles uit torenende hoogtepunten noemen: de 'Faust' van Goethe en 'Romeo en Julia' van Shakespeare, de eerste gebracht door het toen nog zo geheten Zimmertheater uit Aken en de tweede door de Nieuwe Komedie uit Den Haag. Ook ons huis heeft al die jaren van zijn rusteloos werken mogen profiteren. Met oprechte dank en met de verzekering dat wij persoonlijk nimmer zijn vriendschap zullen vergeten, spreken wij de hoop uit dat hij mag rusten in vrede.

Om allerlei redenen, waaronder voornamelijk financiële en organisatorische, had Mhr. Smeets reeds het laatste trimester van het afgelopen schooljaar in overleg met Mhr. Lenders besloten, van het opstellen van definitieve programma's voor de middelbare scholen af te zien en de scholen zelf de gelegenheid te bieden, jeugdmiddagen of -avonden naar believen voor de eigen school op touw te zetten. Van ons neemt alleen de hoogste klas een bescheiden abonnement op voorstellingen in de Heerlense schouwburg, tegen een gereduceerde prijs te bezoeken dankzij de bereidwilligheid van de directie aldaar.

9 september

De dames en heren leraren moeten zich speciaal in Heerlen aan een tb-onderzoek onderwerpen. Nu nog gezamenlijk, voortaan individueel, in de maand

waarin zij jarig worden. De laatste les valt ervoor uit. Desalniettemin moeten zij uren in een guur septemberweer wachten. Geen goede service, en waarom kon het in Kerkrade niet?

14 september

Die van de vijfde organiseren een gezellige avond. Prettig onder elkaar en met genodigden. Het gaat er vrolijk aan toe tot elf uur.

15 september

In twee séances, om half drie en om half acht, wordt voor liefhebbers à raison van een kwartje de vermaarde film 'A Matter of Life and Death', van Eric Pressburger en Michael Power, op de projectiezaal vertoond. Het blijkt nog steeds een ontroerend meesterwerk, al gaat door de smalfilmprojectie iets van de charme verloren, die de cinemakopie op grond van de functionele werking met kleur bezit.

16 september

De bezinnigsdagen. Vandaag brugklas a, 19 september brugklas b, 23 september brugklas c, 17 en 18 september 2a, 20 en 21 september 2b, allen onder leiding van pater Guiaux. Drie gym heeft het voorrecht kennis te maken met de in onze jeugd legendarische pater Helmer, op 30 september en 1 oktober. Pater Helmer neemt ook 4 en 5 gym voor zijn rekening, respectievelijk op 10 en 11 en 7, 8 en 9 oktober. De eindexamenklas bezint zich op 24, 25 en 26 oktober in kasteel Ryckholt, waar zij zich toevertrouwen aan de hoede van pater v. d. Horst.

Met bezinning heeft het niets te maken. Langer dan normaal blijft op de toiletten naast slaapzaal 2 een jongeman opgesloten. Het slot weigert dienst. Er moet een schroevedraaier aan te pas komen om hem te bevrijden.

17 september

In de Rodahal treedt een folkloristische dansgroep uit Israël op. Gewapend met een reductiekaart die 1 gulden waard is, kunnen liefhebbers tegen betaling van 2,50 de verrichtingen van de groep volgen.

Verbouwing brengt nu eenmaal ongemak mee. Het 'regent' op slaapzaal 2, waar enkele chambretten moeten worden ontruimd. Uit het plafond sijpelt het vocht zo overvloedig dat zelfs 's avonds (het euvel is 's middags al ontdekt) emmers gereed moeten gezet om het uit een lekkende buis van de nieuwe dortoir stromende water op te vangen.

18 september

Eerste ronde van de wedstrijden om de Europacup voor landskampioenen: FCNürnberg-Ajax. Zal onze favoriete club ditmaal tegen de spanningen van het internationale voetbal opgewassen zijn?

19 september

Ofschoon het niet in onze bedoeling ligt dit jaar dag voor dag aan ons herinneringsoog te laten voorbij trekken, kunnen we er toch niets aan doen dat het verslag van de voorafgaande dagen de allure van een diarium heeft. Ook deze 19de september mogen wij niet onvermeld laten, nu de RTV ons uitnodigt op een 'Fuif in Spiegelbeeld'. Zij had dit 'pièce policière' verleden jaar al in studie genomen, in het kader van haar traditie om ons vlak voor het einde te laten griezelen, maar kon toen om bepaalde redenen niet tot uitvoering komen. Het stuk is geen sterke detective: je weet te gauw wie de moordenaar is. Het mag evenwel een geslaagde poging worden genoemd, ook al had het publiek dit niet best in de gaten, om het traditionele keurslijf van zulk moordtoneel te doorbreken. Om deze reden, en ook al om de goede dialogen, had de RTV het op haar repertoire gezet. Zij bleek er toch een wat fikse kluif aan te hebben. De kritiek die 'Spitsuur' er enige tijd later, op 12 november, toen het voor het eerst verscheen, aan wijdde, was dodelijk. Zó erg is het natuurlijk ook weer niet, men moet oog hebben voor nuances. Er werd door gastheer Piet Gielen, door inspecteur Jac Schuffelers met zijn assistent Alex van Heteren, door moordenaar Gerard Evers en door vele kleinere rollen beslist goed spel geleverd, terwijl de 6 dames van de MMS, voor de haast onmogelijke taak geplaatst om volwassen vrouwen te typeren, daar in het algemeen zeer redelijk in slaagden. Aan de pogingen van de regie om de verhoorscènes zoveel mogelijk afwisseling te geven, ging de criticus van 'Spitsuur' maar zonder meer voorbij. Eén les moet de RTV uit deze gedeeltelijke mislukking trekken: het Rolducse publiek is er thans zozeer van overtuigd dat toneel in de eerste plaats ontspanning is, dat zij het voortaan uitsluitend in blijspelen zal moeten zoeken.

20 september

Oudersavond voor de externen van de bruglas. De president houdt in het overblijflokaal een kort exposé over het brugklasonderwijs, waarna de ouders groepsgewijze over de docenten worden verdeeld voor een eerste oriënterend gesprek, dat plaats vindt in diverse klaslokalen.
Naar wij vandaag vernemen, heeft Mhr. Noë bij een ongeval een dubbele

beenbreuk opgelopen. Ofschoon wij hem hartelijk meelevend toewensen dat zijn ziekbed in hospitaal en thuis van korte duur moge zijn, laat het zich helaas aanzien dat Mhr. Noë langdurig uit de circulatie zal verdwijnen, zo gecompliceerd is de breuk in kwestie. De lessen Duits worden zolang waargenomen door Mhr. Mannens.

21 september

Dit jaar voor het eerst heeft de overheid besloten, eenmaal per trimester een 'verplicht' 'vrij' weekend toe te staan, hetgeen inhoudt dat alle internen van zaterdagmiddag tot zondagavond het huis moeten verlaten. Daarnaast kan, ook eenmaal per trimester, vrijwillig een weekend worden genomen op een zelf te kiezen datum, terwijl natuurlijk de tot heden bestaande trimesteronderbreking eveneens gehandhaafd blijft. Verplicht weekend dus, vandaag en morgen.

25 september

Nederland heeft er een prinsje bij! De oranjevreugde laait hoog op, zolang het onderwijs dankzij de geboorte van een vrije dag mag genieten. Vanmiddag mogen de internen, indien zij dat wensen, naar huis gaan tot morgenavond 6 uur, voor de thuisblijvers is de normale dagorde van kracht. 's Avonds laat drie gym zich droppen in de omgeving van Wylre. Het doet er niet toe of men het spoor bijster raakt, want morgen is er toch een vrije dag.

26 september

Vrije dag in verband met de geboorte van Prinses Beatrix' baby, zo lees ik in de agenda van de prefect. De besteding van deze vrije tijd wordt geheel aan het eigen initiatief overgelaten, met dien verstande dat de uren van eten en naar bed gaan vaststaan. Ook wordt er, omdat morgen de lessen weer beginnen, een uurtje voor studie uitgetrokken. Individuele avonturen komen niet in aanmerking voor de kroniek, dus over de wijze waarop men zich door deze dag heenworstelt, moeten wij het zwijgen doen.

2 oktober

Ja hoor, Ajax houdt paal! De return tegen FC Nürnberg wordt een gewonnen zaak. Iedereen vreest echter dat de Amsterdammers het spoedig tegen Benfica moeten opnemen, en dan ...

3 oktober

Het droppen schijnt een aansprekelijke tijdspassering te zijn. Op eigen ver-

zoek laat zelfs 5 gym zich in het donker ergens in de buurt van Alsdorf uit de wagens zetten. Goede repetitie voor morgen, wanneer wij met z'n allen 'die Heimat' opzoeken.

4 oktober

De schoolexcursie brengt ons dit jaar onder redelijke weersomstandigheden naar Keulen. Om 8 uur beginnen 7 bussen vanaf het voorplein de kostbare last die wij zijn veilig en wel naar de domstad te vervoeren. Een rondleiding

door de majestueuze dom en een bezoek aan de toren staan op het program. De kleineren maken een wandeling door de imposante winkelstraat, gaan eten in de Kaufhof en wandelen tenslotte naar de dierentuin. De groteren wijden vol klassieke weetgierigheid hun aandacht aan het Dionysos-mozaïek en het Pretorium en houden zich anderszins onledig met het bewonderen van deze dynamische Rijnstad, 'Knotenpunkt' van spoorwegen en scheepvaart, stralend herrezen uit de oorlogsbombardementen, die een groot deel van de oude stad verwoestten. Wie het betalen kan, bezoekt de wereldtentoonstel-

ling 'Foto-kino'. Een tiental bevoorrechten van de zesde mogen een blik werpen in de studio's van de Keulse televisie. Precies als verleden jaar ons uitstapje naar Luik, vindt deze excursie plaats onder leiding van onze docenten, die zich tevoren aan de hand van kwistig uitgedeelde folders ampel hebben kunnen oriënteren. De terugreis verloopt zonder incidenten, of het moest zijn dat een incident genoemd verdient te worden het feit, dat een onzer bussen door een stoplicht rijdt, naar eenmaal thuis hardnekkig wordt beweerd. Het zal wel goed zijn afgelopen, want we hebben er naderhand niets meer van gehoord. Leerzaam en ontspannend, zegt men wel eens van excursies. Deze excursie wás het.

12 oktober

Op de HBS start de danscursus, waaraan van onze zijde door 29 personen wordt deelgenomen (in- en externen).

13 oktober

Oprichting van het Rolducse Zonnebloemcomité, dat zich ten doel stelt de bejaarden van Kerkrade wat ontspanning te bieden. Geestelijk adviseur is Mhr. Stassen en de leiding wordt uitgeoefend door Pierre Waelen en Alfons Roex.

14 oktober

Wanneer ik 's morgens, amper ontwaakt, over de cour kijk door het venster van mijn slaapkamer, wordt mijn blik getroffen door dikgekalkte letters, waarin ik ondanks mijn slaperigheid en de afstand al gauw de naam van onze prefect herken. Mhr. Poulssen heeft het nadeel, dat zijn 'nomen familiae' met dubbele s wordt gespeld: weinig originele lieden behoeven deze twee s-sen maar wat groter te kalken dan de rest om een vuile insinuatie te doen ontstaan. Later blijkt mij, dat elders in het gebouw de buitenmuren evenmin ongemoeid gelaten zijn. De kalkers willen, kennelijk in navolging van de Parijse meirevolutie, hun persoonlijk ongenoegen spuien, of is de kladderaar van 'Satan is onze God' hun leermeester? Van harte hoopt iedereen dat de daders spoedig zullen worden gegrepen en zonder pardon verwijderd. Hetgeen binnen enkele dagen ook geschiedt.

19 oktober

Vandaag en morgen jeugddamdagen. Weer met Wiersma en weer door Rolduc gewonnen. Overigens zijn misverstanden en verdachtmakingen er de

oorzaak van, dat dit helaas de laatste jeugddamdagen op Rolduc zijn geweest. Vanavond leidt pater Dr. L. Starmans de Missiezondag in met een spreekbeurt en lichtbeelden over zijn humanitaire werk als geneesheer en missionaris onder de primitieven.

20 oktober

Ook op Missiezondag zelf luisteren wij naar een voordracht, verzorgd door pater Jac Janssen over Ghana. In de avonduren draait de film 'Naakte Onschuld'. Het is een documentaire over een Franse expeditie in de binnenlanden van Brazilië. Zij beschrijft het leven van een uiterst primitieve Indianenstam, die tot nu toe door geen enkele blanke te benaderen was. Leider van de expeditie is de ontdekkingsreiziger Lambert, die er ondanks grote moeilijkheden in slaagde de stam en haar gedragingen te filmen.

26 oktober

Een lange herfstvakantie is ons aller verdiende deel. Na het middageten breken wij op, en pas zondagavond 3 november behoeven wij terug te zijn. Wat zijn wij allemaal blij dat het zover is!
Toen verleden jaar de grote vakantie nog geen dag oud was, namen de heren leraren, gezellig bijeen, o.a. afscheid van Mhr. E. Gerards, de onvolprezen dirigent van onze harmonie. Zijn heengaan, hoe node ook, was noodzakelijk. Enerzijds kon hij wegens zijn gezondheid de dirigeerstok niet langer hanteren, anderzijds waren er in het kleiner geworden internaat steeds minder gegadigden te vinden om lid van het muziekcorps te worden. Zo hief de harmonie zich tenslotte zelf op. De instrumenten werden grotendeels verkocht. – Vandaag ontvangt Mhr. Gerards de pauselijke onderscheiding 'Pro Ecclesia et Pontifice', in verband met zijn verdiensten voor Rolduc en ook voor Chèvremont, waar hij jarenlang organist was. Wij wensen deze joviale Kerkradenaar van harte geluk met de welverdiende onderscheiding. Maakt zij hem niet een beetje trots? Dan toch terecht!

9 november

Na een korte middagstudie gaan de internen van brugklas, 2 gym en 2 HBS in Kunrade-Voerendaal, op de camping Hoenderberg, een weekend in de buitenlucht houden. Zij doen dat onder leiding van de heren Smeets en Hafmans met assistentie van Henny Driessen, Piet v. d. Port, Alfons Roex en Pierre Waelen. Te voet is het een hele tocht, maar een frisse jongen heeft er dat

voor over. Toch is het eigenlijk niet zo honds ver: is het achteraf niet wat vreemd dat je, om ruim half vier vertrokken, pas om half negen in het kamp aankomt, zoals iemand van hen in zijn persoonlijke kroniek schrijft? Mijn geheime verslaggever geeft verder de volgende bijzonderheden: na een flinke boterham een avondspel, om 10 uur gezellige avond tot . . . ruim middernacht! De volgende dag om half 9 H. Mis, warm eten dat in de middag vanuit Rolduc gebracht wordt, en dan om half 5 met volkswagenbusjes terug, home-waarts. Om daar de film te zien 'The Russians are coming', van Norman Jewison. Enkele manschappen van een gestrande Russische duikboot zetten voet aan wal op een Amerikaans eiland om een boot te bemachtigen: zij willen eenvoudig terug. Maar de bevolking interpreteert hun aanwezigheid anders. Zij meent met een invasie te doen te hebben, waartegen zij het eiland met eenvoudige middelen in staat van verdediging brengt. De Russische commandant, in de waan dat zijn mannen gevaar lopen, dreigt het dorp plat te schieten. Een incident met een kind doet op het kritieke moment de stemming omslaan. Dwaas verhaal, dolle toestanden, kolderieke verwikkelingen. Zeer beheerst gefilmd, met tal van goed geslaagde gags – je lacht je de stuipen!

12 november

Nu wij geen seminarie meer zijn, maar een gewone school, moeten wij ons op steeds meer terreinen aan de veranderde omstandigheden aanpassen. Een gewone school heeft een ouderraad. De onze wordt vandaag op de kamer van de president opgericht. De leden kiezen Mhr. Amkreutz tot voorzitter. Tevens werkt de overheid aan de samenstelling van een efficiënt schoolbestuur, waarin invloedrijke figuren uit Kerkrade en omgeving zitting zullen nemen.

13 november

De spanning stijgt. Tegen zo'n onbekende ploeg als Fenerbahce (Turkije) moet Ajax toch kunnen winnen. En langzamerhand beginnen de meest fanatische optimisten onder ons in een wonder te geloven. Niet die van 5 en 6, die een 'disco-evening' houden.

14 november

De MMS viert feest. Het is een enigszins verlate viering van haar 20-jarig bestaan, waarvan de opvoering van een toneelstuk het 'pièce de résistance' vormt. De keuze is gevallen op Bomans' jeugdzonde, 'Bloed en Liefde'. Van-

af begin september hebben nagenoeg alle RTV-ers, versterkt met 11 dames van de MMS, er vele vrije uren aan besteed om met een uitvoering op peil uit de repetities te komen. Daar de MMS zich genereus bereid verklaarde alle onkosten op zich te nemen en zelfs wenste dat het geheel tot in de puntjes zou worden verzorgd – de 'troubles' rond de programma's zullen we maar vergeten – hadden regisseur, technici en spelers de vrije hand. Wat de RTV nooit heeft kunnen doen, kon zij nu: kostuums en schijnwerpers huren en zelfs, via het Nederlands Centrum voor het Amateurtoneel, een lichttechnicus in de arm nemen om tijdens de generale en de beide uitvoeringen de belichtingsproblemen professioneel op te lossen. Deze technicus was de grollige 'Willem' – hij heette eigenlijk anders – die zich in een mum van tijd populair wist te maken en geen gering aandeel had in de vrolijke sfeer achter de coulissen. En de uitvoering zelf? Helaas viel het ons te laat in, iemand uit te nodigen er een kritisch stukje over te schrijven. Ons oordeel is als zijnde hoogst subjectief waardeloos. Toch moeten wij het proberen.

Het begon allesbelovend: proloogzegger Ed Thelosen, die nauwelijks een week had gehad om zich in zijn tekst in te werken, oogstte al een applaus. Daarna klonk het herhaalde 'De vijand naakt!', waardig meegedeeld door Boudewijn (Ger van Hees) aan het hoofd van Philips' lijfgarde, steeds komischer, te meer omdat men zich voor overdrijving hoedde en de stijl van een klassieke tragedie poogde te benaderen. Toen Iwan de Verschrikkelijke (Dirk Knegtel) uit de kast stapte, groeide het eerste bedrijf snel naar een hoogtepunt: de bijzonder vlot gespeelde scène aan de slaapkamerdeur van Jacoba, tussen Iwan en Philips van Bourgondië (de hoofdrol, Gerard Evers), met als clou de tirade over Jacoba's neus. – De opening van het tweede bedrijf toonde een renaissanceplaatje: dolle feestvierders in brallend gezang rond Philips' dis. Maar het was nog niet beweeglijk genoeg, vooral niet vitalistisch genoeg. De tafel was te karig voorzien, er had ergens een meters hoge wijnton moeten staan met Boudewijn er boven op. En maar schransen en maar minnekozen. Misschien wreekte zich hier wel de 'mesure' van de regisseur. – Het derde bedrijf was dat van Karel en de beide vrouwen. Ondanks zijn jeugdige leeftijd wist Alex van Heteren aan keizer Karel juist dat vlotte te geven dat hij als vrouwenjager nodig had, maar hij liet het poëtische van zijn rol te veel in het ongewisse. Jacoba van Beieren (Connie Westendorp) en haar chaperone

Amalia (Mieke Lubbers) lieten overrompelend spel zien, waarmee zij duidelijk bewezen dat het komisch karakter van deze figuren heus niet alleen in het overdrevene van een travestievertolking schuilt. Overigens bleef het travestie-element in de uitvoering gehandhaafd doordat de leden van Philips' lijfwacht allen het zwakke geslacht aanhingen. Zij blonken uit in het lange eerste bedrijf. Tegen het eind van het drama viel nog te genieten van dwaze duveltje-uit-de-doos-scènes en sublieme valpartijen, deze laatste niet alleen te danken aan de koene moed van Philips en Iwan en de raak getypeerde lafheid van Boudewijn, maar even goed aan de volledige inzet van Maximiliaan (René Meerts) en Artois (Alfons Roex).
Voor het eenvoudige doch smaakvolle en functionele decor tekende de RTT. Een bijna super-uitvoering van een toch eigenlijk maar anti-stuk!

15 november

Omdat men een zo grote toeloop verwachtte dat de aula niet al het publiek in één keer zou kunnen bergen, werden twee uitvoeringen gepland: die van gisteren te bezoeken door 1-2-3 gym en 1-2 MMS, die van vandaag door 4-5-6 gym en 3-4-5 MMS. De jongelui van 3 gym, die zo vaak tussen de wal en het schip vallen, mogen twee maal kijken.

18 november

Techniek is een mooi ding, maar als hij uitvalt, ben je een beklagenswaardige primitief. Vanmorgen is er geen water op de bovenverdieping, wel echter beneden op de toiletten. Dus als je je wilt wassen . . . Tot overmaat van ramp vertikt tijdens de ochtendstudie plotseling alle licht het.

24 november

Lumière vertoont het grote filmwerk in panavision en technicolor van Franco Zeffirelli, 'De getemde Feeks' ('The Taming of the Shrew'), naar het gelijknamige toneelstuk van William Shakespeare. Zeffirelli voelt Shakespeare aan tot in de toppen van zijn vingers en weet bovendien zeldzaam knap het filmmedium te gebruiken. Gelukkig is hij wat vrijmoedig omgesprongen met de tekst van de meester, zodat het geheel nauwelijks meer aan toneel herinnert. Wij zien in een vrolijk schouwspel, hoe de ruwe Petruchio (Richard Burton) er na tumultueuze avonturen in slaagt de helleveeg Katherina (Elisabeth Taylor) te temmen. Het unieke kleurengamma van de film heeft iets van het patina van renaissance-schilderijen. Dat is het: Renaissance, Shakespeare én film.

30 november

De RRO is er weer. Hij presenteert een radiopragramma, dat niet algemeen geprezen wordt.

5 december

Terwille van de externen is het beginuur van de middaglessen in de loop der jaren telkens met een aantal minuten vervroegd. Begonnen die bij de aanvang van dit schooljaar nog om twee uur, vanaf maandag zullen leraren en leerlingen reeds om tien voor twee present moeten zijn. Terecht: middagdutjes zijn klerikale grappen uit stokoude tijden. O, kroniekschrijver!
Welnu, na de laatste les onderbreken wij het trimester enige dagen om thuis de verjaardag van Sinterklaas te gaan vieren, tot zondagavond 8 december. In overleg met de Heerlense directeur is bepaald dat onze HAVO-leerlingen van dezelfde regeling gebruik mogen maken. Wat de interne HBS-ers betreft: die van de eindexamenklas plus de leerlingen wier ouders bezuiden Roermond domicilie hebben, moeten vrijdag om vijf voor elf weer op school zijn. De overigen mogen zich tot zondagavond ongestraft met suikergoed en marsepein zoet houden.

9 december

Door een tragisch ongeval is onze oud-leerling Ger Smits om het leven gekomen. Hij wordt vandaag met militaire eer in Ottersum begraven.

12 december

Voor het edele volleybal groeit de belangstelling. De leerlingen van brugklas en 2 gym laten zich intensief trainen door Sjef Waelen en later door Hub Prickaerts.

14 december

De acteurs en actrices van 'Bloed en Liefde' houden in het overblijflokaal al reüniërende een fuif. Niet in spiegelbeeld, ofschoon de medewerkers aan die thriller ook van de partij zijn. Men keuvelt, drinkt een glaasje en betreedt om kwart voor tien de dansvloer. Dat kan dan tot half elf.

15 december

De meester van de suspense, Alfred Hitchcock, heeft met de spionage-thriller 'Torn Curtain' ('Gescheurd Gordijn') niet zijn beste produkt afgeleverd. Het verhaal is wat goedkoop en de spanningselementen herinneren soms te veel aan vroegere vondsten. Niettemin, Hitchcock verstaat zijn vak, hetgeen inhoudt dat wij vanavond een zeer geslaagde film te zien krijgen. Een Ameri-

kaans atoomgeleerde vlucht naar Oost-Duitsland, ogenschijnlijk om zijn kennis inzake een anti-raket-wapen aan de communisten te verkopen, in werkelijkheid om een geleerde uit te horen, die aan hetzelfde project werkt. Zijn verloofde, onkundig van deze bedoelingen, volgt hem en probeert hem te beveiligen, maar bereikt slechts dat beiden in steeds gevaarlijker situaties terecht komen. Bij zijn pogingen om het begeerde geheim te achterhalen, verraadt de Amerikaan zich door zijn eigen onkunde. Na een reeks levensgevaarlijke avonturen weet het tweetal aan zijn achtervolgers te ontsnappen en als vrachtgoed per schip Zweden te bereiken. Een goede dosering van ernst en humor, knappe goochelarij met werkelijkheid en illusies, meerdere voortreffelijke dramatische formuleringen: ziedaar de voornaamste factoren, die 'Torn Curtain' van begin tot eind tot een boeiende belevenis maken.

16 december

Aan het begin van de eerste avondstudie breekt er een brandje uit in de radiokeet en in de piano van het vergaderlokaal. De uitgerukte brandweer behoeft bij aankomst niets meer te blussen. Maar de piano is verwoest en het lokaal heeft grote schade opgelopen.

18 december

Voor twee kwartjes kan men op deze woensdagmiddag in het overblijflokaal de film 'Acatone' zien. De opbrengst is voor de Zonnebloemactie.
En weer breekt er, geheimzinnig genoeg rond dezelfde tijd als gisteren, brand uit, nu in het schaaklokaal, waar Mhr. L. Smeets spoedig ter plaatse is en het vuur in de kiem smoort, en in een kast tegenover het pianohokje van Mhr. Zeyen. In de gang naast de pianohokken doet zich een afschuwelijke rookontwikkeling voor. Wij beginnen ons af te vragen of hier niet van boos opzet sprake is, evenals trouwens de Kerkraadse politie. Besloten wordt, voorlopig een nachtwacht in te stellen, die door de heren surveillanten wordt waargenomen: stel je voor dat je als een stuk houtskool wakker wordt!

20 december

Om het rommelige van het laatste middagmaal voor de vakantie te vermijden, neemt de prefect de namen op van wie hier nog willen blijven eten. Wie dat niet wenst, kan al voor het diner vertrekken. Kerstvakantie. Hopen maar dat er wat te schaatsen valt. Met het Nederlands klimaat weet je dat nooit. In elk geval: prettige feestdagen!

Tijdens de Kerstvakantie bereikt de ruimtevaart een sensationeel hoogtepunt. Met Frank Borman als captain maken Amerikaanse kosmonauten in hun Apollo 8 een in alle opzichten geslaagde reis naar de maan. Wel blijven zij nog op een eerbiedige afstand van onze sateliet, die haarscherpe foto's als een dorre woestenij onthullen, maar het is reeds een technische prestatie zonder weerga, dat zij hun ruimteschip vele malen in een baan om de maan weten te sturen en zich tenslotte feilloos naar de aarde weten terug te schieten. Kennedy's voorspelling, dat vóór het jaar 1970 een Amerikaan de maan zou bereiken en veilig zou terugkeren, is dicht bij de vervulling.
Dichter bij huis, op Rolduc zelf, valt te berichten dat een begin wordt gemaakt met de sloop van de oude afrastering, die het Rolducse terrein bij voliè-re en bovenste vijver scheidt van het aan onze domeinen grenzende weiland. De bedoeling is, daar een degelijk hekwerk te doen verrijzen, een zoals elders ons grondgebied afbakent. Alleen achter keukenvijver, eilandenvijver, benedenste vijver en rimboe lopen nu nog hagen en heggen, die ongewenste indringers niet afdoende kunnen stuiten. Te gelegener tijd zal ook daar voor betere beveiliging gezorgd worden.

Tweede trimester

Tweede trimester

5 januari

Het lijden van HBS-ers en HAVO-isten, die een dag eerder terugkeren dan de anderen, wordt veel verzoet: zij zijn de eersten die van de nieuwe slaapzaal gebruik mogen maken. De slaapzaal wordt, uit reclame-oogpunt, bewoond door de jongeren, qua leeftijd tot en met 3 gym. Hij heet voortaan slaapzaal 1, terwijl de ernaast gelegen slaapzaal 3 in 2 wordt herdoopt. Hier logeren, onder wat minder fleurige omstandigheden, maar nog altijd heel menselijk, de groteren. Buiten deze twee slaapzalen zijn geen andere meer op Rolduc voor interne leerlingen in gebruik.

De nieuwe dortoir is in tegenstelling tot vroeger van toiletten en douches voorzien. Voor hen die verleden trimester nog slechts toekomstige bewoners waren, bevat hij geen verrassingen, want toen konden zij, naarmate de voltooiing naderde, steeds minder hun nieuwsgierigheid bedwingen en kwamen zij in haast iedere recreatie een kijkje nemen. De gelukkigen voelen zich gauw thuis in dit nieuwe Rolducse pronkjuweel. Zij waarderen de prettige afmetingen van de chambretten, de handige opbergkasten, de frisse omgeving,

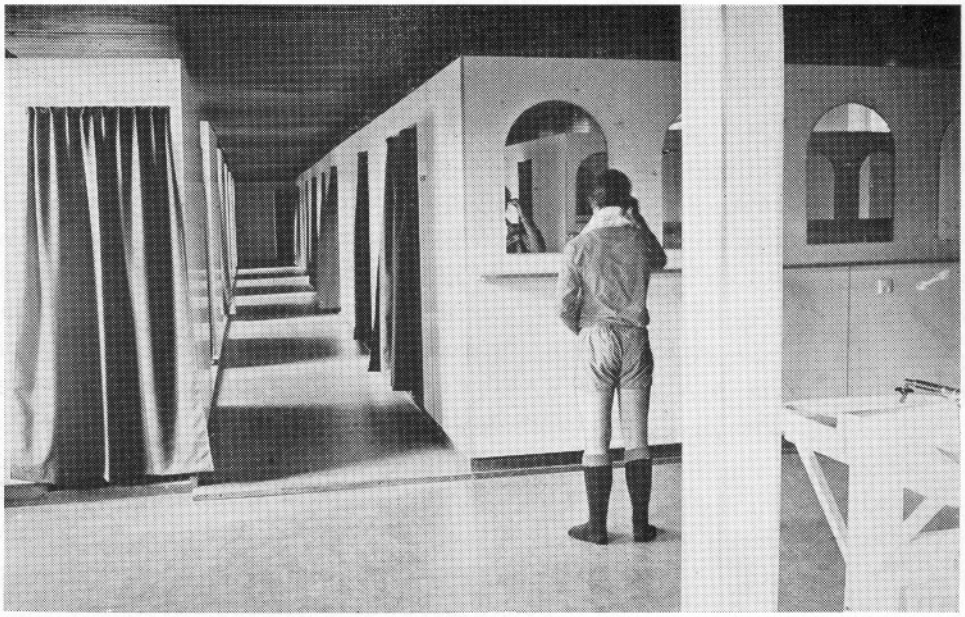

het zelfbediende licht in ieder kamertje. Na de aanvankelijke aanpassingsmoeilijkheden – te grote koude, overdadig licht van de vloerverlichting – slapen zij er nu op beide oren en dromen van – ja, waarvan?

6 januari

Vandaag maken dus de gymnasiasten een eind aan hun vakantie, met uitzondering uiteraard van de zesde, die in verband met hun mondelinge tentamens, waarvan vandaag het laatste wordt afgenomen, heel even moeder gedag mogen gaan zeggen, tot 8 januari.
Wij vernemen dat per 1 januari tot biologieleraar is benoemd Drs. A. Strik. Hij zal onderricht geven op brugklas, 2 gym en 5 gym bèta; Mhr. Cools blijft de biologie voor de bèta's van de eindexamenklas verzorgen. Terwijl wij Mhr. Strik hartelijk verwelkomen, moeten wij nu afscheid nemen van Mhr. Pop, die ons thans definitief gaat verlaten. Vanaf 1934 doceerde hij als Drs., sinds 1936 als Dr. op Rolduc het vak dat zijn liefde had en waarvoor hij middels zijn heldere en nuchtere uiteenzettingen onder zijn leerlingen belangstelling wist te wekken. Ook was hij vele jaren rector en conrector van het gymnasium.

Wij danken hem namens de talloos velen die van hem les mochten ontvangen en wensen hem een langdurig 'otium cum dignitate' toe, in goede gezondheid! Het conrectoraat wordt nu waargenomen door Mhr. Vogels.

10 januari

Voor de internen van 2 tot en met 5 gym is er pal aan het begin van het tweede trimester een oudersavond. De besprekingen verlopen in hetzelfde kader als voor de brugklas geschiedde: iedere leraar houdt zitting ergens in een klaslokaal.

11 januari

Onze schooldekaan Mhr. Recker belegt voor de oudsten een algemene studievoorlichting in de leeszaal van het megaron. In het forum hebben o.a. zitting onze oud-leerling dokter Wouters, Mhr. Benders, Mhr. Gielis en enkele leerlingen van de hoogste klas van verleden jaar. Nu de maatschappij en, in het voetspoor daarvan, de hogere studie zich steeds meer compliceren, ligt voor de school een uitbreiding van haar begeleidende taken voor de hand. Een nuttig initiatief.

14 januari

Oudersavond voor de externen van 4 en 5 gym. Van menigeen zijn ijver en concentratie voor verbetering vatbaar, en met nog vele maanden voor de boeg kan daar best iets aan gedaan worden.

17 januari

Niemand had het meer verwacht. Al na de tweede brand kwam de recherche in huis om ieder die er iets mee uitstaande kon hebben, aan de tand te voelen. Na de Kerstvakantie zijn de verhoren hervat, en nu, zogezegd terwijl de politie er met haar speurneus op zit, wordt er tegen 5 uur brand ontdekt op de zolder boven de bisschopszaal. In de kern van het oude gebouw heeft de brandstichter een vitale plek uitgezocht. Dank zij snel ingrijpen blijft de schade beperkt. Maar wel wordt het nu meer dan tijd dat het net rond de dader wordt dichtgetrokken.

18 januari

Voor de afwisseling kienen we nog een keer in het overblijflokaal. Ook externen mogen meedoen. Wat graag! Sommige externen hebben toch al typische intern-manieren: ze zijn gewoon niet uit huis te slaan. Het andere geslacht, met name. Van ons mag het best.

19 januari

Er draait vandaag een film die niet van actualiteit ontbloot is, zolang de rode haan niet definitief van ons gebied is verdreven: 'Brandt Parijs?' van de Frans-Amerikaanse regisseur René Clément. Clément heeft zich de moeilijke taak gesteld, een op verklaringen van ooggetuigen gebaseerde reconstructie te maken van de bevrijding van Parijs in augustus 1944 en van een aantal gebeurtenissen die daartoe leidden. Wij zien de weifelende houding van de Duitse commandant, die Hitlers opdracht om de stad te verwoesten uiteindelijk niet uitvoert, omdat hij overtuigd is van diens waanzinnigheid. Verder krijgen we een beeld van de bemiddelingspogingen van de Zweedse consul, van de activiteiten der verzetsstrijders, van de strijd van geallieerden en ondergronders in de nog steeds bezette stad en van de feestelijke intocht van de Amerikanen en generaal De Gaulle. Een harmonische synthese is uit de lawine van afzonderlijke anecdotes misschien niet te voorschijn gekomen, maar toch lijkt de maker er ons in geslaagd, een bijwijlen zeer boeiend beeld van de historische gebeurtenissen te geven, waarvan ondanks het optreden van filmprominenten als Gert Fröbe, Orson Welles, Jean-Paul Belmondo, Charles Boyer, Leslie Caron, Kirk Douglas, Alain Delon, Simone Signoret, Jean-Louis Trintignant en vele anderen, soms een sterke documentaire kracht uit gaat.

21 januari

Leerlingen moeten over een organisme kunnen beschikken, dat hun belangen bij de overheid bepleit. Er kunnen wensen leven die voor vervulling in aanmerking komen, er kunnen klachten zijn die niet van iedere grond zijn ontdaan. Vroeger kenden wij de courraad, een speciaal internaatsinstituut, dat als schakel fungeerde tussen leiding en geleiden. Vandaag wordt, met een soortgelijke functie, de schoolraad in het leven geroepen. Hierin hebben vooralsnog zitting 5 leerlingen van 5 gym, 2 van 3 gym en 1 als vertegenwoordiger van de groep jeugdigen. In de loop van het jaar zullen er zich in de samenstelling van dit organisme zoveel wisselingen voordoen, dat het niet alleen onbegonnen werk is ze hier te vermelden, maar dat ook terecht aan de efficiency van het nieuwe instituut getwijfeld kan worden. Niettemin wensen wij de gekozen volksvertegenwoordigers succes in hun verantwoordelijke baan.

25 januari

Terwijl allen spijbelen voor de vijfde les, gaan de internen na het diner verplicht op weekend.

27 januari

In Utrecht studeerde sinds enige jaren onze Mhr. Gielis. Hij heeft daar niet stilgezeten! Op deze maandag beëindigt hij met lof zijn studie in de sociale pedagogiek door een voortreffelijk doctoraal examen te doen. Enkele vroegere en toekomstige collega's – het zijn altijd dezelfden – gaan dat in de domstad met hem vieren. Na enige tijd drupt het nieuwtje door dat Mhr. Drs. L. Gielis zich volgend trimester als beroepspedagoo(g)(chelaar) op ons zal loslaten. Gewillige slachtoffers als wij zijn, leggen wij ons daar graag bij neer, als zijn kunsten ons tenminste veroorloven levend uit de hoed te komen.

31 januari

Het brugklasonderwijs voorziet in een begeleiding die de kandidaten dichter op de voet volgt dan vroeger het geval was. Voortdurend contact met de ouders is daarvoor een dwingende eis. Weer oudersavond voor de brugklas derhalve, vandaag voor c en 7 februari voor a en b.

1 februari

Wij kunnen ook nog een bonte avond organiseren! Een comité is er in geslaagd, voor één keer de gewezen Sivretta's, alias de Jeu-Janssens, nog eens bij elkaar te krijgen. En van eigen bodem zijn er komiekelingen, zangersterren (nog geen zangster-sterren!), Carnavalsknoemelen en . . . Mhr. Lemmen met tante Constance en tante Mathilde. Het is een dolle boel. Leuk vermaak voor een tot in de uithoeken gevuld overblijflokaal.

2 februari

Abdijcross. De deelname is ditmaal minder groot. Bij de dames wint Maria Gommers wederom, bij de heren vermelden wij met zekere trots, dat onze oud-leerling Hub Zitzen de tweede plaats verovert.

6 februari

De drie hoogste klassen wonen een concert bij, dat in de Roda-hal wordt gegeven door het wereldvermaarde Don Kozakkenkoor. De mensen met de steppen in hun stem.

7 februari

Bij gelegenheid van zijn 100-jarig bestaan komt het 'Limburgs Dagblad' met een origineel idee. Verenigingen die voor haar leden een film willen draaien, mogen dit doen op kosten van het Dagblad, mits in het voorprogram een reclamefilmpje over deze krant wordt opgenomen. Via de atletiekclub Achilles, waarbij Rolduc is aangesloten, krijgen wij 'The Grand Prix'.

8 februari

DLS organiseert op Rolduc een atletiek-scholieren-cross, waaraan kan worden deelgenomen in verschillende leeftijdsgroepen.
Omdat er te weinig ruchtbaarheid aan gegeven is, zien wij maar een gering aantal deelnemers opkomen.
Rolduc doet natuurlijk flink mee.

12 februari

Ajax-Benfica. De gevreesde ontmoeting. Of eigenlijk toch niet zo gevreesd, want het is koud en er ligt sneeuw, en zulke weersomstandigheden zijn vanzelfsprekend in ons voordeel. De zuiderling leeft en voetbalt bij de gratie van de zon. Dat had Nederland gedacht! Wie profiteert van het weer? Het schijnt dat die donkere jongens nooit anders dan bij sneeuw gespeeld hebben. Ajax verliest schandelijk op eigen terrein, tot schrijnende teleurstelling van zijn eigen publiek, zijn eigen spel! Met 3-1 achterstand lijkt in Lissabon de beker voorgoed verkeken.

15 februari

Wij onderbreken de schoolsleur om ons thuis bij de vastenavondgekken aan te sluiten. Maar dat valt tegen. Ook om behoorlijk Carnaval te vieren heb je zon nodig. Het is hondenweer. Het sneeuwt. 'Il neige'. Het sneeuwt. 'Il neige'. Het sneeuwt maar door. 'Il neige toujours'. Daar komt geen eind aan. Meters hoog stapelt het witte hemelpoeder zich op. Alles en iedereen raakt ingesneeuwd. Geen enkele auto komt op het voorplein nog weg – dat ondervinden de heren Schrijen, Wijnen en Vogels, ondanks het krachtige duwen van de zusters. De gemeentebulldozer moet er aan te pas komen om het ingesneeuwde Rolduc weer met de buitenwereld te verbinden. Later, op Aswoensdag, slagen HBS- en HAVO-jeugd van de lagere klassen er in, het voorplein sneeuwvrij te maken. Waar wij in Nederland overigens ook toeven, overal kwelt ons het blanke monster. Carnavalsoptochten trekken niet, worden uitgesteld of afgesteld, behalve natuurlijk in Duitsland, waarvan onvermoeibare cameramannen en commentatoren ons aan de teevee getuigen laten zijn, en dat is dan meteen zowat onze enige distractie.
Weerkundigen voorspellen dat, als de dooi eindelijk zal invallen, met name Limburg het gevaar van ernstige overstromingen loopt. Zij vergissen zich deerlijk: de onbevroren bodem blijft poreus en absorbeert tijdens het dooien fantastische hoeveelheden water.

19 februari

Het Benficabestuur heeft het op het laatste moment niet meer klaargespeeld een teevee-verbinding met Nederland tot stand te brengen. Het verslag van de return moet ons dan ook via radio en transistor bereiken, en het is niet eens de praatgrage Theo Koomen die de wedstrijd verslaat, want die ligt als gevolg van een auto-ongeluk op de Afsluitdijk in de lappenmand (daar ligt-ie in). Trouwens, het interesseert ons niet meer zo. Wij schrijven Ajax af – hadden ze in Amsterdam maar niet zo moeten prutsen. We liggen al gedeeltelijk in bed als de wedstrijd even bezig is. Maar wat is dat?? Een goal! Voor Benfica natuurlijk. Nee, nee, voor Ajax! Hoe is het mogelijk! Het eerste doelpunt is nog niet koud of er valt een tweede. Ongelooflijk! Nu staat het gelijk. Zou het er in zitten? Benfica is totaal gedemoraliseerd. Nog zo'n dribbel, Cruiffie. De wonderen zijn de wereld niet uit. En daar? Horen we goed? Jongens, stil! Ja: een derde doelpunt is gevallen. Benfica ligt voor pampus (of pampes). Nu houen zo. Zorg dat geen beslissingswedstrijd nodig is, de hemel weet hoe die duivels zich kunnen herstellen. Helaas: in de tweede helft, even voor het einde, is een kopbal van Torres de rappe Bals te rap. Eindstand 3-1 voor Ajax. In beide ontmoetingen gelijk spel. In Parijs geven we Ajax een dikke kans op 5 maart.

22 februari

We doen Carnaval dunnetjes over. Omdat de optocht maandag 17 februari wegens onmenselijke sneeuwval niet kon doorgaan, houdt Kerkrade hem vandaag. Vergissing: de sfeer is weg. Carnaval viert men met Carnaval, nietwaar?

24 februari

Hé!!! Al wisten we ons veilig tijdens de nachtelijke uren, wanneer de heren Crombach, Hafmans, Poulssen, van Riet en Smeets, met assistentie soms van hun collega's Recker en Lemmen, de wacht hielden rond onze gezonde slaap, het was toch maar een akelig idee te weten, dat er een brandstichter in ons midden was (mopje: ze hebben de stichter al. Wie is het dan? Ailbertus). Eindelijk heeft de recherche de hand op de schuldige gelegd. Het is niemand van de leerlingen. Die prijs van de verzekering moesten de wakers maar onder elkaar verdelen, vinden wij.
Niemand heeft een tip kunnen geven die regelrecht tot de aanhouding heeft geleid.

28 februari

Onze hulpportier Mhr. Hanssen wordt ernstig ziek. Vele weken lang kan hij zijn taak niet vervullen. Omdat continudienst voor Martin Engels te zwaar zou zijn, ontvangen enkele handige kerels van de zesde een bliksemopleiding tot plaatsvervangend telefonist. Te onderscheiden tussen buiten- en binnentelefoon schijnt wel eens moeilijk.
Rond deze tijd ontdekt men dat door een lek in de leiding als gevolg van mijnschade aanzienlijke hoeveelheden gas verloren gaan. De reparatie wordt aangegrepen om tevens het voorplein rond de kerk te egaliseren.

1 maart

Aan de danscursus namen toch 29 Rolduciens deel? Daarvan laat zich slechts de kleine helft in het Hubertushuis zien, waar de cursus met een bal besloten wordt. De anderen zullen nog niet kunnen dansen, nemen wij aan.

2 maart

De tweede film van het Limburgs Dagblad, nu via de Kunstkring. Aangekondigd wordt met veel poeha 'A mad mad mad mad world'. We krijgen echter 'The Sound of Music'. Ook een aardige rolprent, niet kritikasteren. Het scenario van deze Robert Wise-film is bewerkt naar de musical van Rodgers en Hammerstein. De pittige Julie Andrews speeldt de rol van een jonge, vrolijke non, die door haar superieuren enige tijd wordt uitbesteed aan het gezin von Trapp, bestaande uit vader en zeven kinderen. Door haar frisse wijze van optreden wint zij aller harten, tot ergernis van de barones, die in de weduwnaar von Trapp wel mogelijkheden ziet. Omdat zij de intriges rond haar persoon niet langer kan verdragen, vlucht het meisje terug naar het klooster, maar de kinderen, intussen dol op haar geworden, komen haar terughalen, zodat de film eindigt met een huwelijk tussen de baron en de gouvernante. Het verhaal is wel wat naïef, vol zoete romantiek, en de muziek is beslist niet sterk. Alles bij elkaar pretentieloze ontspanning, ook wel eens leuk voor een keer.

5 maart

Op deze woensdagmiddag zitten wij om 3 uur nagenoeg met allen aan de teevee. Gespeeld wordt de beslissingswedstrijd Ajax-Benfica in Parijs. Een hele horde Nederlanders is de Lichtstad binnengerukt om de Ajacieden een riem onder het hart te steken (of andersom). In onze gelederen zijn de meningen verdeeld: de pessimisten rekenen met de herstelkansen van Benfica, de optimisten houden Ajax twijfelloos voor sterker. De beide helften geven

geen van beide groepen gelijk: zij blijven onbeslist. In het half uur verlenging echter sneuvelt het eens zo glorieuze Benfica eerloos. Het Zuid-europese voetbal is een harde slag toegebracht. Maar er bestaat ook nog zo iets als een AC Milaan . . .

8 maart

Vandaag en morgen wordt op Rolduc het Rodaschaaktoernooi gehouden, waaraan wordt deelgenomen door een respectabele reeks vertegenwoordigers van velerlei clubs. Zo zijn aanwezig Oud-Vroenhoven Maastricht, Bisschoppelijk College Roermond, Rolduc zelf, Thomascollege Venlo, Albert Schweitzercollege Geleen, RHBS Venlo, Romboutscollege Brunssum, Blariacumcollege Blerick, Nippes-gymnasium Keulen, Bernardinuscollege Heerlen, Atheneum Roermond. Deze opsomming is niet willekeurig. Zij geeft ongeveer de volgorde aan waarin de deelnemers eindigen. Volledigheidshalve moeten wij verder vermelden dat combinatie II Kerkrade de tiende en combinatie I Kerkrade de zestiende en daarmee de laatste plaats bezetten. Rolduc komt in twee formaties uit: Rolduc I eindigt zeer fraai op de derde plaats, Rolduc II moet genoegen nemen met de dertiende. Wedstrijdleider is Jac van Ham, de algemene organisatie is in handen van M. Franssen uit Schinnen. Na het toernooi wordt zondagmiddag 9 maart een simultaanséance gehouden door H. Böhm (Nederlands jeugdkampioen '68) aan 32 borden en door de heer Meddeler aan 12 borden. De heren winnen 81 en 75 percent van hun partijen.
Nu wij het toch over de schaakclub hebben, willen wij op een paar van haar heldendaden wijzen. Het aantal leden van de club, zeer pittoresk ' 't Pionneke' geheten, is wat de Rolducse inbreng betreft vrij gering: 16 stuks. Maar hunne daden benne groot. Onder leiding van hun volijverige voorzitter behaalde het vertegenwoordigende zestal van de club in zijn afdeling de eerste plaats, o.a. door te winnen van St. Jan Hoensbroek (16/11/1968) en van HTS Heerlen (18/1/1969). Jammer dat de Zuid-Limburgse titel tweede klasse aan hun schaakneus voorbij ging, omdat de beslissingswedstrijd tegen Oud-Vroenhoven Maastricht, winnaar in de andere afdeling, door ziekte van de Limburgse wedstrijdleider niet kon doorgaan.
Van half 8 tot half 12 is er in het K3-gebouw een bijzondere avond ten bate van de Malawi-actie, te bezoeken door de 3 hoogste klassen van ons huis en georganiseerd door onze eigen schoolraad.

Het had maar weinig gescheeld of wij waren voor de tweede keer in één trimester op weekend gegaan. Maar afspraak is afspraak, en daarom besluit Mhr. Poulssen, ondanks de lucullische plannen van leraren en surveillanten, de terecht protesterende jeugd haar gelijk niet te onthouden.

12 maart

De Zonnebloem-actie houdt voor de zieken van Limburg in de Rodahal een operettemiddag. Leden van de Zuid-Limburgse Opera geven een uitvoering van 'Maske in Blau'. Op verzoek van het Rolducse Zonnebloemcomité krijgen 24 Rolduciens en Rolduciennes enkele lessen vrij om bij het ziekenvervoer een handje te helpen. Zwaar werk, vinden de eendagsverplegers en -verpleegsters. En of ze gelijk hebben. Een les Grieks of Frans of Wiskunde is minder vermoeiend. Of toch niet??!

14 maart

Sommigen onder ons vieren zo maar feest, terwijl anderen zwoegen. Het is in het leven niet eerlijk verdeeld. Toch moeten wij de zon in andermans water leren zien schijnen. De HBS heeft directeursfeest. Twee dagen. Dit laatste is erger, want dat kunnen wij nooit inhalen.

16 maart

Ons tafeltennisteam mag er wezen. Met dubbele zenuwen (in verband met nu en in verband met straks, dit laatste wegens het toneel) behalen zij het kampioenschap in 4D of D4 of hoe het heten mag. Van de 14 competitiewedstrijden hebben zij er 12 gewonnen en 2 gelijk gespeeld. Het team bestaat uit Gerard Evers, Peter Trepels en Ger van Hees, af en toe efficiënt afgewisseld met Mhr. Hafmans. Proficiat, zou kroniekschrijver willen zeggen (en hij zegt het), en: promoveer maar niet, want in een hogere afdeling laat het witte balletje zich veel moeilijker slaan.

Dat van die zenuwen heeft dus te maken met het toneel. Ja. Dit jaar wordt de Rolducse gemeenschap weer vergast op een Halfvastenuitvoering. Terwille van de externen, die na een of andere voorstelling wel eens laat thuis kwamen, beginnen we op een ontzettend christelijke tijd: om half 7.

Een zwaar stuk is 'De twee Egyptische Dieven' van Dr. Schröder zeker niet, alhoewel men het klassiek moet noemen. Het program spreekt van een klassieke mop en slaat daarmee de spijker op zijn kop (als het niet rijmde, zouden wij het niet wagen zo iets te schrijven). Helaas, ook over deze toneelma-

nifestatie kunnen wij ons niet onbevooroordeeld uitlaten. Zeer bevooroordeeld dus de volgende kritiek, omdat wij alwéér vergeten zijn iemand aan te wijzen die er een nuchterder kijk op heeft.

Laten wij met de uiterlijkheden beginnen. Decor gesigneerd RTT, met de onontbeerlijke artistieke assistentie van snelhiëroglypher Gerard Reiziger. Magnifiek, naar eenstemmig oordeel. Zo écht Egyptisch – Egyptischer kán het niet. Die achterwand. waartegen de lotustroon statig afsteekt, is kostelijk, speciaal wanneer lichtman van Lier – weer van het Nederlands Centrum voor het Amateurtoneel – er droogjes zijn schijnwerpers over laat glijden. Wie dat niet vindt, heeft er geen verstand van, basta. Maar ook de 'kluis, de brandkamer, de schatkast' – eh, pardon, nee, hoe was het ook weer? – enfin, schitterend, RTT. Zonder deuren en vensters waardoor slimme Egyptische dieven, enz. Wedden dat er uit de zaal geen naadje van te zien was? Een kluis, werkelijk zó. Evenmin mogen we de maan vergeten, die zo precies op tijd opkwam, en het fraaie rekwisietentafeltje, en de onbeschrijflijke kamerschermen. Vooral dat ene, kunststuk van Willy Demollin, lekker licht, zodat de toneelknecht er zelfs onderste boven raad mee wist.

De toneelknecht brengt ons bij de spelers, en het spel. Een aantal vondsten van de auteur maken deze 'Dieven' tot een alleszins genietbaar stuk. Daar is de Egyptische regisseur, die zogenaamd voor Egyptisch publiek zijn spelers hun kunsten laat vertonen. Als regisseur weet hij alles, daarom is hij tevens geknipt voor de rol van opperdroomuitlegger. Ed Thelosen kweet zich in beide gedaanten uitstekend van zijn taak. Had hij zo'n varkentje al niet eens gewassen? Daar is verder de hedendaagse toneelknecht, een stomme rol in de ene en de andere betekenis. In de ene zin houdt hij de hele avond zijn mond, op een pieperig geluid na dat hem ontsnapt wanneer de regisseur hem in slaap gesukkeld aantreft. En in de andere kan hij ervan maken wat eigen en toneelleiders inventiviteit ervan te maken weet. Oppassen voor overdrijving is de boodschap die, gedragen door Peter Trepels, zeer amusant overkwam.

Zijn deze beide rollen toneeltechnisch het knapst door de schrijver bedacht – misschien had hij wat meer gebruik van hun onderlinge tegenstelling mogen maken – hoofdrollen zijn het niet. Die berusten eerder bij de farao (Gerard Evers), diens dochter (Conny van Dijk), de pechvogel Za-ab (Alfons Roex) en de gladjanus Rei-hetep (Ger van Hees). Rhampsinitos was heerlijk om te

zien en te horen. Met zijn precieuze gebaartjes en zijn hoge stemmetje typeerde hij de farao ten voeten uit. Streng volgehouden, werkte deze benadering des te lachwekkender wanneer hij af en toe uit zijn rol viel. Zijn dochter Neferteri leverde hem charmant tegenspel. Listig wist zij bij haar pa de vervulling van haar wensen door te drijven, en coquet en modern, detoneerde haar warsheid van formaliteiten tonisch met het hofceremonieel. De arme Za-ab moest reeds aan het eind van het eerste bedrijf sneuvelen. Hij deed het groots. Vooral toen hij, onzichtbaar haast, met zijn ene voet in de klem gevangen zat, maakte hij met broer Rei-hetep dé scène van dat bedrijf. Rei-hetep zelf tenslotte, de meesterdief, kreeg een aanvaardbare en zelfs bij momenten zeer goede vertolking van Ger van Hees. Eigenlijk was het zijn rol niet, want al karakteriseerde hij raak het schalkse, dat deze figuur stellig ook wel heeft, in het laatste bedrijf miste hij de zwier die zijn weergaloze diefstallen voor farao en publiek moet rechtvaardigen. Toch gunde iedereen hem aan het eind farao's dochter – hij had het er beslist naar gemaakt.

Een woord ook over de kleinere rollen: die dragen immers even wezenlijk bij tot het welslagen van het geheel. Noemen wij eerst de opperbouwmeester des rijks Harka (Joop de Man), die met Za-ab de twijfelachtige eer deelde, na de eerste acte van het toneel te moeten verdwijnen. Hij groeide tijdens zijn spel. Toen hij het geheim van de kluis ontsluierde, vonden wij hem niet veel meer voor farao en Neferteri onderdoen. Schicha, Harka's weduwe (Conny Westendorp) legde in haar rolletje de nadruk op de ernst, hetgeen tegenover de grapjes van Rei-hetep goed uitkwam. De dienaar van het faraotisch paleis (Ben Vaassen), die zich maar één maal in zijn zo schrikkelijk op elkaar lijkende clausen versprak, een prestatie op zichzelf, had iets te weinig waardigheid in zijn spreken en schrijden. Martiaal daarentegen bewoog Jebre, de commandant van de lijfwacht (Willy Demollin) zich tussen het gezelschap. Aan het hoofd van zijn troepen maakte hij grote indruk. En ontdaan van de helft van zijn manlijk sieraad, liggend in het stof voor de troon der machtigen, weeklaagde hij alleraardigst. Van de lijfwacht gesproken: wie herinnert zich niet de scène voor de paleismuur uit het tweede bedrijf, toen de onwaarschijnlijke soldaten, bedwelmd door de wijn uit Rei-heteps zakken, met juist voldoende spatie neerploften om nog slechts snorkend van hun aanwezigheid blijk te geven? Goed gedaan, Tinus, Paul, Louis, Ruud, Wim, René, Nicky! In

het laatste bedrijf schitterde niet alleen Neferteri. Ook de enkele pretendenten, die vóór de komst van Rei-hetep een schoon verhaal aan de prinses meenden te kunnen opdissen, kwamen heel goed uit de voeten. Roeroe (Ton Becker), de trage, droge, saaie, en Pachon (Hans Willemse), de onstuimige, drukke, wilde. Zelfs ordonnans Fons Custers, te klein van postuur, bracht zijn tekst militair geloofwaardig.
De zaal was gul met open doekjes. Terecht, want het mag dan amateurswerk zijn geweest, begaafdheid en bezieling ontbraken niet.

19 maart

Feest in het zustershuis. Zuster Francinetta is 25 jaar kloosterzuster. Nu wij geen harmonie meer hebben, blijft de vroeger traditionele serenade uit. En omdat Sint Jozef voortaan een normale lesdag is, merken wij van de feestelijkheden in het zustershuis maar weinig. Evengoed, zuster, van harte proficiat, en heus niet alleen namens de heren, die tijdens de onderbreking een sigaartje bij u zijn komen opsteken – want dát is van de traditie nog wel over!
Vijf dagen aan één stuk zijn er klassenvolleywedstrijden gehouden. Vandaag vallen de beslissingen: 2 gym wordt kampioen van de kleineren, 6 gym van de groteren.

20 maart

Daar verschillende internaten in den lande sluiten, is er voor Rolduc misschien een kans tot voortbestaan. Om die kans volledig te benutten, start men met een reclamecampagne in de vorm van een prachtige folder, die vandaag gereed komt en o.a. verstuurd zal worden aan alle hoofden van scholen in het gehele land.

22 maart

De ontwikkelingen in Zuid-Amerika interesseren de hedendaagse jeugd bijzonder. Legio zijn onder hen de bewonderaars van Che Guevara en Camillo Torres. De belangstelling valt dan ook wat tegen – een dertigtal, tellen wij – wanneer in het overblijflokaal gesproken wordt over revolutie en evolutie in Bolivia. In niet al te duidelijk Nederlands doet de Boliviaan Edmundo Garrafolics, al enige jaren student aan een Nederlandse HTS, de problemen van zijn land uit de doeken, bijgestaan door een landgenoot van hem en een landgenote van ons. Het debat, dat zich na de lezing in intieme kring ontspint, is echter ongemeen boeiend.

28 maart

Via de K3-jongeren krijgen wij de derde film van het Limburgs Dagblad. Naar men zegt zal voor ons het bekende showwerk 'De Kanonnen van Navarone' gedraaid worden. Eerst zien, zei de blinde. Jawel hoor, als wij de aula betreden, blijkt het 'A mad mad mad mad World' te zijn. Voor wanneer was die ook weer aangekondigd?

Deze gekke, rare wereld van Stanley Kramer is niet zo dol en dwaas! Wij voor ons – maar wij zijn dan ook zeer on-Amerikaans geïnteresseerd – vonden de gooi- en smijthumor een typisch staal van Amerikaanse geestigheid: dodelijk vermoeiend. Ondanks enkele aardige fragmenten deed de orgie aan goedbedoelde, maar telkens door overdrijving mislukte gags ons letterlijk niets. Dat de aanwezige toeschouwers hartelijk hebben gelachen, willen wij hun niet misgunnen: voor wie geen hoge eisen stelde, was het wel ontspannend.

Persconferentie op Rolduc. Aan de pers, vertegenwoordigd door Nieuwe Limburger, Limburgs Dagblad en Zuid-Limburger, stelt het nieuwe schoolbestuur van Rolduc zich voor dat, door de groei tot streekgymnasium noodzakelijk geworden, met ingang van 1 januari zijn taak heeft aanvaard. Het bestuur is als volgt samengesteld: voorzitter Ir. W. P. Teeuwisse; 1ste secretaris Mr. J. G. Smeets; 2de secretaris Drs. W. Buck; leden Drs. L. Hermans en de heer A. Hubben. De heren bestuurderen zij durf en ondernemingsgeest gewenst, opdat onze school voor Kerkrade en omgeving worden mag wat zij worden kan: de pépinière van een elite.

29 maart

Na de vierde les begint voor de Rolducse gymnasiasten de Paasvakantie. De HBS moet wachten tot 1 april (aprilmop) en de HAVO zelfs tot 2 april (verlate aprilmop). Kort maar krachtig zeggen wij de schoolbeslommeringen vaarwel; kort: tot over veertien dagen; en krachtig: nu ja.

Tijdens de vakantie wordt een begin gemaakt met de restauratie van de portiersloge. Aanvankelijk verlopen de werkzaamheden vlot, stagneren dan door gebrek aan personeel en materiaal. Het is de bedoeling, de oude open haard en de antieke deuren te behouden, en verder de loge een modern aanzien te geven.

Op 5 april viert Prof. Dr. F. Sassen zijn gouden priesterfeest. In het koor van binnen- en buitenlandse stemmen, die de jubilaris op deze hoogtijdag gelukwensen, mag het jaarboek zich niet onbetuigd laten. Begon de feesteling

zijn rijke priesterleven bij wijze van spreken niet als eerste redacteur van ons annuarium? Opgericht in 1921, telt het slechts twee jaargangen minder dan hij priesterjaren telt! Van harte proficiat, dus, professor, en nog vele jaren! Zijn mede-oprichter van het jaarboek, Mhr. L. Linssen, ontvangt even later, op Sint Servaasdag, de erepenning van de stad Maastricht. Ook hem willen wij alvast op deze plaats, omdat wij hem niet willen scheiden van zijn jarenlange medewerker, van harte feliciteren.

Derde trimester

Derde trimester

13 april

Vandaag voor het gymnasium, morgen voor HBS en HAVO eindigt de Paasvakantie. Terug in huis, horen wij dat Mhr. Timmermans overspannen is en voorlopig geen les kan geven. Waarschijnlijk zullen wij hem zelfs dit hele trimester niet in ons midden hebben. Graag wensen wij deze opgeruimde man spoedig herstel toe – hoe eerder hoe beter, voor hem en voor ons. Het blijkt ondoenlijk op korte termijn een plaatsvervanger te vinden. Alleen op 5a, waar het geschiedenisonderricht uiteraard gedurende langere tijd niet mag vervallen, kan Mhr. Schrijen inspringen. De andere klassen, die onder het gehoor van Mhr. Timmermans vielen, zullen Clio niet kunnen bespieden. Voor het bespieden van Venus zijn zij natuurlijk nog te jong. Helaas, 2 gym met name ziet zich de ene studie na de andere toegewezen: je studeert je een punthoofd.

Tot onze grote verbazing treffen wij ook juffrouw Bosman niet meer onder de docenten aan. Als wij van de achtergronden van haar heengaan dan ook niets begrijpen, wij betreuren bijna unaniem dat haar babbelzieke lessen voor ons tot het verleden behoren. Kroniekschrijver zegt haar gaarne dank voor de prettig vervulde taak en het sympathieke gezelschap, en in zijn kwaliteit van toneelregisseur wil hij haar zijn erkentelijkheid uitdrukken voor de haast professionele hulp, die zij hem tot twee maal toe bij het kostumeren van de spelers bood.

Voor de aardrijkskundelessen is een nieuwe titularis gevonden in de persoon van Mhr. J. Heijnen. Tevens neemt hij het hoofdleraarschap van brugklas a over. Welkom!

Een woord van welkom ook voor Mhr. Gielis. Hij wordt ons in de eetzaal door de president voorgesteld als de toekomstige leider van het internaat. Nu al neemt hij Mhr. Poulssen menige taak uit handen. Al spoedig komen wij met

zijn voortvarendheid in aanraking, en we moeten eerlijk erkennen: moderne pedagogie heeft een grotere afschuw van zachte heelmeesters dan wij dachten!
De voetbalfans onder ons keren wat eerder terug om de integrale wedstrijd van Ajax tegen Spartak Trnava te zien. De Amsterdammers hebben weinig moeite met de zwakke tegenstander, ook al vallen de scores tegen. Een voorsprong van 3-0 is onvoldoende om een return te beginnen waarin van alles gebeuren kan. Niemand gelooft echter dat Ajax reëel gevaar loopt.

16 april

Onze eindexamenkandidaten spuien hun wijsheid schriftelijk, op woensdag, donderdag, vrijdag en maandag. De rusttijd tussen de eerste drie dagen en de laatste benutten zij om thuis op krachten te komen. Men is niet over alle opgaven geestdriftig. Met name Frans vindt iedereen de klap op de vuurpijl.

20 april

Een mens moet wat verzinnen om zich te recreëren. Op 8 februari reeds werd er tijdens de avonduren in de speelzaal voor brugklas en 2 gym een Vlaamse kermis gehouden. Zij bleek in een behoefte te voorzien. Daarom vermaken wij ons vandaag de hele dag, met de hele gemeenschap, op de cour en in de speelzaal, met het bonte bedrijf dat Vlaamse kermis heet. De 'startgelden' voor de verschillende onderdelen zijn opzettelijk laag gehouden (na een aanvankelijk te hoog gestelde inzet), zodat zeer velen hartelijk aan alles meedoen. Tal van externen ook ontwaren wij in de drukte, tussen de ballengooiers, de petjesmeppers, de doeltrappers, de buksschieters, de rad-avonturiers, de hengelaars, de pijlwerpers, de . . . Te veel om op te noemen. En verder muziek, en drank, en snoep, en Stimmung. Leuk. Echt waar.

24 april

Dat scheelde een haartje. In Trnava is Ajax nergens. Moet dat een kampioensclub heten? Tegen de onstuitbaar aanrollende stoomwals van de Spartakanen hebben de Amsterdammers geen verweer. Bals begaat een blunder: 0-1. De hemel zij geprezen dat de doelman zich naderhand meesterlijk herstelt. Hij slaagt er met zijn achterhoede in het verlies gering te houden, zodat we allemaal opgelucht herademen als de scheidsrechter affluit. Ajax heeft de finale van het Europese clubkampioenschap gehaald. Maar hoe! Zo goed als zeker zullen zij in Madrid moeten uitkomen tegen AC Milaan: een hopeloze zaak?!

25 april

Op bijna 78-jarige leeftijd overlijdt onze oud-leraar Karel Hutschemakers. In 1916 tot priester gewijd, werd hij in datzelfde jaar te Rolduc als leraar benoemd en begon hij in Amsterdam aan een studie Duits, waarin hij twee jaar later de acte MO-A behaalde. In 1924 deed hij in Nijmegen kandidaatsexamen Germaanse taal- en letterkunde. Hij onderwees ten onzent het vak Duits tot 1943, toen hij pastoor te Epen werd. Hij ruste in vrede.

26 april

In Bleijerheide hebben de jeugdsportdagen voor Kerkraadse scholen plaats, die sinds enige jaren traditie zijn. Deze sportontmoetingen worden morgen voortgezet. Onzerzijds neemt men er druk aan deel, speciaal de jongeren, die zelfs bijna met een beker terugkeren. Het handbalteam van 5 gym heeft pech: naar hun mening onrechtvaardig, worden zij zo maar uitgesloten van een prijs, die zij in handen meenden te hebben.

27 april

Kroniekschrijver verneemt dat verhaal (zie boven) uit verontwaardigde monden aan de auladeur: wij staan gereed om de film 'Fataal Alarm' te gaan zien. 'Fail Safe', van regisseur Sidney Lumet, behandelt het dramatische thema van een fatale vergissing, die ondanks de meest perfecte beveiligingssystemen altijd mogelijk blijft, wanneer twee potentieel vijandige mogendheden nucleair bewapend zijn. In de film zien wij zulke vergissing in deze vorm, dat Amerikaanse vliegtuigen met atoombommen op weg naar Moskou zijn en niet meer kunnen worden teruggeroepen. Amerika offert New-York op om tenminste de totale vernietiging, die een Russisch-Amerikaanse atoomoorlog beslist zou betekenen, te voorkomen. Men mag bij enkele scènes wel een vraagteken plaatsen, o.a. bij de eindoplossing, maar toch is 'Fataal Alarm' een suggestieve film, meer door het thema overigens dan door de vormgeving, die sterk traditioneel is.
Exit Generaal De Gaulle – de weg is vrij voor het pompidolisme!

29 april

Het is vandaag dinsdag. Een gewone dinsdag. Plotseling luidt de bel. Twintig over twaalf. Wat mag er aan de hand wezen? In de gangen verwijzen de heren Poulssen en Vogels gebarend naar de cour. Rond het bordes samengestroomd, horen wij de conrector bekend maken, dat het Hare Majesteit heeft behaagd (er begint iets te dagen in ons brein) onze president te benoe-

men tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Lang zal hij leven! zingen wij spontaan. Hiep hiep hoera. Daar zit een dag vrij aan vast. Vandaag nog wel niet: wij mogen nu een kwartiertje geboft hebben, vanmiddag roept ons zonder pardon de schoolplicht. Morgen is natuurlijk nationale feestdag en ... zaterdag is vrij! Luid geschreeuw. In- en externen profiteren ervan. De internen dubbel, omdat die nu een extra dag aan hun verplicht weekend toegevoegd zien.
Als inleiding op de nationale feestdag van morgen laat 3 gym zich droppen.

30 april

Koninginnedag besteden brugklassers, 2 gym en 2 HBS grotendeels aan het maken van een uitgebreide voetrally door het Wormdal. Ook menige extren doet mee. Zij krijgen tussen half tien en vijf uur heel wat kilometers in de benen. Tot vijf uur? Sommige laatkomers overschrijden ver de limiet. Verkeerd terechtgekomen. In Heerlen of daaromtrent.
De groteren amuseren zich op eigen houtje (die kunnen dat). Wel is er in de

namiddag nog een voetbalwedstrijd: Rolducs elftal tegen de Cobraboys uit Chèvremont. Wij verliezen met 7-3. De voetballerij is voor ons vergane glorie. In de dagen van 'olim' was dat anders.

2 mei

Op deze vrijdag is er dus, na de laatste les, voor de externen schoolvrij en voor de internen verplicht weekend, respectievelijk tot maandagmorgen en zondagavond.

9 mei

Woensdag vrij, zaterdag vrij, vandaag vrij: het kan niet op. Wij houden bij dreigend regenweer onze schoolsportdag. Aanvankelijk schijnt Pluvius ons welgezind, tot hij, zo tegen de middag, akelig begint te motmiezelen. De stemming laat zich echter niet drukken. Dapper houden allen vol, die zich voor de diverse nummers hebben laten inschrijven. De deelname is wat de lagere klassen betreft buitengewoon, de middenklassen doen heel bevredigend mee, de oudsten moesten zich schamen. Studeren is natuurlijk het excuus, maar zeg 'ns eerlijk: wie studeert er op zo'n dag nu echt? Trouwens, het 'mens sana in corpore sano' geldt voor schoolkind, puber en adolescent in gelijke mate. Het Nederlandse onderwijs geeft sport en atletiek toch al zo weinig kans. Jullie zouden in Rusland of Amerika moeten wonen!

Maar goed: schoolsportdag voor de gehele school. Alle deelnemers blijven van 9 tot 7 op Rolduc. Voor warme maaltijd is gezorgd, weer volgens het cafetaria-systeem, zoals verleden jaar. Na beëindiging van de atletieknummers kan men in de aula vrijblijvend een program van lachfilms en slapsticks uit de oude doos volgen. Tegen zessen begint de prijsuitreiking op het bordes. Het weer is nu droog, dus vla, chocola, koek en wat dies meer zij lopen geen gevaar. Tot besluit dankt de president allen die aan het welslagen van deze dag hun medewerking verleenden, met name Mhr. Hafmans, de grote organisator, Mhr. van Loo, hun trouwe helpers en de heren leraren, die ook ditmaal zo bereidwillig als officials optraden. Hun die deze dag alleen maar onze gastvrijheid hebben genoten, wenst hij toe dat zij vanmiddag smakelijk hebben gegeten. Die zit.

Om kwart over zeven komt het klapstuk van de dag. FC Interdozentale contra schoolraad, 2 x 20 minuten lachvoetbal op het verharde veld. En ja, nu heeft men de bedoeling van deze schertsontmoeting schitterend begrepen. De

heren docenten treden gaasomwikkeld aan met een geheim wapen: Mhr. Heynen, en een nog geheimer wapen: Martin Engels. Hun schietkanonnen Mhr. Silvius, Mhr. Hafmans, Mhr. Smeets en Mhr. Benders laten het daveren in en rond het vijandelijk doel: 1-0, 2-0! Wat een machtsvertoon! Doelman Lenders staat werkeloos. Tot ook hij een bal krijgt, en een tweede: hij laat ze door. Natuurlijk met opzet, de stand moet gelijk blijven. De laatste minuten neemt Mhr. Uitterhoeve de rol van de dodelijk vermoeide keeper over. Als arbiter van Loo voor het einde fluit, voelen beide partijen zich terecht even sterk. Maar de scheidsrechter wenst een beslissing. Doeltrappen. Iedere speler van elke ploeg, doelmannen incluis, mag eenmaal schieten. Het publik dat van wilde geestdrift tijdens de wedstrijd al het terrein opstormde, is nu niet meer te houden. Schoten knallen: tegen de toeschouwers, tegen lat en paal, tegen lijven en handen en benen van doelverdedigers. Het is in de ten top gestegen verwarring van het einde niet meer te overzien wie nu gewonnen heeft. Het courraadelftal beweert dat de stand nog steeds gelijk is: 6-6, de helden van Interdozentale durven er, op het woord van de scheidsrechter, een eed op doen dat zij hebben gezegevierd: 6-5. Daar houden wij het op: 6-5. Tot volgend jaar, en asjeblief in dezelfde leutsfeer.
Mhr. Meertens moge dan een voetbalenthousiast zijn, een voetballer is hij niet. Vanzelfsprekend staat hij langs de lijn zijn collegae aan te vuren. Iets té onbesuisd echter. Plotseling raakt zijn uitgeschoten voet een bal, die een raam . . . van 'villa Hafmans' kletterend te gruizel doet vallen. Dat zal hij moeten betalen, ook hij. In een democratie is wet wet.
Toch wel een mooie dag!

9 mei

Wie aan de kamer onder de watertoren klopt, krijgt geen gehoor. Mhr. Wijnen heeft zich als eerste van de priesterleraren buitenshuis gevestigd. Het vroegere provisor-verblijf wordt degelijk onder handen genomen. Volgend jaar zal het worden betrokken door Mhr. Poulssen, die dan van prefect der internen tot perfect der externen geworden zal zijn. De kamer heeft vensters aan twee zijden: ideaal om het voorplein onder schot te houden.

10 mei

Voor liefhebbers is er een tekenwedstrijd uitgeschreven. Een nieuw initiatief, dat niet volgens de verwachtingen lijkt te slagen.

Om twee uur beginnen de tenniskampioenschappen voor jongens die morgen, zondag, zullen worden voortgezet en tot vlak voor het eindexamen duren. Winnaar is Jos. Creusen.

12 mei

Nu de laatste zeswekenperiode voor de brugklas is aangebroken en zich langzaam de richting aftekent waarin de leerlingen zich verder moeten ontwikkelen, vraagt de schoolleiding de ouders andermaal met de leraren contact te willen opnemen. Voor brugklas a en b hebben de besprekingen vanavond plaats, voor c op 16 mei.

13 mei

Een verbluffend groot aantal nieuwe brugklassers meldt zich: zo'n kleine 80. Zij komen ietwat onwennig toelatingsexamen doen, dat centraal wordt gegeven en volgens nationale normen wordt gecorrigeerd. De internen onder hen vormen helaas een bescheiden groepje.

14 mei

Als de dames het racket grijpen, hebben zij uiteraard nogal bekijks. Voor het overige verlopen de vandaag begonnen en morgen voortgezette tenniskampioenschappen voor meisjes op dezelfde vlotte wijze als de in het weekend gehouden idem ontmoetingen voor jongens. Hier wint Mirjam Senden.
Pionieren is een kunst, die geleerd moet worden. De heren Hafmans en Smeets vinden een oefenkamp noodzakelijk voor hen die in de komende grote vakantie aan het zomerkamp in Gimmersdorf deelnemen. Te meer omdat de gloednieuwe tenten, werkelijk 'funkelnagelneu', want sinds kort aangeschaft, grondig dienen uitgeprobeerd. Daar er morgen geen les is in verband met Hemelvaartsdag, begeeft de groep dapperen zich vanmiddag te voet naar Wolfsfurth, waar zij tot morgenavond blijven. Mhr. Gielis voert vanuit Rolduc een warme maaltijd aan, terwijl Mhr. Poulssen in gezelschap van enkele collegae – ze maken er een uitje van – de potten en pannen gaat ophalen. De zon schijnt stralend: de bende ploetert dat het een lieve lust is in . . . wat helemaal geen beekwater blijkt te zijn!

15 mei

De Zonnebloemactie afdeling Rolduc, met medewerking van 3 gym en onder leiding van Pierre Waelen, biedt de bejaarden van Kerkrade tussen 2 en 6 een gezellige middag aan op de terreinen van Rolduc. Het bont programma, dat

enkele in- en uitheemse artiesten in de aula verzorgen, valt bij de dankbare oudjes goed in de smaak.

17 mei

Zo stilletjes aan begint 6 gym aan heengaan te denken. Weliswaar heeft het mondeling eindexamen – uitzonderlijk laat dit jaar – pas over een maand plaats, maar hoe gaat dat: je moet een geschikte dag uitkiezen waarop Jan en Alleman tijd heeft. Om half acht in de avond houden zij een door alle leerlingen en door de ouders van de kandidaten bijgewoonde eucharistieviering die, keurig verzorgd, iedere aanwezige in ontroering brengt, ook al dank zij het hartelijk woord dat een van hen spreekt. Na de dienst zitten zij aan een koffietafel aan, en dan is er gezellig samenzijn met ouders en leraren van de abituriënten. Onder het ophalen van herinneringen en het uitwisselen van toekomstplannen is het heel gauw laat.

18 mei

Omdat de zaterdagavondmis als vervulling van de zondagplicht geldt, is er vandaag op Rolduc geen verplichte eucharistieviering.
Des avonds ontmoeten elkaar, in het kader van de klassenstrijd, twee vinnige elftallen in de hel van Roda. Het is de door een lange traditie bekrachtigde voetbalmatch tussen de derde en de vierde. Zeer origineel, heeft 3 gym zich in wat op judopakjes lijkt gestoken. Hééé? Wat moet dat beest? Een os? Een ezel? Die lui hebben wél zelfkennis. Nee, het blijkt een rund te zijn, regelrecht van de boerderij. Voor de aanvang van de wedstrijd neemt de viervoetige mascotte de poten (benen kun je niet zeggen), losgerukt van de paal waaraan men hem lichtjes had bevestigd. Hij (of zij, Joost mag het weten) zet het op een spurten, en net aan het eind van het sportveld (het dier heeft kennelijk de geitenwei geroken) wordt hij (of zij) gevangen. Steviger vastgelegd nu, aanschouwt hij (of zij) de dwaasheid der mensen.
Die van de vierde hebben de beste papieren, hetgeen zij de afgelopen dagen in affiches en pamfletten niet hebben nagelaten uit te bazuinen. Hubris. Overmoed. Hoogmoed. Die voor de val komt. Loopt de eerste helft nog doelpuntenblank af, in de tweede delven zij het onderspit. 2-0. Tot ieders verbazing overigens, niet het minst tot hun eigen.
Het spreekt vanzelf dat de 'héros fatigués' van de derde in de bar luidkeels de overwinning vieren.

23 mei

Pinkstervakantie van vrijdag tot dinsdag. Met veelbelovend weer. Maar dat belofte schuld maakt, weten de Nederlandse weergoden maar slecht.

31 mei

Op instigatie van het oudercomité komen de ouders van de externen op Rolduc tesamen teneinde nader kennis te maken met het instituut waar hun zonen en dochteren onderwezen worden. Om 3 uur begroet de president in de aula de velen die de uitnodiging hebben aanvaard. Na de president neemt de heer Amkreutz, voorzitter van het comité, het woord om de bedoeling van deze middag toe te lichten. Vervolgens vertoont Mhr. Crombach een serie prachtige, zelfgenomen diapositieven. Thema's zijn huis en bosquet, de tochten naar Aken, Luik en Keulen, en de vele, vele situaties waarin wij ons gedurende een schooljaar kunnen bevinden. De gezichten van eigen pupillen worden dankbaar herkend. Na deze zitting verspreiden allen zich groepsgewijs over de aanwezige leraren, die met hen een korte rondgang door de gebouwen maken. Met een kopje koffie in de kleine eetzaal wordt deze door alle deelnemers zeer gewaardeerde contactmiddag besloten.
Terwijl de ouders, op weg naar de aula, de cour overstaken, zagen zij onze jeugd bezig, nijver voetballend alsof het erom gedaan was. Er werden weer cour-choc-competitiewedstrijden gespeeld, voor en door de lagere klassen alleen. Aan de felle vechters van brugklas a was de overwinning.
Zoals het Rolducs elftal tegen FC Holz een klinkende overwinning behaalde: 5-0.
Deze drukke dag wordt tenslotte beëindigd met een avondspel voor brugklassers en tweegymmers. Enkele stoere mannen van de derde verlenen daarbij assistentie.
Als iedereen moe te bed ligt, komen de ouderen thuis: zij hebben in het K3-gebouw iets meegemaakt, wat de organisatie met 'sophisticated movement' aanduidt. Wij zijn niet in staat daar een verstaanbare uitleg van te geven. Laten we zeggen: lawaai, lawaai, lawaai.

1 juni

Geen volksoploop, maar volksloop op en rond Rolduc. Iedereen kan meedoen, sportman of sportvrouw of niet. Er zijn herinneringsmedailles uitgeloofd voor degenen die 3½ km binnen 40, 7 km binnen 80 en 10½ km binnen 120 minuten weten af te leggen. Te voet uiteraard, en over moeilijk begaanbare paden.

De eerst-aankomenden van iedere serie krijgen bovendien een mooie beker. De toeloop voor deze volksloop is groot. Men heeft kroniekschrijver verzekerd dat het aantal lopers en kijkers, over de hele dag gemeten, wel tot meer dan 1.000 oploopt, en dát ondanks de regen, die vooral in de namiddag maar niet op de loop wil.
Vanavond vindt de klassenwedstrijd 4 tegen 5 plaats. De vierde heeft, na haar buiten de waard gerekende nederlaag tegen 3, het moreel verloren. Tegen de veel sterkere vijfde moet hun doelman zich maar liefst 6 maal laten passeren, zonder dat de eer met één tegengoaltje gered wordt.

4 juni

Ook de kleineren houden hun klassenwedstrijden. Omdat op de brugklassen a en b meisjes zitten en op c dat geslacht onbekend is, vormen a en b een combinatie tegen c. Daar heeft c niet van terug: met een 5-0 nederlaag moeten zij afdruipen.

7 juni

De laatste film die Lumière ons dit jaar aanbiedt, is een voortreffelijke keus: 'Het Meisje met de Geweren', van Claude Lelouche. Het is een film die van de toeschouwer het nodige onderscheidingsvermogen vergt. Lelouche wil het gangsterdom aan de kaak stellen zoals het enerzijds in de werkelijkheid voorkomt en anderzijds op het witte doek in tal van misdaadfilms wordt vertoond. Aanvankelijk stelt hij de vingeroefeningen van onze vier onvolwassen vrienden, die zich op de door hen geopende gangsterschool in de misdaad bekwamen, voor als een spel. Het komische karakter van het werk is dan ook authentiek. Daarnaast ontbreekt de poëzie niet, in de vorm van een doofstom meisje, dat in de gelederen van de jongelui weet door te dringen en op een van hen verliefd raakt. Wanneer echter de gedachte ontstaat een Franse diva te ontvoeren, is het met het spel gauw afgelopen. Weliswaar gelukt de kidnapping en wordt het gevraagde losgeld betaald, maar het vermoeden van verraad doet het laatste beetje zelfbeheersing teloor gaan en de film eindigt met een verbijsterende tragiek. Uitzonderlijk knap, dit werkstuk van de jonge Franse cineast, zowel naar inhoud als naar vorm, met een enkele concessie aan de valse smaak.

8 juni

Nog voor de wedstrijd hangt in het megaron een uitnodiging om de over-

winning te komen vieren. Zo zeker is de vijfde van haar zaak. Zij zullen die van 3 wel eens leren wat voetballen is. Maar het pakt anders uit. Dankzij een zeer goede verdediging kan 3 gym tot rust de stand op 0-0 houden, al moet erkend dat zij enkele keren vies boffen. In de tweede helft stijgt hun zelfvertrouwen met de minuut en plegen zij aanval na aanval. Helaas, ofschoon iedereen de beker aan de hard zwoegende derde gunt, moet bij een onbeslist gebleven eindstand de trofee aan de aanvoerder van 5 worden overhandigd, op grond van hun betere doelgemiddelde. Deze nu eenmaal vaststaande regeling bevredigt niemand, zelfs de kampioenen niet. Niettemin, proficiat, maar ook een woord van bewonderende waardering voor de eervol gesneuvelden.

9 juni

Klein-Rolduc krijgt een noodzakelijke opknapbeurt. Scheuren worden provisorisch gedicht, een barmhartige verflaag bedekt vele ongerechtigheden. Definitief herstel van dit gedeelte is op korte termijn niet doenlijk. En misschien behoort restauratie wel helemaal tot de onmogelijkheden, aangezien de werkzaamheden ondergronds aan dit deel, precies als in het verleden, de hardste klappen hebben toegediend. Uitgesloten is dus niet dat hier de eerste nieuwbouw van het nieuwe Rolduc begint!

Voor het overige hebben de dilatatievoegen duidelijk hun nut bewezen. De ministeriële commissie Rolduc, belast met de taak om te waken over onze gebouwen in verband met de mijnschade als gevolg van de ontginning van een kolenlaag door de Domaniale Mijn, sprak tijdens enkele vergaderingen op Rolduc haar volle tevredenheid over een en ander uit. Haar verwachtingen zijn zelfs overtroffen: ondanks de scheuren in de muren en de scheve vloeren is de schade veel minder ernstig dan berekend was.

De ontginning van de kolenlaag is nu voltooid. In 1970 zal de bodem geheel tot rust gekomen zijn. Maar Rolduc ligt 80 cm lager dan voordat men met de ontginning begon!

Voor een restauratie van de oostvleugel liggen de plannen al enkele jaren gereed. Drie jaar geleden zijn zij ingediend en goedgekeurd. Het geld ontbrak echter; ook kon men moeilijk gaan restaureren zolang de geprojecteerde ontginning nog geen aanvang genomen had. In de loop van 1968 werd een nieuwe begroting ingediend. Wellicht kan nu in 1970/71 de restauratie verwezenlijkt worden.

13 juni

Liefhebbers kunnen op het projectiezaaltje een paar filmpjes zien, die de astronauten van Apollo 8 en 9 tijdens hun adembenemende reizen hebben opgenomen. Het is een boeiende verfilming van ruimte en ruimtevaart.

15 juni

Brugklas a en b spelen tegen 2b. Was 2a niet in staat een elftal op de been te brengen, 2b blijkt, eenmaal in het veld, het met slechts 9 spelers te moeten stellen. De kleinen weren zich koen, doch missen, vooral in de eerste helft, vuurkracht en defensietechniek. Het wordt 5-3 voor de tweede.

16 juni

Kermismaandag. Congé.

19 juni

Van 14 tot 19 juni wordt het mondeling eindexamen afgenomen onder toezicht van de heren gecommiteerden: Dr. Zijlstra, Heerlen, Prof. Dr. A. G. Weiler, Nijmegen, Dr. G. J. Nijgh, Geldrop en Dr. A. M. Th. Beenakkers, Nijmegen. Het resultaat is minder schitterend dan andere jaren: examinatoren en gecommitteerden zien zich gedwongen, 3 van de 29 kandidaten af te wijzen. Er slagen in eerste instantie 17 alpha's en 8 bèta's.
Na verlengd examen wordt 1 alpha afgewezen en 1 bèta toegelaten; dit laatste weten we echter pas op 1 juli, wanneer de commissie naar Rolduc terugkeert om over de uitslag te oordelen.
Aan het eind van de besprekingen informeert Prof. Weiler naar het bestaan van een eventuele academie of debatingclub op onze school. De president moet antwoorden dat wij weliswaar een bloeiende academie hebben gehad, maar dat deze zich in de overgang naar de nieuwe fase niet heeft kunnen handhaven. In het schooljaar 1967/68 bestond er nog een academie van 5 gym onder leiding van Mhr. Meertens, het afgelopen jaar hebben poesis noch rhetorica een dergelijk instituut gekend. Het ligt in de bedoeling in de toekomst wederom naar mogelijkheden op dit gebied uit te zien.
Het eindexamen krijgt wat meer cachet. In de aula vindt een plechtige zitting plaats, waarbij in aanwezigheid van gecommitteerden, vertegenwoordigers van schoolbestuur en oudercomité, ouders van de kandidaten, leraren en vele leerlingen door de president de diploma's worden uitgereikt. Natuurlijk worden de onontbeerlijke redevoeringen afgestoken: door de rector, door voorzitter Zijlstra, door bestuurssecretaris Mr. Smeets en door oudercomité-

voorzitter Mhr. Amkreutz. Ook de schoolraad wil zich laten horen, maar komt door een misverstand niet aan bod. Van de toespraken frappeert vooral die van Dr. Zijlstra, die naast zijn gelukwens en zijn beste wensen voor de toekomst zijn zorgen uitdrukt over het vraagstuk van de vrije tijd. Deze gedachte is daarom juist zo treffend omdat, in een prospect dat Mhr. Gielis over de laatste weken van het jaar in verband met de vrije tijdsbesteding opstelde, de onderhavige zitting zélf tussen vele andere tijdpasseringen figureert, zeer tot verontwaardiging van de nu gelauwerde zesde! – Vóór diploma-uitreiking en toespraken heeft Mhr. Schrijen met een pas opgericht 'brugkoor' enkele Franse liederen gezongen; de plechtigheid wordt besloten met het zingen van ons lijflied, 'Lève, Rolduc', en het afscheidslied, 'Adieu, Rolduc', het ene zoveel mogelijk massaal, het andere speciaal door de scheidenden ten gehore gebracht.
Van de niet-gymnasiasten in ons huis slaagden alle kandidaten: 7 HBS-ers en 1 HAVO-ist. Deze prestatie dient met een hartgrondig proficiat gehonoreerd te worden.

20 juni

Iemand moet de eerste zijn. Onze HAVO-leerlingen gaan vandaag al met vakantie.

24 juni

Voor ons begint er nu ook een eind aan te komen. Drie dagen composities, niet meer dan twee per dag: onmenselijk is het niet.

26 juni

Het zit er op! De meeste internen trekken nog voor het middagmaal naar hun penaten. Een jaartje ouder, een jaartje wijzer: zo groeien we 'per aspera ad astra'. Maar eerst een zalig 'tempus liberum'. Tot 19 augustus.
Voor enkelen is het een vaarwel. Van de priesterleraren zal Mhr. Senden volgend jaar niet meer onder ons zijn. Om gezondheidsredenen heeft hij zich gedwongen gezien vervroegd pensioen aan te vragen. Van 1943 af doceerde hij op Rolduc Latijn, nadat hij, in 1936 tot priester gewijd en alhier benoemd, in 1937 te Nijmegen met de studie klassieke letteren was begonnen, die hij in 1943 met een doctoraal examen bekroonde. De hoogste klassen zullen Mhr. Senden niet graag kwijt zijn. Onder zijn bekwame, consequente leiding studeerde je veilig: het aantal onvoldoendes, dat op het eindexamen voor Latijn

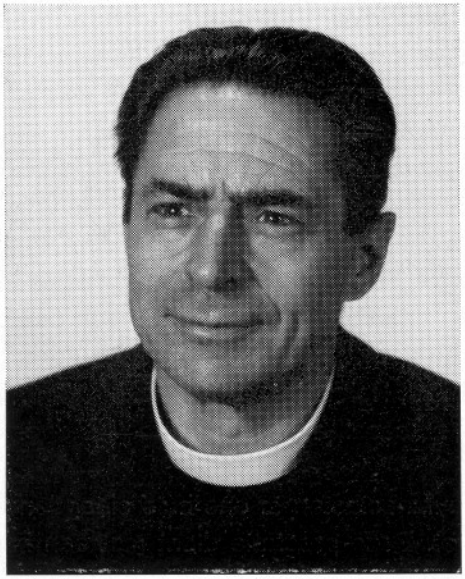

Mhr. Senden

viel, is op een hand te tellen. Zijn belangstelling voor ons, zijn mannelijke liefde, zijn trouwe plichtsbetrachting, zijn priesterlijke toewijding zullen wij niet licht vergeten. Mhr. Senden, hartelijk dank en: het ga u goed, met Gods zegen!

Ook Mhr. Crombach gaat ons verlaten. De bisschop heeft hem op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit zijn priesterambt. Het is zijn bedoeling, zich nu elders in te zetten. Vijf jaar lang was hij onder ons werkzaam, aanvankelijk als godsdienstleraar en surveillant, nadien als prefect van de externen. Wij danken hem voor het vele goede werk dat hij, steeds goedgehumeurd en humoristisch, in ons midden verrichtte, en wensen hem alle succes inzake de verwezenlijking van zijn plannen.

Tenslotte zien wij een achttal lekenleraren niet terug. Het zijn de heren Arts, Corsius, Egberink, Hanssen, Heynen, Lemmens en Noë, wie het niet meer mogelijk is, naast de volledige betrekking die hun op andere scholen werd aangeboden, nog resturen op Rolduc waar te nemen. Dat zij ons dit jaar zo vriendelijk hebben willen uithelpen, stellen wij op hoge prijs en, wie weet, mag het voor de een of ander onder hen, van wie ons bekend is dat hij niet graag vertrekt, toch nog een tot ziens zijn.

Volkomen leeggeschreven, legt kroniekschrijver eindelijk zijn pen neer. Hij hoopt dat zijn relaas objectief genoeg mag zijn om niet met de historische waarheid te botsen, en subjectief genoeg om leesbaarheid te behouden. Tussen beide eisen balancerend als op het scherp van een mes, is hij er zich heel goed van bewust dat hem, hetzij zus, hetzij zo, verwijten gemaakt zullen worden. Nederig aanvaardt hij die bij voorbaat, niet van plan, in het besef zijn best te hebben gedaan, er zijn vakantie door te laten vergallen, die hij meent verdiend te hebben, zoals u de uwe hebt verdiend.
Prettige vakantie dus. 'Et au revoir'.

Drs. J. A. C. Lenders

kinderen 1

altijd bij je pop en naast je beer
gaan slapen

verder tellen dan de 10
door plassen blijven lopen
en kopen wat je handen zien

wij nemen in dit jaarboek op enige gedichten van oud-student bert miesen, die in 1968 zijn uit twee delen bestaande tweede bundel gedichten uitgaf onder het pseudoniem bert s.a. peto. tezamen met solidair en passant (1965) vormen de delen: tegen beter weten in: solidair en profil en solidair en privé een 'siklus'. wij kunnen ons indenken dat de dichter een andere keus zou hebben voorgesteld; wij deden deze omdat wij van mening zijn dat veel lezers nog niet zo vertrouwd zijn met het briser le langage pour toucher la vie (a. artaud), dat de schrijver als devies voor zijn bundel koos. de 'begrijpelijkheid' der themata kan hen over deze onwennigheid heenhelpen. (red.).

kinderen 2

op zand bouwen
zomaar geld voor lucht kastelen slaan

een maal veel te sterke enkels dragen
om onder uit te gaan

Een oud-wereldkampioen gymnastiekleraar op Rolduc

In de jaren rond de eeuwwisseling leefde in Zuid-Limburg een 'merkwaardige figuur' die in zijn schaarse vrije tijd aan sport deed. In die tijd werkte men van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Vrije tijd had men nauwelijks en wie deze vrije tijd dan ook nog gebruikte om zich uit te sloven, maakte op zijn minst een eigenaardige indruk op zijn naaste omgeving. Zo iemand moest of niet goed snik zijn, of zijn tijd ver vooruit. Die merkwaardige persoonlijkheid was Johannes Hubertus Stessen, geboren op 14 februari 1861 te Gulpen, die als actieve sportbeoefenaar, gymnastiekleraar en natuurvriend een onuitwisbare rol heeft gespeeld in de sociale emancipatie van Zuid-Limburg.

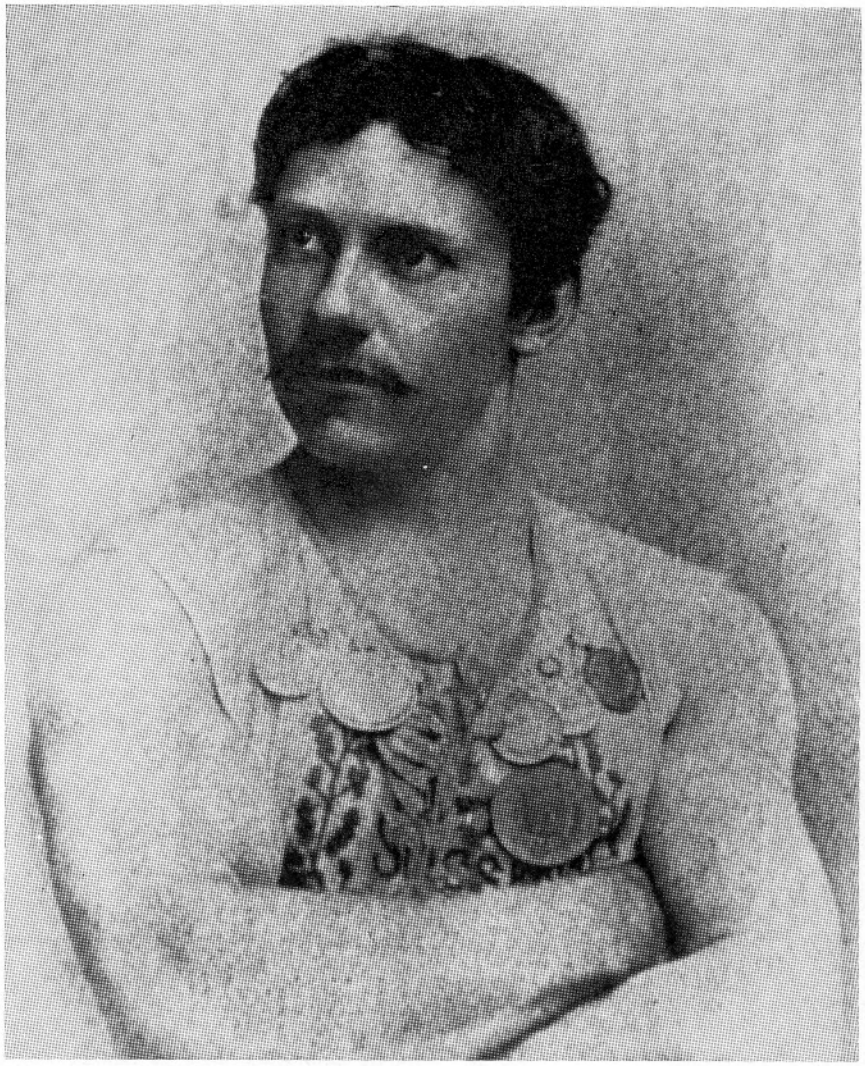

Hubert Stessen viel in zijn jonge jaren in Gulpen op, omdat hij een der eersten was, die aan sport deed. Dit was en bleef overigens lange tijd een hobby voor de schaarse uren die er aan vrije tijd overschoten.

Na zijn schooltijd ging hij werken bij boekdrukkerij Alberts in Gulpen, waar hij tot boekbinder werd opgeleid. Gelegenheid tot studeren was er niet, want de centen die Hubert Stessen verdiende, konden

thuis goed gebruikt worden, vooral toen zijn vader ziekelijk werd en op betrekkelijk jonge leeftijd niet meer tot werken in staat was. Vader Stessen woonde aanvankelijk 'Aan gen Veld', waar Hubert geboren werd, en bouwde later een dubbel huis aan de Kiebeukel, waar het gezin lange tijd woonde. De familie Stessen schijnt oorspronkelijk afkomstig te zijn uit Duitsland, vestigde zich in 1774 in Schinnen en kwam in de loop van de negentiende eeuw naar Gulpen. Hubert Stessen stond in het dorp bekend als 'n stille teruggetrokken jongen, enigszins in zichzelf gekeerd, maar tevens, naar later zou blijken, als een jongeman met een onverzettelijke wilskracht, die iets van het leven wilde maken.

Bezemstok

Door toevallige omstandigheden kwam Hubert Stessen in contact met de sport. Op zijn werk ontmoette hij een neef van zijn patroon, Alfons Nederveen, die enige jaren in Brussel in de leer was geweest en daar lid van een gymnastiekvereniging was geworden. Toen hij in Gulpen terug was, had deze ervaring hem tot een enthousiast pleitbezorger voor de gymnastiek gemaakt. Hij wist enigen van zijn oud-schoolmakkers te overreden ook in Gulpen een dergelijke vereniging op te richten. Dit moet waarschijnlijk geweest zijn rond 1879, toen Stessen ongeveer 18 jaar was. Als oefenlokaal gebruikte men een oude bouwvallige schuur, waarvan de muren en het dak zo slecht waren, dat bij dooi en regenweer het water door de openingen naar binnen stroomde en men alleen over een noodbruggetje de toestellen kon bereiken. Deze 'toestellen' waren van de meest primitieve aard: twee houten, met lissen aan een balk bevestigd, waren de ringen; een heuse bezemstok op twee houten palen moest de rekstok voorstellen. Maar deze primitieve accomodatie deed aan 't enthousiasme geen afbreuk. Ook werd aan gewichtheffen gedaan; enige afgekeurde gewichten van 10 en 20 kg. had men voor een paar stuivers kunnen bemachtigen.

Deze sportbeoefening kreeg voor Hubert Stessen nog een extra prikkel, toen hij in 1881 in dienst werd opgeroepen. Temidden van de lotelingen viel de gespierde atleet al spoedig op en in deze jaren zette hij zijn gymnastische oefeningen voort om zich daarin verder te bekwamen. Stessen kwam in die tijd tot de ontdekking, dat hij op sportgebied kon uitblinken, dat daarin zijn ambitie en toekomst lag. Dit gaf hem de moed vele uren aan intensieve training te besteden, die zijn makkers in gezelligheid doorbrachten. Toen hij dan ook als milicien afzwaaide, keerde hij bij de Gulpener Turnclub terug als een volleerd sportman, die zijn vereniging naar buiten kon presenteren.

Wereldkampioen

Niet lang daarna besloot dan ook de Turnclub het eens te wagen, zich in het openbaar in een wedstrijd met anderen te meten. Op 28 juni 1885 nam ze deel aan het 'Gauturnerfest' in Aken en tot grote verrassing van de buitenstaanders en niet in het minst van hemzelf kwam Hubert Stessen thuis met een eerste prijs in springoefeningen, touwklimmen en gewichtheffen. Dit was zeker een mooi en bemoedigend begin. Daarna was er haast geen wedstrijd, nationaal of internationaal, op turngebied, of Stessen en zijn kameraden van de Gulpener Turnclub waren erbij en behaalden er de mooiste prijzen. Steeds ging het crescendo, zowel in België, in Duitsland als in eigen land en nog altijd wist Stessen zich aan de kop te handhaven. Daarom maakte hij het stoute voornemen om met de allergrootsten in het strijdperk te treden op de Wereldtentoonstelling in Parijs in 1889, waar de wereldkampioenschappen turnen werden gehouden. Duitse kranten, die van zijn voornemen op de hoogte waren,

schreven laatdunkend, dat hij wel moest bedenken, dat de wedstrijd in Parijs iets anders zou zijn dan wat hij tot dan toe gewoon was. Niemand, die dit beter begreep dan Stessen zelf, maar hij ging er niet naar toe in de veilige zekerheid prijzen in winnen, maar in het besef, dat hij daar alleen kon leren hoe hij zijn prestaties nog kon verbeteren. Tot zijn eigen verrassing veroverde hij te Vincennes de eerste prijs in de hoogste categorie van de afdeling rekstokoefeningen.

De onbekende Limburger was tot het allerhoogste niveau doorgedrongen en had op de internationale jury grote indruk gemaakt, zodat de voorzitter hem na afloop feliciteerde met de souplesse en de correcte afwerking van zijn veeleisende oefeningen. De roep van zijn eclatante zege verbreidde zich bliksemsnel. In eigen dorp werd hij als kampioen gevierd. Koning Willem II stuurde een felicitatietelegram. De Gulpener Scherm- en Turnclub kreeg een magische klank en won in één slag het vertrouwen, ook van degenen, die vroeger deze 'vreemde' bezigheid wat sceptisch hadden beoordeeld. De 28-jarige Stessen zag eindelijk zijn moeite beloond: de zwijgzame man had met volharding en ijzeren wil zijn doel bereikt.

Carrière

Stessen wilde via de sport maatschappelijke carrière maken om op die manier bevrijd te zijn van de dagelijkse zorgen, die hij thuis zo goed gekend had. Inmiddels vroegen ook de verplichtingen ten opzichte van zijn gezin de volle aandacht. In 1894 was hij getrouwd met Anna Maria Hubertina Straeten, uit welk huwelijk vier kinderen werden geboren. De gevierde koning der turners zag een mogelijkheid om via zijn sportsuccessen een betrekking bij het middelbaar onderwijs te verwerven.

In 1901 werd hij gymnastiekleraar te Rolduc, waar het vak gymnastiekonderwijs een volwaardige plaats had gekregen in het lesrooster. Het is in deze tijd, dat een veranderde houding groeit ten opzichte van de sport, die een democratiseringsproces doormaakte en openstond voor alle groepen van de bevolking.

Op Rolduc kreeg zijn natuurliefde een duidelijke richting, doordat hij zich hier meer ging specialiseren in de kennis van planten en bloemen die in zijn geboortestreek werden aangetroffen. Met name werd Stessen een ervaren kenner van de zeldzame soorten orchideeën, die rond Gulpen voorkwamen. Ook maakte hij studie van geneeskrachtige planten en kruiden en wist oude recepten op te sporen voor de bereiding hiervan, o.a. ter bestrijding van migraine. Als botanicus stond Stessen al vroeg in regelmatig contact met dr. Auguste De Wever uit Nuth, die op dit terrein internationale bekendheid genoot.

Omdat Stessen op Rolduc aanvankelijk particuliere lessen gaf, zolang gymnastiek nog geen verplicht leervak was, bleef hij in Gulpen wonen, waar hij ook intensief deelnam aan het gemeenschapsleven. Als leider van de Turnclub speelde hij een vooraanstaande rol; verschillende van zijn leerlingen, o.a. Hubert Jaspers en de gebroeders Nederveen, hebben later als leiders van sportverenigingen zijn traditie voortgezet. Ook trad hij als sportinstructeur op in enkele plaatsen, o.a. te Sittard, waar de gymnastiekvereniging Swentibold momenteel een kleinzoon van hem als bestuurslid heeft. Tijdgenoten weten zich nog goed te herinneren, welke indruk de wereldkampioen op de jeugd maakte; zijn afgemeten commando's op het oefenterrein prikkelden de jonge leden tot prestaties, waarvoor heel het dorp bewondering had. Eén dag in het jaar trad de gymnastiekclub naar buiten op, namelijk bij het koninginnefeest. Dan gaf Stessen een staaltje van het kun-

nen weg van zijn club, welke oefeningen ademloos werden gevolgd. Het slot van de voorstelling was, dat Stessen onder de tonen van de harmonie een oranjevlag plantte in de opgestelde mast ter afsluiting van de demonstratie. Een jongetje in matrozenpak stond daarbij stram in het gelid met een blauw kussen in de hand, waarop de kampioensmedaille van Parijs lag.

Orchideeën

Via dokter De Wever werd hij geraadpleegd door hoogleraren uit Nijmegen en Utrecht, die dankbaar profiteerden van zijn kennis van de Limburgse orchideeën. Zo begeleidde hij o.m. prof. Hugo De Vries en prof. Steckman op lange wandeltochten in de omgeving van Gulpen, om in de bloeitijd orchideeën te zoeken bij de bossen van Krapoel, Pesaken, Ingber, de Dolsberg, Wylré en Eys-Wittem. Ook stond hij in nauw kontakt met het Natuurhistorisch Museum in Maastricht en met zijn latere directeur dr. E. M. Kruytzer. Veel wist hij te vertellen van vlinders, die hij alle met name kende en zelf prepareerde. Hij legde een herbarium aan, dat later in de unieke verzameling van dr. De Wever werd opgenomen.

Zijn liefde voor de orchideeën ging zover, dat hij zelf achter zijn huis een orchideeëntuin bezat, die later door de mollen is opgevreten. In 1924 nam de toen 63-jarige Stessen afscheid als leraar op Rolduc, waar hij 23 jaar lang de jeugd in lichamelijke oefening had onderwezen.

Maar nog brak de tijd van rust niet aan. In Heerlen nam hij de leiding op zich van de Oranje-Nassau Sportvereniging, die toen 125 leden telde. Hier voelde hij zich temidden van het gewone volk volledig op zijn plaats, juist voor deze mannen, die zulke zware arbeid moesten verrichten, maakte hij de sport tot een bron van levensvreugde.

Toen hij later de leiding aan zijn oud-leerling Jaspers overdroeg, stelde hij een typerend voorbeeld door zich als gewoon lid aan te sluiten, wat een grote werfkracht had voor de jeugd, aan wie hij de idealen van de gymnastieksport wilde overdragen. Dat zijn werkzaamheid op latere leeftijd door de O N Sportvereniging gewaardeerd werd, blijkt uit de feestgids, die werd uitgegeven bij gelegenheid van het 16e bondsfeest in 1937 te Heerlen.

Verdiensten

Hierin worden zijn verdiensten nog eens uitvoerig belicht en proeft men een late nagalm van de faam, die de wereldkampioen in Limburg heeft gehad. De tijd van erkenning was aangebroken, maar voor Hubert Stessen was het ook feitelijk het moment van afscheid. In de volgende jaren trok hij zich uit de sport en het gemeenschapsleven terug en midden in de oorlog, op 25 juli 1943, is hij in Susteren overleden en in Sittard begraven.

Met tevredenheid kon Hubert Stessen op zijn leven terugzien. Dank zij zijn sportprestaties was zijn levensloop van richting veranderd. Voor zichzelf en zijn kinderen had hij een geëmancipeerde positie verworven, maar wat nog belangrijker is: voor een grote groep van de jeugd heeft hij de sportbeoefening toegankelijk gemaakt en met name het gymnastiekonderwijs een vaste plaats gegeven.

Hij was een streng leermeester, zoals hij ook streng was voor zichzelf en voor zijn kinderen, maar zijn intentie was zuiver en zijn optreden verried nimmer zijn gevoeligheid, die hij echter tevergeefs trachtte te camoufleren.

Stessen werd de animator en grondlegger van de gymnastieksport in Z-Limburg, die later in het kader van de Diocesane R K Sportbond zo'n belangrijke functie vervulde.

Jos. Ritzen

Naar 'De Nieuwe Limburger'

Een hartelijk gedicht bij een gouden feest

In het voorjaar van 1773 vierde te Rolduc abt Haghen zijn 50-jarig priesterjubileum. Het archief van de abdij Kloosterrade bewaart er geen enkele herinnering meer aan; het feit zou aan onze aandacht ontsnapt zijn, als niet bij een bezoek aan München in het jaar 1956 veel gegevens over de abdij Rolduc te voorschijn waren gekomen. De Bayrische Staatsbibliothek bezit namelijk een grote folioband[1] met tientallen brieven van abt Haghen en van kanunnik S. P. Ernst, die geschreven zijn aan Franz Töpsl, de overste van de proosdij Polling, een klooster van Augustijner koorheren in de buurt van München. Tussen deze interessante correspondentie bevindt zich naast allerlei andere stukken een aantal korte en lange gedichten, die in de abdij bij diverse gelegenheden werden geschreven of beter gezegd werden gewrocht. Zes daarvan hebben betrekking op het priesterfeest van de hoogwaardige abt. Op hooggestemde wijze bezingen ze in de Latijnse taal de feestvierende abt, die als een andere oude Simeon in de tempel Christus opdraagt bij een gouden offer. Volgens Töpsl was het in die tijd een zeldzaamheid, dat iemand een gouden priesterfeest kon vieren[2]. Haghen was juist 74 jaar geworden. Hij werd op 7 maart 1699 te Walhorn (België) gedoopt. De priesterwijding had hij ontvangen op 13 maart 1723, op 24-jarige leeftijd, nadat hij al op 18 april 1717 als koorheer was geprofest. 13 Maart viel in het jaar 1773 in de Vastentijd, zodat de feestelijke viering naar Pasen werd verschoven. Uit het dagboek van de abdij kunnen we niets vernemen, want de schrijver heeft eind juni 1772 zijn laatste notities gemaakt, hoewel nog veïe keurig omlijnde bladzijden op een beschrijvende pen wachtten.

Iets van de sfeer rond het feest leren we kennen uit de speciale dichtwerken, bewaard in München. Het hierbij afgedrukte 'sprekende' gedicht, dat aan de abt werd aangeboden, geeft in beeld en woord een idee van de warmte en de hartelijkheid. In een soort late rederijkerskunst zijn in de dichtregels de letters COR (= hart) verspreid en vervangen door een tekeningetje. De vele brandende hartjes zijn zo over de regels verdeeld, dat zij samen één groot hart vormen. Die 18 kleine hartjes stellen de koorheren voor die in de abdij verbleven en samen een gesloten, eendrachtige kring vormden rond de abt. Onderstaande vertaling[3] onderstreept, hoezeer het gedicht een eenheid heeft bereikt van vorm en inhoud: het is een en al hart en hartelijkheid, zelfs de titel past er bij:

Een edel hart uit de eenheid der harten

Neem de harten aan, smeek ik u, die deze eendrachtige kring
van broeders, bij u staande, siert met de vroomheid van hun hart.
Wij hebben niets beters dan ons hart, God zelf vraagt ons hart,
en slechts tevreden met het geschenk van ons hart, veracht Hij
ons lichaam, zo snel bedorven, vol van vuil bederf,
omdat Hij een minnaar is slechts van een onbedorven hart.
Moge u zo dit hart behagen, één geworden uit vele harten,
dat u nu aanbiedt deze eendrachtige schare der uwen.

Zelfs in deze weinige feestelijke regels klinkt de strenge geest van het klooster: het lichaam van de mens is maar een voorwerp van vuil bederf en zal snel ver-

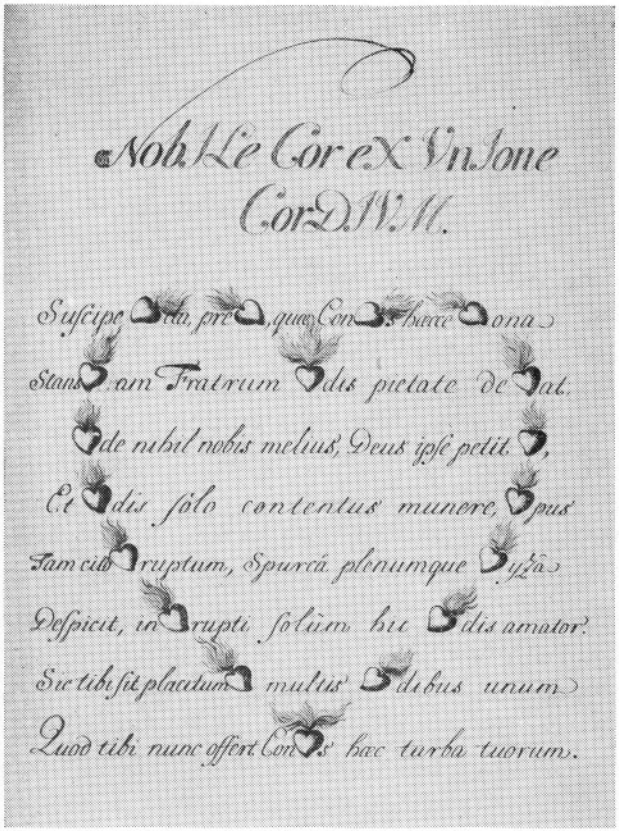

gaan; slechts het reine en vrome hart behaagt aan God. – De gelegenheidsdichter heeft overigens geen moeite aan dit gedicht gespaard: het bestaat uit waardige alexandrijnen, hoewel niet altijd even geslaagd, en is geschreven in een vrij korrekt klassiek latijn. De titel is tevens chronogram: de letters die Romeinse cijfers aanduiden, vormen samen het getal 1773, het jaar van Haghens priesterfeest. Het maken van chronogrammen is een geliefde kunst in de 18de eeuw, ook in de abdij Kloosterrade vaak bedreven. Bij de verdere gedichten zijn al in de opdrachten de nodige jaarregels verwerkt, een paar eindigen zelfs met hele strofen als jaarvers. De jonge koorheer Ernst spant de kroon, in zijn opdracht heeft hij tien chronogrammen weten onder te brengen, die aaneensluitende zinnen vormen. De kortste regel is: *melchisedech*us noster q*uin*q*u*agenar*ius* – verrassend van eenvoud en toepasselijkheid, en het klopt, telt u maar na.

Van de hand van Ernst is ook het lied, dat op het feest door de interne koorheren werd gezongen. Het opschrift geeft de bestemming aan en vormt op handige wijze weer een chronogram: *rith*mus patr*i jubi*lant*i* a *filiis l*aete *c*antand*us* (melodie voor de jubilerende vader door de zonen blij te zingen). Het is werkelijk een blij en huppelend ritme geworden, dat met een haast moderne kreet begint:

Eja, Roda! laeta plaude
filiali corde gaude
cuncta pelle nubila
digna prome jubila.

Na dit vrolijke 'Hup Roda' volgen nog acht strofen, waarachter telkens door het koor een kort refrein werd gezongen met de jambische regels:

Grata mente jubilemus
juncta voce personemus
mille mille gaudia.

De duizenden vreugdekreten gelden allereerst abt Haghen als priester. De gedichten staan vol met de gebruikelijke verheven algemeenheden over priesterschap en misoffer. S. P. Ernst geeft zelfs in dichtvorm een beknopte heilsgeschiedenis van Adam over Mozes naar Christus, terwijl hij zijn verzen lardeert met toespelingen op bijbelteksten, waarvan hij op de

rand telkens de vindplaats aangeeft (44 in een gedicht van 6 bladzijden!). Alle verzenmakers bezingen, dat Haghen de koorheren 'voorgaat op de weg naar het heil'. Deze abt heeft zich inderdaad sterk ingezet voor het handhaven van de religieuze sfeer in de abdij, in een strenge tucht en vooral in volgzaamheid aan de abt. De koorheren die buiten de abdij leefden en de onderhorige parochies bedienden, spoorde hij voortdurend aan, zich actief in te zetten voor de zielzorg. Zij moesten zich aan een vaste leefregel houden en ieder jaar een retraite komen maken in de abdij. Haghens werkzaamheid op dit gebied wordt uitvoeriger beschreven in het artikel 'De kloosterhervorming van 1680 en het jubileum van 1780 te Rolduc' (Rolducs Jaarboek 1957). Het dagelijks mislezen was toen niet in zwang, maar volgens het gezongen feestlied spoorde Haghen zijn kanunniken er toe aan, toch dikwijls de mis op te dragen. Hij was een warm voorstander van het veertigurengebed, dat in het bisdom Luik werd gepropageerd; in enkele brieven aan Töpsl zet hij de regeling uiteen[4].

Enkele lezers hebben bij het zien van het beeld-gedicht wellicht gedacht aan een zinspeling op de devotie tot het H. Hart, die in de 18de eeuw verbreid werd door de Jezuïeten. Zoals Haghen echter op 10 juli 1773 aan Töpsl meedeelt is de H. Hartverering nog niet in deze streken doorgedrongen, wel heeft hij gehoord dat elders een broederschap van het H. Hart aanbevolen wordt door Jezuïeten en Franciscanen. Dit laatste maakt de zaak voor hem meteen verdacht, want die hielden er te gemakkelijke moraalprincipes op na. In navolging van Töpsl spreekt Haghen dan ook van de ketterij van die 'hartjesmensen' (cordiolares).

Al valt de nadruk op de kerkelijke betekenis van het feest, toch worden de functies van Haghen op wereldlijk terrein met fierheid vermeld: hij is voorzitter van de Staten van Limburg, toparchos van Kerkrade, heer te Merkstein en te Gulcken (in de buurt van Eupen). De abt van Rolduc had een zekere bestuursmacht over de drie laatste plaatsen, hij kon er via de door hem benoemde schout en schepenen de rechtsmacht uitoefenen en bezat er de grondheerlijke inkomsten, die anders aan de regerende vorst toevielen. Een van de gedichten roept ook de inwoners van Kerkrade, Merkstein en Gulcken op, hun goede wensen aan hun heer te komen opdragen. Maar vooral de Kerkradenaren zullen het niet van harte gedaan hebben. Zij hadden herhaaldelijk onenigheid met de abt, o.a. over de kosten van de nieuwe kerktoren in de jaren 1763-65, over de betaling der tienden. De abdij eiste ook het tiende gedeelte van de opbrengst van de nieuwe veldvruchten, de aardappel, die men op grote schaal was gaan verbouwen[5]. In de algemene grondbelasting betaalde de abdij te weinig. Zij bezat in het jaar 1770 meer dan 1000 morgen land onder Kerkrade. Bovendien had zij de grote tienden op meer dan 3000 grote morgens, dat moest in de aanslag minstens voor 300 morgen tellen. In feite betaalde de abdij maar voor 800 morgen schatting, dus over 500 morgen niets[6]! Bij de kolenmijnbouw wist de abdij onder Haghen door koop of door het afdwingen van haar rechten langs gerechtelijke weg de meeste kleine mijnondernemingen in handen te krijgen. Daardoor kwam Haghen vooral in conflict met de Kerkraadse familie Poyck, die veel ambten in het Land van Rode bekleedde, en in de ogen van Haghen de aartsvijand van de abdij was.

Hoe stond Haghen zelf tegenover het feest? Op de eigenlijke herdenkingsdag van zijn wijding, 13 maart, schreef hij een brief van vier dichtbeschreven bladzijden aan zijn correspondentievriend Franz Töpsl; pas in de laatste regel vermeldt hij zijn feest. Hij wenst Töpsl een ingekeerde Vastentijd en een blij Paasfeest en vraagt dan een gebed voor zichzelf, daar hij juist 50 jaar geleden priester werd. Töpsl stuurde reeds op 31 maart een felicitatiebrief met een reeks nieuwtjes. Diezelfde dag vraagt Töpsl ook nog aan Ernst, zijn felicitaties aan de abt over te brengen. Maar als abt Haghen op 28 april, ruim twee weken na de viering op Paasdag, een antwoordbrief stuurt, staat er geen woord van dank in. Wilde hij de schijn ophouden niet veel om een feest te geven? Een valse bescheidenheid? Zo mocht de jonge bibliothecaris Ernst geen lijst maken van de werken die Haghen in de loop der jaren had geschreven, hoewel Töpsl er om vroeg[7]. Ook als Töpsl in 1773 een portret van Haghen wil hebben, kan Ernst dat slechts door middel van 'een vroom bedrog' in handen krijgen, hij mag het tenslotte pas naar Polling zenden, als Töpsl zijn portret naar Rolduc stuurt. Dat gebeurt in het voorjaar 1774[8].

Een van de gedichten vermeldt dat Haghen ondanks zijn hoge leeftijd nog zo helder van geest is (aetate tali sensibus integrum). Ook lichamelijk voelde hij zich opperbest. In december 1769 schreef hij, dat hij het liefst te voet of te paard reisde en bij voorkeur staande schreef. Mei 1772 merkt hij op, dat hij nog zonder bril kan lezen; enkele jaren later, in 1777, dat hij nog alle tanden bezit!

Een ander gedicht zegt iets van Haghens geesteshouding: hij is bedreven in de canones en in de heilige codex (de wetboeken van de Kerk) en heeft zijn levenswijze daarbij aangepast[9]. Het is een geluid, dat van de externe koorheren komt, van de groep die werkzaam was in het oude hertogdom Limburg. Wij zouden abt Haghen tegenwoordig een 'wettisch' mens noemen. In de brief van 4 jan. 1773 staat een typisch voorbeeld van dit wettische denken. Met grote verontwaardiging schrijft Haghen over de volksmissies, die in de laatste decennia door de Jezuïeten in veel parochies werden gehouden. De enige kracht daarvan ligt – volgens hem – in de massa biechten en communies, waarvan de aantallen vol trots in een boek genoteerd worden; maar waar blijft de ware boetvaardigheid bij zo'n menigte?! De biechten worden afgenomen op ongewijde plaatsen, in kamers, in keukens, zelfs in schuren; er is niet eens een scheidende wand tussen geestelijke en biechteling, zelfs niet als de biechteling een vrouw is. In de plechtige processies of bidtochten mogen dan personen van het andere geslacht vaandels dragen. Dat alles tegen de uitdrukkelijke verboden van de Kerk in. Haghen heeft weten te verhinderen, dat zo'n volksmissies in de Rolducse parochies werden gehouden. De koorheren zelf waren immers de ware missionarissen voor het volk.

Het wettisch optreden van de abt legde een zekere druk op de kanunniken. Zelfs de trouwe volgeling Ernst klaagt tegenover Töpsl, dat men zich zo precies aan de dagorde moest houden, en hij daardoor te weinig tijd had voor gedegen studies; de abt gaf soms niet eens verlof om bepaalde historische zaken te onderzoeken. – Een enkele koorheer is zelfs de dupe geworden van deze wettische sfeer. De herhaaldelijk gestrafte koorheer, Thomas Kreusch, was in de zo-

mer van 1772 de abdij, waarin hij niet kon leven, ontvlucht[10]. Ook de eerste maanden van het feestjaar 1773 zijn niet ongestoord verlopen. Men had bezwarende getuigenissen verzameld tegen een andere koorheer, J. P. Vasbender, die op 29 juni van het afgelopen jaar in de strafcel was opgesloten; hij werd verschillende keren formeel gehoord aan de hand van vragenlijsten. Kort voor de viering van Haghens gouden priesterfeest werd hij – na een laatste inquisitieverhoor – door de kapittelvergadering, onder de strakke leiding van de abt, voorlopig tot opsluiting veroordeeld en uitgesloten van het ontvangen der Sacramenten, totdat hij echte tekenen van boetvaardigheid zou tonen. Een vreemde biechtvader werd hem geweigerd, hij had keuze genoeg bij de confraters! Dat hij zich bij iemand vrij kon uitspreken, was blijkbaar niet gewenst. Reeds een heel jaar lang was aan Vasbender niet toegestaan mis te lezen of te communiceren. Ook bij de viering van het priesterjubileum bleef Haghen de strenge rechter en niet de barmhartige, vergeving schenkende middelaar tussen God en de mensen. Met harde hand bracht vader abt rust in de abdij, al moest hij daarvoor Vasbender 'excommuniceren'. Vasbender mocht geen Pasen vieren. De feestelijke gedichten rond het jubileum, vooral het hartgedicht, spreken van eendracht onder elkaar, van verering voor de abt. Bij een feest is nauwelijks anders te verwachten; slechts in het lied van Ernst klinkt even een ander geluid door in de wens: cuncta pelle nubila (Roda, verdrijf alle donkere wolken).

Gevoelens vastleggen in dichtvorm heeft ook de opgesloten Vasbender gedaan, een paar jaar later. In het Algemeen Rijksarchief te Brussel zijn enkele geschriften van hem bewaard, waarin hij al dichtend en rijmend zijn nood klaagt. Heimelijk heeft hij ze in zijn cel geschreven en iemand heeft ze naar Brussel gesmokkeld. Het zijn de stuntelige woorden van een verbitterd man; ze staan in krasse tegenstelling tot de feestgedichten. Een enkel citaat ter illustratie:

der Kercker niemahl hat vacirt (leeggestaan)
so lang Hagen hier dominirt;
ja sogar die Zimmer'n er
gemachet hat zum Kercker.

Het laatste rijm, dat zo primitief tegen het woordritme ingaat, helpt de lezer even over de hardheid van het meegedeelde feit heen. – Haghens abbatiaat was lang van duur en zeer belangrijk in geestelijk en economisch opzicht, maar niet zonder schaduwzijden, met name op het gebied van menselijkheid.

L. Augustus

1
Clm nr. 26452.

2
Brief d.d. 31 maart 1773. – Töpsl heeft al zijn brieven laten overschrijven in registers. De serie wordt bewaard in de handschriftenafdeling van de Bayrische Staatsbibliothek.

3
Van de hand van W. Lemmen te Rolduc. Uit zijn speelse gedachtengang ontsproot ook de titel van dit artikel. Hem zijn we tevens veel aanwijzingen verschuldigd bij het doornemen van de stukken in de Latijnse taal.

4
Brieven d.d. 13 maart en 28 april 1773.

5
Franquinet, Oorkonden en Bescheiden van de abdij Kloosterrade, Maastricht 1868, nr. 203.

6
Maastricht, Rijksarchief in Limburg, L.v.O. nr. 2343 (bankvergaderingen).

7
Ernst aan Töpsl, 10 dec. 1773.

8
In 1761 had Haghen de portretten van Bock en Heyendal naar Polling gestuurd (brief van 14 maart 1761). Rolduc bezat destijds de geschilderde portretten van de laatste 12 abten (d.w.z. vanaf abt Dammerscheidt) – (brief van 27 nov. 1761).

9
Versatus canonum, simul atque in codice sacro
aptasti mores, presbyter, hisce tuos.

10
Jaarboek Rolduc 46, pag. 66.

Op het voetspoor van Heriman van Rolduc

De vroegste historie van Rolduc biedt ons geen beeld van vrede en eendracht. Het lieflijke adagium: 'Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum!' zal er niet weerklonken hebben, tenzij wellicht in sarcastische zin, immers wij zijn er getuige van voortdurend onderling getwist en gekrakeel die de jonge kloosterstichting meer dan eens aan de rand van de ondergang brachten.

Zoals men weet geldt Ailbertus van Antoing, scholaster van Doornik, als de stichter van Rolduc. Men heeft eerst in de 19de eeuw zijn gebeente van uit Sechtem bij Bonn teruggehaald naar zijn eigen abdij en het in de crypte bijgezet; immers hem zou het niet beschoren zijn zijn dagen in vrede op de plek van zijn uitverkiezing te beëindigen. Die plek, waar hij zich in 1104 vestigde, was hem geschonken door Adelbert, graaf van Saffenberg. Al kort daarna voegde zich bij hem een adellijk echtpaar, Embrico en Adelaida, dat twee kinderen had, een zoon Heriman en een dochter Margareta. Dit uit het Aardal afkomstige gezin, dat zijn bezittingen aan de nieuwe stichting overdroeg, werd in de kloostergemeenschap opgenomen. De Duitser Embrico en de Waal Ailbertus verdroegen elkaar kennelijk niet al te wel, waarop laatstgenoemde de meest wijze partij koos en naar Frankrijk vertrok om daar, te Clairefontaine in de omgeving van Lyon, een nieuw klooster te stichten. Dit gebeurde in 1111. Na Ailbertus werd Richerus tot abt gekozen en tot 1122 schijnt het vrij rustig te zijn gebleven, tegen het einde van zijn bestuur werd de regel der Augustijner koorheren in het klooster ingevoerd.

Met de dood van Richerus in 1122 begint voor Rolduc een moeilijke tijd en weer is het Embrico, die, door zijn zoon Heriman naar voren te schuiven als eventuele opvolger van de overleden abt, voor de nodige onenigheid zorgt. De kloosterlingen zelf echter lieten hun keuze vallen op een zekere Giselbertus, die pastoor was te Oberzier aan de Roer, een befaamd geleerde. Zijn bestuur liep desondanks uit op een fatale mislukking, zodat hij al in 1123 door de bisschop van Luik op verzoek der monniken uit zijn ambt werd ontzet.

Hij werd opgevolgd door Bertholfus, een monnik uit de abdij van Springiersbach, een bekwaam man, die evenwel tegen de achterbakse stokerijen van Heriman niet opgewassen bleek en al in 1124 de wijk nam. Bovendien was in het klooster door enkele scholieren met opzet brand gesticht, die heel het gebouw op de crypte na verwoestte. De kloosterlingen vonden tijdelijk onderdak in Salzburg, terwijl een andere monnik van Springiersbach, Borno, tot kloosteroverste werd aangesteld. Heriman, die zich andermaal had laten gelden, werd opnieuw gepasseerd. Borno, die voorlopig de abtswijding nog niet ontving, vatte de herbouw energiek aan en stichtte tevens een apart klooster voor de vrouwelijke leden der communiteit. Toen hij enkele strenge hervormingen wilde doorvoeren kwamen de monniken, weer op instigatie van Heriman, in verzet en ook Borno vertrok. Heriman, die toen zijn kans schoon zag, presenteerde zich zelf voor de opengevallen waardigheid bij de bisschop van Luik, maar deze stuurde hem met lege handen naar zijn klooster terug. Ook bij zijn medebroeders vond hij geen gehoor; zij kozen een zekere Fredericus, een broer van abt Richerus. Aanvankelijk ging alles goed en de nieuwe abt droeg zorg voor voltooiing en herbouw van kerk en klooster. Zijn bestuur werd evenwel hoe langer hoe strenger en harder en dit wekte de weerstand op van de jongere leden der kloostergemeenschap, die beseften, dat zij wellicht in Heriman een meegaander overste zouden hebben gevonden. Bovendien deed Fredericus enkele onverstandige dingen. Hij was, net als

Borno, niet tot abt gewijd, en hij drong nu op onbescheiden wijze op die waardigheid aan. Verder voegde hij zich zonder voorafgaand overleg met zijn medebroeders bij het gevolg van Lotharius, die naar Rome trok om er tot keizer te worden gekroond. Het verblijf aldaar duurde geruime tijd en intussen liet Fredericus de abdij aan haar lot over, hetgeen tot gevolg had, dat hij in 1134 door de pauselijke legaat Gherardo Caccianemici, de latere paus Lucius II, die toen in Aken verbleef, uit zijn ambt werd ontzet. Borno werd teruggeroepen en in datzelfde jaar tot abt gewijd. Heriman, die toen wel begreep dat zijn spel was uitgespeeld, vertrok op zijn beurt uit Rolduc om er nimmer terug te keren[1].
Hij vestigde zich voorlopig in het aartsbisdom Keulen, waar hij een bescheiden prebende toegewezen kreeg. Maar zijn eerzucht dreef hem voort en hij vertrok naar Denemarken, waar hij opnieuw een opmerkelijke rol zou vervullen.

Voor wij Heriman op zijn verdere levenstocht gaan volgen is het goed eerst onze aandacht te geven aan de toenmalige geschiedenis van zijn nieuwe vaderland. In het begin van de 11de eeuw was de Deense koning Knoet de Grote, of de Heilige (1016-1035), de machtigste vorst van Noord-Europa. Hij breidde zijn rijk uit met Noorwegen en Engeland – het zuidelijke deel van Zweden was van oudsher een deel van het toenmalige Denemarken – en hij verkreeg van keizer Koenraad II het gebied van Sleeswijk tot aan de Eider. Na zijn dood verzwakte het rijk, en Engeland en Noorwegen gingen weer verloren. Enig herstel deed zich voor onder de stichter van de dynastie der Waldemars, Sven Estridson (1047-1076), een neef van koning Knoet. Hij formeerde in 1060 twee nieuwe bisdommen in het landschap Schonen, het zuidelijk deel van het huidige Zweden, en wel te Lund en in het dicht daarbij gelegen Dalby. Hetgeen Knoet niet had mogen gelukken stond hem andermaal voor ogen: het stichten van een eigen Deense aartsbisschopelijke metropolitaanzetel, onafhankelijk van de heerszuchtige aartsbisschoppen van Hamburg-Bremen. Dalby was hierbij vermoedelijk als een missiebisdom bedoeld, een propagandacentrum voor de verbreiding van het christendom in de nog heidense streken van het noorden. Dat deze zetel sterk onder de suprematie bleef staan van de Duitse aartsbisschoppen, blijkt wel uit het feit, dat van Hamburg-Bremen uit daarheen een bisschop werd afgevaardigd, Egino genaamd. De koning zelf benoemde voor Lund een Engelsman, Henrik. Toen Henrik stierf nam Egino diens plaats in en hij hief de bisschoppelijke zetel van Dalby op. Wel een teken, dat de macht en de invloed der Duitse aartsbisschoppen ongebroken was.

Kort na Egino's heengaan als bisschop van Dalby werd aan zijn voormalige bisschopskerk een klooster van Augustijner koorheren verbonden. Die kerk was een driebeukige pijlerbasilica zonder toren of dwarsbeuk en met een vierkant koor. Waar haar stichtingsjaar omstreeks 1060 is te zoeken zullen in dit bouwwerk zowel de nog voortlevende karolingische tradities als de vermoedelijk via Hamburg-Bremen vanuit Saksen overgekomen Ottoonse invloeden werkzaam zijn geweest. Rond 1130 werd een gedeelte van haar westelijke beëindiging afgebroken en vervangen door een vrij groots opgezette westbouw met een driedelig grondplan: een vooruitspringende vierkante middenpartij geflankeerd door eveneens vierkante ruimten, wellicht voor trappen bestemd. In dit grondplan werkt de invloed door van de narthex der paltskapel van Karel de Grote te Aken, de thans nog bestaande Dom aldaar, welke narthex ook de vorm zou bepalen van de meeste west-

Afb. 1, De H. Kruis-kerk te Dalby, plattegrond en reconstructie naar Sten Anjou.
Afb. 2, Dalby, toegangspoortje tot de westbouw.

werken in het Maasland, bv. te Rolduc en aan de O. L. Vrouwekerk te Maastricht. Gezien deze verwantschap is het waarschijnlijk,

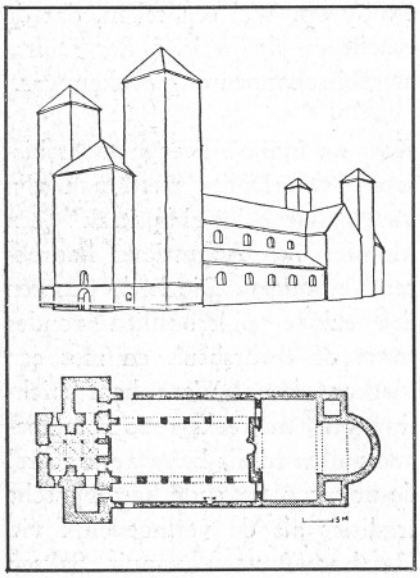

1

dat de middenpartij torenvormig was uitgebouwd en dat de traptorentjes als lagere zijstukken fungeerden[2]. De vierkante middenruimte lag aanmerkelijk hoger dan de kerkvloer en diende als westkoor. De ruimte daaronder kreeg het aanzien van een crypte. Men zou deze aanleg kunnen vergelijken met die van de westwerken van de O. L. Vrouwekerk te Maastricht en van de abdijkerk te Thorn, waar ook een crypte onder het gesloten westkoor is gelegen. Maar er is één groot onderscheid met Dalby, immers daar is de westcrypte tevens een soort van voorhal van het kerkschip, aangezien zij van uit het westen door een monumentaal behandeld poortje toegankelijk is (afb. 2). Tegenover deze ingang ligt aan de oostzijde een vierkant koortje met een gemetselde altaartombe, rechts en links geflankeerd door trappen die toegang geven tot de zijbeuken van het schip. De crypte heeft dus het karakter van wat de Fransen noemen *une église porche*, m.a.w. men kan de crypte beschouwen en benutten als een toegangsportaal naar de eigenlijke kerk. Toch was zij, gezien de aanwezigheid van het altaar, als een afzonderlijke cultusruimte bedoeld. Zij werd door vier gedrongen zuilen in negen vierkanten verdeeld met kruisgewelven tussen gordelborgen (afb. 3).

In de loop van de eerste helft der 13de eeuw werd de kerk opnieuw uitgebreid. Het vierkante koor werd afgebroken en vervangen door een pseudo-transept, m.a.w. een dwarsbeuk wier zijmuren in het verlengde lagen van die der zijbeuken, en bovendien nog met een door twee torens geflankeerd halfrond koor. Hoe dit er heeft uitgezien weten wij niet, maar de mogelijkheid bestaat dat men de Lombardisch-Rijnlandse vormen van de

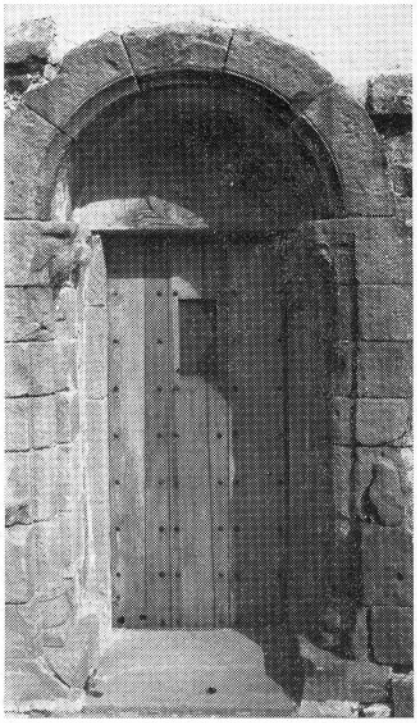

2

koorpartij, zoals wij die aan de Dom van Lund bewonderen kunnen, tot voorbeeld heeft genomen. De vensters werden van gebrandschilderd glas voorzien en de muren werden inwendig rijk beschilderd.

Ongeveer terzelfder tijd vangt voor de kerk en het klooster van Dalby een tijd van rampen en tegenspoed aan. Er schijnt – juist als bij de Maastrichtse St. Servaas, wier bouwontwikkeling veel overeenkomst vertoont met die der ab-

Afb. 3, Dalby, de crypte inwendig.
Afb. 4, Dalby, het 'wapenhuset', zuid-portaal der kerk.

dijkerk van Dalby – iets mis te zijn geweest met de fundering van de zware westbouw. Onderving men te Maastricht de schade door de twee steunmuren tegen de westelijke sluitwand, de bekende Bogen, in Dalby trachtte men haar te voorkomen door binnen in de westbouw, in het verlengde van de buitenmuren der torens, zware steunberen te bouwen die zich ook voortzetten in het boven de crypte gelegen westkoor en die ter hoogte van de zoldering door een boog verbonden werden. Dit kon nochtans niet verhinderen dat al voor het midden der 13de eeuw de beide zijtorens of zijvleugels van de westbouw het begaven. Toen in de loop derzelfder eeuw de houten zoldering der kerk vervangen werd door een gotisch gewelf op gordelbogen, sloopte men uit voorzorg de koortorens en de hogere delen van het transept. Het restant van de westbouw kreeg het aspect van een stoere toren. Met de afbraak werd aan de zuidkant van het schip het nog bestaande portaal gebouwd, dat wapenhuset, wapenhuis, genoemd wordt (afb. 4). Waarschijnlijk deed de bovenverdieping dienst als arsenaal, hetgeen in de bewogen tijd die volgde ons niet verbazen kan.

In 1388 brandden kerk en klooster af; zij werden kort daarop hersteld. De Hervorming maakte een einde aan het bestaan van de kloostergemeenschap der Augustijner koorheren, maar in 1595 waren kerk en klooster nog ongeschonden. Door oorlogshandelingen ging in 1645 de noordelijke zijbeuk verloren; twee vleugels van het klooster ondergingen hetzelfde lot. Ruim veertig jaar later werd op last van Karel XI heel de koorpartij gesloopt en de bouwmaterialen werden naar Malmö overgebracht. In

3

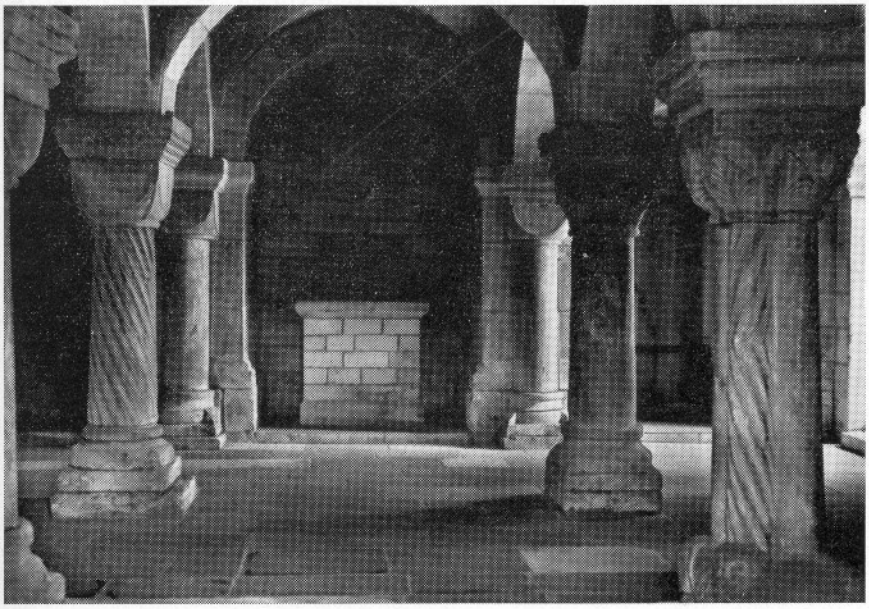

4

Afb. 5, De westbouw der H. Kruiskerk in zijn tegenwoordige gedaante.

5

1755 of 1766 stortte de oostelijke travee van het kerkschip in en het overblijvende deel werd door een vlakke muur gesloten. Ook het hoogste gedeelte van de westbouw onderging ingrijpende veranderingen (afb. 5).

Maar keren wij terug tot Heriman van Rolduc. Nadat hij uit het Keulse naar Denemarken was vertrokken, kwam hij daar in connectie met een bisschop, vermoedelijk Arker van Lund. Door deze werd hij voor een missie afgevaardigd naar Rome en daar wist Heriman te bewerken, dat Lund aartsbisdom zou worden, volledig onafhankelijk van Hamburg-Bremen. Zodoende wist hij voor Denemarken het ideaal te verwezenlijken dat door Knoet de Grote en door Sven Estridson tevergeefs was nagestreefd. Bovendien kon hij voor zijn land een kostbare reliek verkrijgen, een fragment van de kruistitel. De koning liet zich daarop niet onbetuigd en benoemde Heriman tot bisschop van Sleeswijk. Maar weer liep het de ongedurige ex-monnik van Rolduc tegen: toen hij zich na zijn wijding naar zijn zetelstad wilde begeven, sloten zijn nieuwe diocesanen hun stadspoorten voor hem, aangezien zij zich een andere bisschop gekozen hadden. Gedesillusioneerd keerde hij naar Lund terug, en werd lid van het metropolitane kapittel. Hij assisteerde in 1145 tezamen met de bisschoppen van Oost- en West-Gotland de aartsbisschop van Lund bij de consecratie van diens kathedraal. Al kort daarop, 16 januari 1146, kwam er een eind aan zijn rusteloos en avontuurlijk leven. Hij werd in de crypte van Lund begraven; een zerk met zijn beeltenis dekt er zijn laatste rustplaats. Als 'begaafd maar twistziek en eigengereid man' werd hij door de Zweedse kunsthistoricus Otto Rydback raak getypeerd[3].

Dalby's kerk is toegewijd aan het H. Kruis en haar westbouw dateert uit de tijd van Herimans verblijf in het toenmalige Denemarken. Het aan de kerk verbonden klooster was bevolkt met Augustijner koorheren, confraters dus van de ongedurige monnik van Rolduc. Dalby ligt op een afstand van circa 12 kilometer van Lund, waar Heriman na zijn terugkeer uit Sleeswijk resideerde. Al zijn er geen positieve bewijzen, toch lijkt het op zijn zachtst gezegd waarschijnlijk, dat hij, de kanunnik-bisschop, relaties zal hebben onderhouden met de monniken van Dalby. Met deze waarschijnlijkheid voor ogen hebben wij zowel Lund als Dalby bezocht om te zoeken naar tastbare aanwijzingen van Herimans invloed aldaar.

Vanuit Kopenhagen de Sont overvarende bereikt men de havenstad Malmö, de grootste stad van het thans Zweedse landschap Schonen, waarmee onze Maaslandse kooplieden in die tijd nauwe handelsrelaties onderhielden. Ongeveer 18 kilometer landinwaarts ligt de aloude bisschops- en universiteitsstad Lund, met haar grootse Romaanse kathedraal, dezelfde die met assistentie van Heriman werd geconsacreerd, van wier kapittel hij deel

Afb. 6, Lund, oostkoor van de kathedraal.
Afb. 7, Dalby, de H. Kruiskerk vanuit het zuiden.

uitmaakte en in wier crypte hij uiteindelijk rust vond. Deze Domkerk, die, ook door haar ruime crypte, herinneringen opwekt aan de Kaiserdom te Spiers, werd evenals deze gebouwd door Lombardische architecten, waarvan Magister Donatus met name bekend is. Men vermoedt dat Heriman, door zijn Rijnlandse relaties en door zijn reis naar Italië, maar wellicht ook doordat hij te Rolduc wel in aanraking was geweest met Lombardische steenhouwers[4], na Donatus' vertrek

7

6

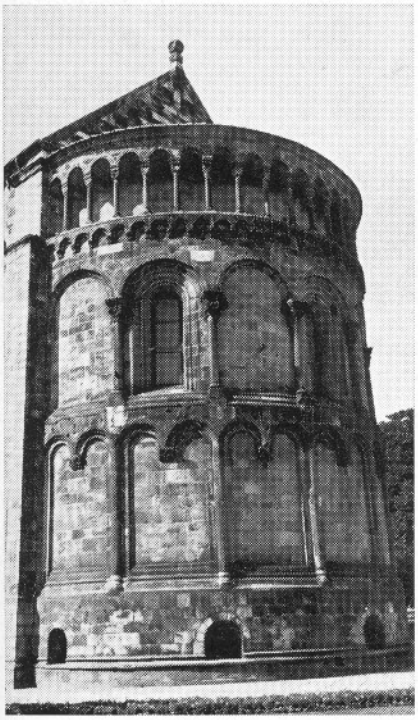

voor vervangende werkkrachten heeft gezorgd. De absis met haar dwerggalerij laat zich vergelijken met die van de Maastrichtse St. Servaas, afgezien van het inheemse bouwmateriaal, lichtgrijs graniet, dat te Lund is gebruikt (afb. 6). Het kruisvormige venstertje, het 'fabrieksmerk' der Lombardische bouwlieden, ontbreekt er evenmin als in Maastricht[5].

De afstand van Lund naar Dalby is niet groot en de natuur van het landschap Schonen herinnert aan Limburg. Dalby is thans niet meer dan een landelijk dorp en de bezoeker heeft even moeite om de kerk te vinden. Als hij haar uiteindelijk aantreft, gelegen te midden van een uitgestrekt en keurig onderhouden kerkhof, zal hij wellicht een aanvankelijk gevoel van teleurstelling niet weten te onderdrukken. Met nog de majesteit van de Dom van Lund in zijn herinnering en denkende aan de eeuwenomvattende historie van de kathedraal, later abdijkerk van Dalby, zal hij wellicht moeilijk geloven kunnen dat deze bizar gevormde dorpskerk het aloude heiligdom is, dat een zo grote rol heeft gespeeld in de historie van het landschap Schonen. Maar hij zal bemerken dat in het kerkhof door lage muurtjes de omvang van de verdwenen delen van het gebouw zijn aangegeven; een groot houten kruis tekent de plaats waar

Afb. 8, Dalby, leeuwenbasis in de crypte.

eens het hoogaltaar stond. Tevens zal hij in de gewitte muren de sporen zien van dichtgemetselde arcaden der zijbeuken en van de rondboogvensters in de lichtbeuk. De huidige kerk blijkt nog maar de schamele rest te zijn van een groots geheel. Maar het voor ons belangwekkendste is niettemin bewaard: een gedeelte van het middenschip met één later herbouwde zijbeuk, en vooral: de kern van de westbouw met haar crypte (arb. 7).

Als wij deze krocht betreden zullen wij onmiddellijk aan die van Rolduc herinnerd worden, al is zij veel kleiner en bovendien eenvoudiger. De zuilen worden onderling verbonden door gordelbogen die in Rolduc ontbreken. Die zuilen zijn stoer en worden bekroond door zware kapitelen, sommige schachten zijn van gedraaide of zigzagsgewijs verlopende canneluren voorzien. Enkele kapitelen zijn gebeeldhouwd, andere hebben de bekende afgeronde cubusvorm, alle worden zij door zware imposten bekroond, geprofileerd of van ornament voorzien. De eerste vrijstaande zuil rechts bestaat uit een bundeling van lichtere elementen en het basement heeft de vorm van twee liggende leeuwen, die in hun vorm en voorkomen direct herinneren aan soortgelijke zuildragende (stylophore) leeuwen in de crypte van Rolduc

8

(afb. 8,9). Zo te zien lijkt het of dezelfde beeldhouwer werkzaam geweest is zowel te Rolduc als te Dalby. Wie zal het ons kwalijk nemen als wij hier de invloed van Heriman vermoeden?

Dit is trouwens niet het enige dat is overgebleven van de steensculptuur aan deze westbouw. Het toegangspoortje in de westwand wordt geflankeerd door halfzuilen met gebeeldhouwde kapitelen die een rondboog dragen. Het tympaan is versierd met de beeltenis van Samson die de leeuw verscheurt (afb. 2). Dit motief is verre van zeldzaam in de Romaanse monumentale sculptuur; bij ons komt het voor op

Afb. 9, Rolduc, leeuwenbasis in de crypte.

9

de bovendorpel van de ingang der kerk te Breust-Eysden. Samson is de voorafbeelding van Christus die de zonde overwint. De kerk bezit verder nog een monumentale stenen doopvont met op de kuip o.m. de voorstelling van de Doop van Christus. De basis is met vier vooruitstekende koppen versierd. De Zweedse kunsthistoricus J. Roosval heeft de onbekende beeldhouwer, die ook te Lund en in Gotland werkzaam was, aangeduid met de weinig gelukkige noodnaam 'Byzantios'. Zijn werk toont duidelijke samenhang, waarschijnlijk via de door uit Lombardije en Emilia afkomstige steenhouwers die de grote bouwloodsen van Spiers, Mainz en niet te vergeten Rolduc bevolkten, met de sculptuur zowel in Lombardije als in de streek van Modena en Parma. Zijn zij inderdaad door Heriman naar Schonen gehaald, dan heeft de ongedurige monnik van Rolduc ook in dit opzicht bijgedragen tot de culturele verrijking van zijn nieuwe vaderland, het groene Schonen, waar hij blijkbaar zijn Maaslandse moederabdij niet vermocht te vergeten.

Prof. Dr. J. J. M. Timmers

Noten

1
Zie voor de vroege geschiedenis van Rolduc: P. C. Boeren en G. W. A. Panhuysen, Annales Rodensens, fascimile-uitgave, Assen 1968; verder: R. Corten en A. H. M. Ruyten, Rolduc in woord en beeld, z. pl. en j.

2
Dit dus in tegenstelling tot wat de hierbij afgebeelde reconstructie van Sten Anjou te zien geeft: een laag middenstuk en hogere zijtorens. Zie: Sten Anjou, Heligkorskyrkan i Dalby, Stockholm 1965.

3
Otto Rydbeck, Dalby heligkorskyrkas förhall och dess restaurering, in: Meddelanden fran Lunds Universitets historiska Museum, Lund 1941, s.70.

4
Zie ons artikel: Lombardische elementen in de bouwsculptuur van Rolduc, in: Miscellanea Jozef Duverger, Gent 1968, blz. 541vv. Verder: Erwin Kluckhohn, Die Bedeutung Italiens für die romanische Baukunst und Bauornamentik in Deutschland, Marburg/L 1955, passim. Heriman vermeldt hij op S.109. Voor de Dom van Lund: Erik Cinthio, Lunds domkirka under romansk tid, Bonn-Lund 1957.

5
Daar komt het voor aan de Stiftskapel naast de noordelijke transeptarm en aan een gedeelte van de westbouw.

Nog eens over de fundering van de kerk te Rolduc

In jaargang 1964/65 van dit jaarboek verscheen er een artikel van Ir. G. Berends[1], waarin hij zijn bevindingen publiceert omtrent de studie welke hij gemaakt heeft tijdens de consolideringswerkzaamheden aan de fundering der kerk van Rolduc in de jaren 1964/65, die nodig waren gebleken wegens mijnverzakking. Voor deze versteviging moesten de funderingen van buiten vrijwel geheel vrijgelegd worden en sleuven worden gekapt resp. gegraven van zuid naar noord dwars door de krypta en midden door de tweede travé (vanaf het transept) onder het schip en vervolgens nog een ringvormige sleuf dwars door de vierde schiptracé (de westbouw is dus buiten de ring gebleven). Ook aan de noord-zijde kwamen onder de vloeren van de tegen de kerk aangebouwde zuidelijke kloostergang en van de sacristie de funderingen van de kerk en van verdere annexgebouwen bloot te liggen.

De resultaten van zijn onderzoekingen legde de schrijver in hoofdzaak vast in een plattegrond-tekening overgenomen van architect Th. Haakma Wagenaar voor de 'Geïllustreerde Beschrijving' van Zuid-Limburg[2]. Tevens nam hij hierin over de resultaten van een onderzoek in de jaren 1940/42 door Dr. P. S. Everts medegedeeld in de Publications 1949[3]. Bovendien werden nog de resultaten hierin overgenomen van onderzoekingen van de zeereerwaarde Heer F. L. Augustus in 1957 bij gelegenheid van de aanleg van een nieuw kanaal voor de centrale verwarming in de kerk (zie fig. 1, welke ook verder te raadplegen).

De Heer Berends confronteert nu in zijn artikel het resultaat van zijn vondsten met dat van bovengenoemde onderzoekers en dat van arch. Wagenaar en mij persoonlijk, dat weer neergelegd werd in de 'Geïllustreerde Beschrijving' van Zuid-Limburg, in de jaargangen 1961/62 en 1962/63 van dit jaarboek en in de 'Festschrift Weyres'[4].

Op de bouwgeschiedenis der kerk, zoals zij ons bekend is uit de 'Annales Rodenses' en de 'Continuatio', hoef ik in dit bestek niet nader in te gaan.[5] Berends heeft ze overigens in zijn artikel kort gememoreerd, behoudens de westelijke uitbreiding der krypta omstreeks 1224.

Het is begrijpelijk, dat Berends nu vele details nauwkeuriger heeft kunnen nagaan, die tevoren slechts konden worden vermoed. In grote trekken komt dit op het volgende neer: dat hij vooral de diepte en de aard van het metselwerk der fundering kon vaststellen en voorts, dat hij nieuwe vondsten deed o.a. in en buiten de krypta, het schip en het transept en verder nog ten noorden van het koor. Op enige dezer vondsten wil ik hier nog eens nader ingaan, beginnend met de fundering der krypta.

Zoals bekend is de krypta aangelegd in de vorm van drie ronde concha's om een vierkante kern onder het koor der kerk, terwijl haar latere uitbreiding onder de viering der kerk staat. Al eerder was gebleken, dat de plaatsing van het muurwerk der fundering van de drie concha's iets afweek t.o.v. die van het opgaand metselwerk der krypta. Dit hebben Wagenaar en ik als relict aangezien van het voorafgaande koor uit 1106. Everts had nl. aan de buiten- en binnenzijde der concha's voorsprongen ontdekt, die wezen op een asverschuiving tussen de krypta en haar fundament, waaruit wij afleidden, dat dit het gevolg moest zijn geweest van een heroriëntering ná de afbraak van het koor uit 1106 en vóór de bouw der krypta van

Figuur 1. Plattegrond der kerk te Rolduc, getekend door Arch. Th. Haakma Wagenaar, waarop door ir. G. Berends ingetekend de resultaten van zijn en voorafgaande ontgravingen in en om de kerk (overgenomen uit Jaarboek Rolduc, '64/65 pagina 122-123).

Figuur 1

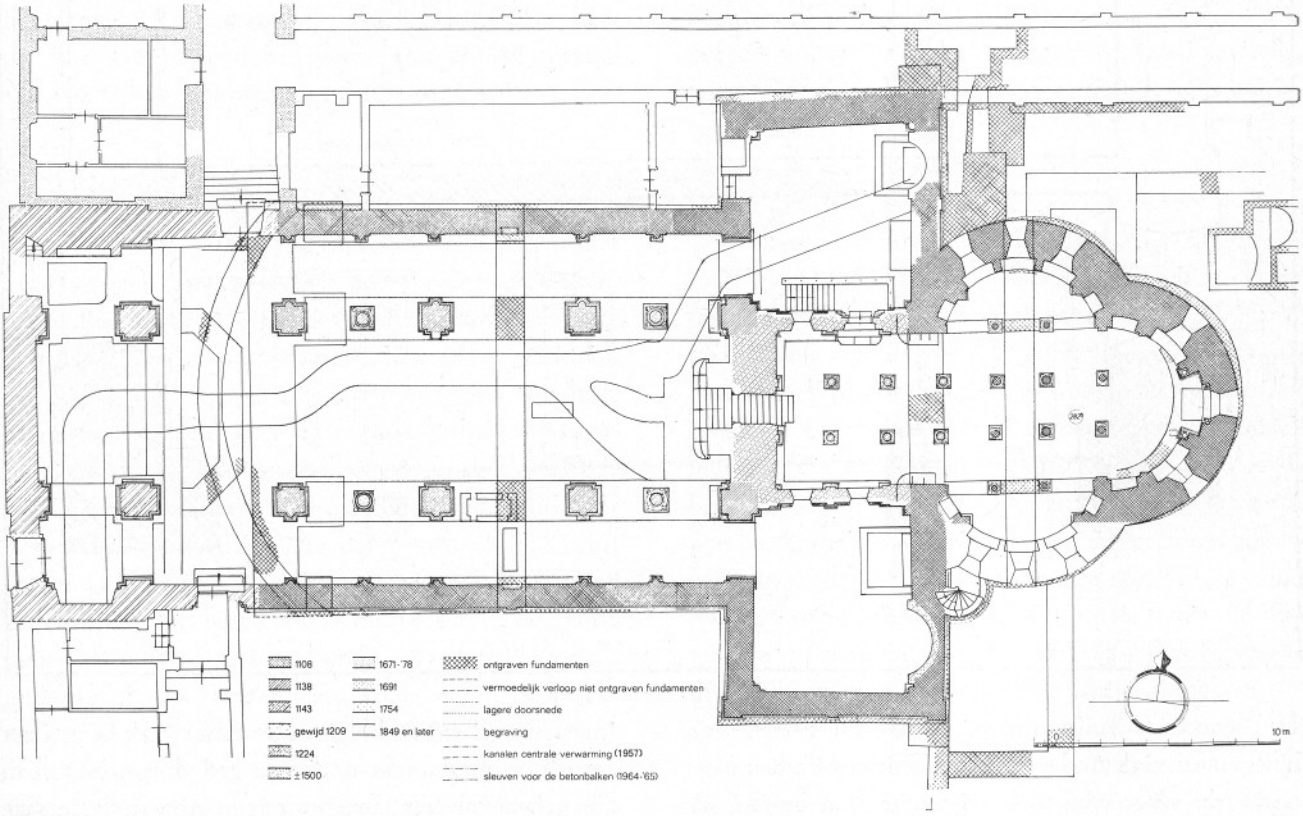

1108, waarbij ten dele gebruik gemaakt werd van nog aanwezig muurwerk uit 1106.

Laat ik beginnen met te zeggen, dat bij de opmeting van Berends de verschillende voorsprongen der fundering t.o.v. het opgaand muurwerk in grote trekken conform de vondsten zijn van Dr. Everts uit 1940/42[6] en dat deze niet aan alle kanten gelijk zijn, zoals hij meent, maar inderdaad een asverschuiving, of beter nog een verdraaiing van de as der huidige krypta t.o.v. haar fundering met de wijzers der klok impliceren. Dit is het duidelijkst zichtbaar binnen in de oost-concha en wordt nog eens overtuigend bevestigd door de as-lijn der twee – beter nog der drie – oostelijkste zuiltjes van de zuidelijke der twee middelste zuilenrijen, die dezelfde richting volgt als de as der fundering (hetgeen Wagenaar bij zijn opmeting vaststelde) en de richting van de door Berends zelf gevonden fundament-dam onder de zuiltjes in de zuid-concha en bovendien van de zuid-zijmuur van het westelijk verlengstuk der krypta.

Figuur 2. Dwarsdoorsnede naar het W. over de zijconcha's der krypta te Rolduc, getekend door ir. G. Berends. Schaal: vanaf buitenzijde opgaand muurwerk Z.-concha tot inwendige voorsprong fundering N.-concha = ongeveer 15 m. (Overgenomen uit Jaarboek Rolduc '64/65 pagina 124-125).

Figuur 2

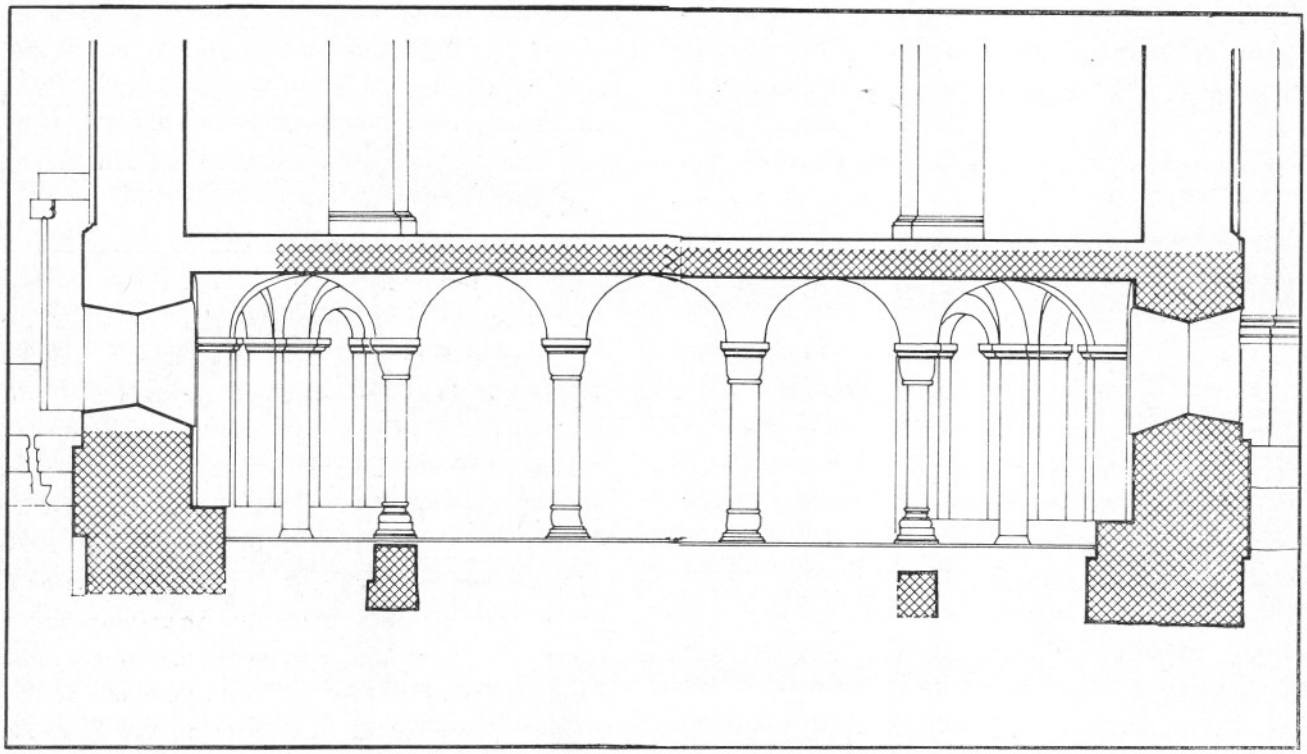

De genoemde funderingsvoorsprongen zetten van buiten aan vlak onder de grond en van binnen kort onder de vloer (dus veel lager dan van buiten, nl. daar waar het eigenlijke, volledige fundament eerst begint), hetgeen Berends nog eens duidelijk stelt. Ter hoogte van laatstgenoemd niveau blijkt buiten aan de noord-concha naar beneden toe een (overigens vrijwel evenwijdige) terugsprong te zijn (afb. 1 en 2). Een ongeveer analoge situatie doet zich voor aan de zuid-concha.

Berends ziet in deze voor- en terugsprong op gelijk niveau relicten van eenzelfde bouwpauze en neemt aan, dat het reeds opgaand muurwerk in de krypta (met zijn nissen) en het verdere muurwerk boven het eigenlijke fundament onder de grond van buiten in zijn geheel van één bouwcampagne (nl. van de huidige krypta uit 1108) afkomstig is, hetgeen zeer aannemelijk lijkt, vooral op zijn dwarsdoorsnede[7] (zie fig. 2). Het muurwerk eronder ziet hij dan als afkomstig van een voorgaande bouwfase, maar hij laat doorschemeren, dat dit niet hoeft te zijn van een vroegere bouwcampagne los van bovengenoemde (n.l. van het priesterkoor uit 1106). Dit zou dan impliceren, dat men in 1108 eerst het fundament der krypta heeft gelegd tot onder de vloer, dan (na korte pauze) de krypta nieuw heeft geöriënteerd (maar dan toch al-

leen van binnen en nog maar ten dele) en vervolgens verder opgetrokken heeft. Er zouden dan geen relicten meer aanwijsbaar zijn van het koor uit 1106, die verdwenen zouden kunnen zijn bij het uitgravingswerk voor de huidige krypta-ruimte.

Maar er zijn nog verdere bijzonderheden te constateren. Berends zelf vond reeds, dat ter plaatse van de oost-concha de binnen- en buitenomtrekken van het voorspringende muurwerk niet concentrisch waren. De aanlegbreedte bleek wel 50 cm. zwaarder te worden en wel van zuid naar noord. Dat zelfde geldt ook ter plaatse van de noord-concha, maar hier wordt de aanlegbreedte van oost naar west geringer. Bovendien wordt die van het geheel boven de grond opgaand metselwerk van de oost-concha van zuid naar noord ook zwaarder[8]. Die der noord-concha blijft echter gelijk (de zuid-concha is nieuw). Dan vond Berends, dat de oost-concha buiten onder de grond beneden naderhand ommanteld is geworden en als zodanig niet in verband en 'koud' tegen de terugspringende gedeelten der zijconcha's aan stond, terwijl erboven de drie concha's wel in verband waren[9] (zie afb. 1, 2 en 3 en nog andere foto's bij Monumentenzorg).
Een en ander impliceert nu, dat het fundament der oost-concha naderhand uitwendig verzwaard werd en verder als zodanig tot aan het maaiveld zonder onderbreking werd opgetrokken, terwijl de zijconcha's slechts boven het hierboven aangeduide, eigenlijke fundament (de terugsprong) eveneens uitwendig meeversterkt werden en wel hier gelijkmatig in tegenstelling tot de oost-concha, die ten noordoosten bijzonder versterkt werd[10] tot zelfs in het geheel opgaand metselwerk, waarvan ongetwijfeld verzakkingen of iets dergelijks de oorzaak moeten zijn geweest; iets dergelijks kan eerst bij vergevorderde, om zo te zeggen voltooide bouw zijn geconstateerd en wijst ongetwijfeld reeds op een tweede afzonderlijke bouwcampagne.
Wegens deze omstandigheid is omtrent de aan de buitenkant eveneens als zodanig lijkende asverschuiving geen directe conclusie te trekken, maar naar binnen is toch overduidelijk een onophoudelijk naast elkaar optreden der beide as-systemen te constateren. Daarbij blijken twee der genoemde drie zuiltjes in het midden der krypta op poertjes te staan[11] en niet op een mogelijk vast met de rest van het eigenlijke fundament verbonden, en dus tegelijk gelegde dam, zoals bij de zuiltjes in de zuidelijke zijconcha. In het midden der krypta was – in geval van één gesloten bouwcampagne (dus wanneer er tevoren niet al iets stond van een vorig project) – niet de minste reden om niet meteen goed te richten. Dit wijst nu toch ook wel duidelijk op twee afzonderlijke bouwcampagnes.

Aan de hand van deze gegevens wil ik nu een iets verder uitgewerkte bouwgeschiedenis van de krypta reconstrueren: Het buiten beneden terugspringende (en binnen voorspringende) gedeelte der zijconcha's moet inderdaad toch de oorspronkelijke fundering zijn van het in de Annales Rodenses aangeduide 'sacrarium' uit 1106, dat kort erop, nl. in 1108 reeds, o.a. wegens bouwvalligheid, werd afgebroken (mogelijk maar niet zeker) tot aan de huidige terugsprong. Nu wordt de zo spoedige afbraak van het koor misschien ook technisch verklaarbaar. Men heeft dan de fundering der oost-concha (en deze in het bijzonder in het noord-

Afb. 1. Foto van de fundering aan de buitenzijde der N.-concha met aansluitende O.-concha van de krypta der kerk te Rolduc. (Foto: Monumentenzorg).

Afb. 2. Detailfoto der fundering aan de buitenzijde van de aansluiting der N.-resp. O.-concha van de krypta te Rolduc: onder de terugsprong der N.-concha geen verband, erboven wel. (Foto: Monumentenzorg).

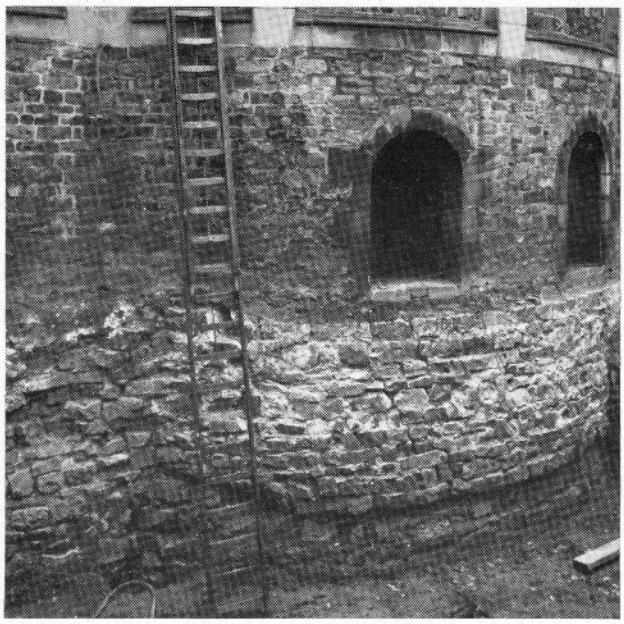

1

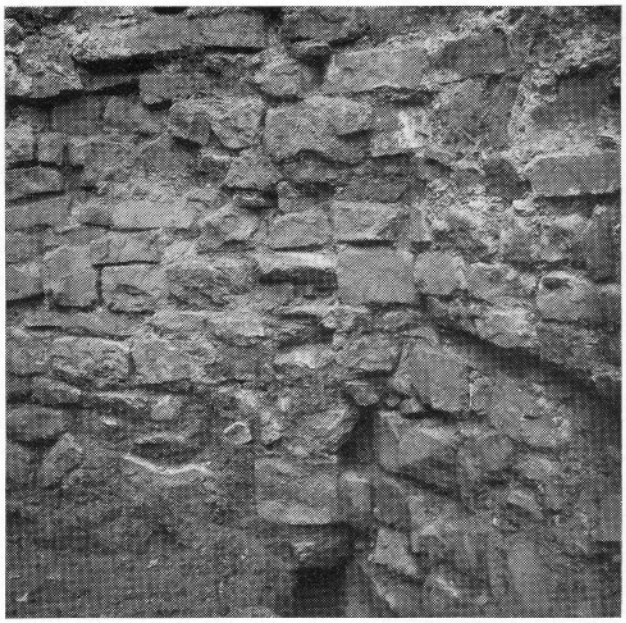

2

oosten) van buiten versterkt. Daarop is men begonnen met de aanleg van een nieuwe krypta, die (vooralsnog van binnen) opnieuw werd gericht. Hierbij heeft men wel gebruik gemaakt van bij de verzakking stand gehouden hebbend ander grondmuurwerk van het voorgaande project, zoals de genoemde poertjes en fundament-dam en mogelijk ook nog fragmenten der concha-muren tot aan het maaiveld[12]. Bij het verder optrekken heeft men de verzwaring der oostconcha verder gehandhaafd en daarbij ook de buitenkant der zijconcha's uit voorzorg nog iets versterkt. Daarom heeft men eerst boven de grond het geheel van buiten nieuw gericht, maar niettemin de oostconcha aan de noordoost-zijde toch maar iets zwaarder gelaten.

Na het voorgaande kan men de niet concentrische binnen- en buiten-omtrekken van het grondmuurwerk der concha's weliswaar niet zo zeer als as-verschuiving maar wel vooral als aanwijzing voor twee afzonderlijke bouwcampagnes interpreteren. Zonder dwingende (boven beschreven) reden, verankerd in een voorgaande bouwperiode, had men direct boven de krypta-vloer ook buiten nieuw gericht, temeer daar hier niet meer sprake kan zijn van funderen in een sleuf[13], omdat wij hier ter hoogte zijn van de zeer zeker van de aanvang af al geheel uitgegraven zijnde krypta-ruimte.

Het ligt nu voor de hand, dat het project van 1106 eveneens een krypta bevatte (en wel waarschijnlijk ongeveer op hetzelfde niveau als de huidige). Daar-

Afb. 3. Detailfoto van de fundering aan de buitenzijde van de O.-concha der krypte te Rolduc: links beneden een uitgevallen fragment der latere ommanteling, geheel rechts weer de aansluiting met de O.-concha. (Foto: Monumentenzorg).

Afb. 4. Foto aan de buitenzijde van de fundering van de zijbeuk der kerk te Rolduc: beneden, iets boven de scheve regenpijp en evenwijdig eraan de 'vallende tand'; geheel links boven de niet passende aansluiting van het voorm. portaan in het Z.W.-pseudotransept met direct rechts daarvan de verticale bouwnaad. (Foto: Monumentenzorg; zie ook foto pagina 120 Jaarboek Rolduc '64/65).

3

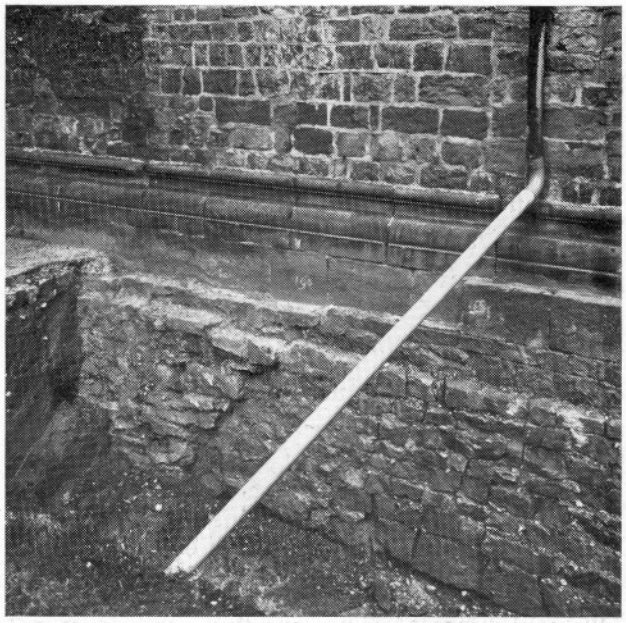

4

op wijzen reeds de gevonden zuil-poertjes gericht volgens het as-systeem van 1106, hetgeen nog eens wordt bevestigd door de aanwezigheid van vier opvallend dunnere zuiltjes (tegenwoordig in de zijconcha's) en het – wat de stijl betreft – kennelijk oudere, hier op passende kapiteel.[14]

Vanwege de richting van het door Berends gevonden fragment van de inwendige voorsprong der fundering van de noord-concha zijn de zoveel smallere zijconcha's, zoals Wagenaar ze reconstrueerde[15], onwaarschijnlijk geworden. Hiermede – en ook wegens de bovengenoemde rij van drie in plaats van twee zuiltjes – is eveneens de veronderstelde vierzuilenkrypta uit 1106 (onder de kruising en oost-absis van een drieconchenkoor) onwaarschijnlijk geworden en kan er eerder sprake zijn van een zeszuilen-krypta, wellicht met de volgens de as van 1106 gerichte zuidelijke fundament-dam (ook zwaarder dan de noordelijke) als fundering der zuid-wand.[16]

Daar de zuid-wand van de westelijke uitbreiding der krypta (uit 1224) gericht is volgens de as van 1106 (fig. 1), is er reden, aan te nemen, dat deze wand werd opgetrokken op nog bestaand muurwerk uit de bouwcampagne van 1106 (of iets wat op hetzelfde neerkomt)[17]. Dit kan dan verband houden met een event. eenbeukig schip, horende bij een in 1106 ontworpen kerkje met drieconchenkoor (resp. -transept) en mogelijke zeszuilen-krypta[18] (of waren er toch maar vier zuiltjes in de krypta en in de absis pijlertjes?).

Ook de noordelijke sluitmuur van het transept loopt in de richting van de as van 1106 (zie fig. 1). Ik veronderstelde[19], dat deze muur kan gebouwd zijn op een grondmuur uit 1106, die echter niet bij het kerkje behoord kan hebben, maar afkomstig moet zijn geweest van een kloostergebouw uit die tijd, dat uiteraard dezelfde oriëntatie had. Er zijn bij de blootlegging – voor zover deze althans gereikt heeft – geen aansluitingen met verderlopend muurwerk van eventuele kloostergebouwen aan het licht gekomen, maar toch ligt het voor de hand, dat ook deze muur in zijn richting ten gevolge van een of andere, ons onbekende omstandigheid beïnvloed moet zijn geweest door een situatie samenhangend met de bouwcampagne van 1106.

Het opgaand muurwerk van de zuidelijke sluitmuur van het transept wijkt in richting die tegengesteld is aan die van de noord-sluitmuur af van de as van 1108, waaruit ik de conclusie trok, dat dit (zoals bij de Dom van Aken) van wege de symmetrie moet zijn tot stand gekomen[19]. Nu blijkt bovendien, dat de fundering aan de zuidwest-hoek toch in de richting van de as van 1106 loopt en zich vervolgens in oostelijke richting geleidelijk aanpast aan de richting van het opgaand muurwerk[20] (fig. 1). De meest logische verklaring van deze samenhang is nu, dat men hier zelfs aanvankelijk de asrichting van 1106 heeft willen volgen, maar deze heeft opgegeven ten gunste van een richting welke symmetrisch is t.o.v. de noordfrontmuur met betrekking tot de as van 1108. Men zou kunnen tegenwerpen, dat het fundament van deze muur (en van de noord-frontmuur) toch uit de tijd zou zijn van 1108, toen volgens de Annales Rodenses ook het fundament der kerk werd gelegd. Maar dan zou het hele fundament der kerk volgens de as van 1106 moeten lopen (datzelfde geldt voor de tussendammen der viering). Bovendien ligt het fundament van de zuid-frontmuur, daar waar het zich aanpast aan het opgaand muurwerk, minder diep en hoort dus blijkbaar niet meer bij de rest. Het kan – gezien het fundering is – ook geen verdwenen diepere voorganger hebben gehad. Het westelijk deel kan dus oorspronkelijk niet doorgelopen hebben tot aan de oosthoek en hoort dus van oorsprong insgelijks wel niet bij het transept[21].

Wat betreft de bouwnaad 'op manshoogte' (overigens niet woordelijk te nemen en niet steeds even hoog) ter plaatse van de buitenmuren der kerk, heeft de blootlegging eigenlijk geen nieuwe ontdekkingen opgeleverd (en niet kunnen opleveren; ook is een horizontale bouwnaad steeds moeilijker te vinden dan een vertikale). In ieder geval kan dat niet zijn de dubbele laag plattere stenen ter plaatse van de zuidbeukgevel ter hoogte van de waterlijst boven het huidige portaal in het zuidwest-pseudotransept[22], daar het muurwerk tot op manshoogte hoogstens kan gereikt hebben tot aan de verticale bouwnaad in de derde schip-travé en de dubbele laag verder doorgaat in westelijke richting. Bovendien weet Everts uit overlevering, dat voor de restauratie de waterlijst doorliep ter plaatse van de hele, nu aangetroffen dubbele laag, die dáárvan dus een relict is.

Daarom vond ik de foto uit 1940 van Everts in het zuid-transpet tegen de west-rand[23] (afb. 5) zo van belang, daar hier de bouwnaad op manshoogte nu wél duidelijk te zien is, waarbij ik de eigenhandig geschreven, verklarende tekst van Everts op de achterkant van de foto (die Berends niet heeft gekend; afb.

Afb. 5. Foto van de W.-binnenwand in het Z.-transept der kerk te Rolduc, genomen bij een ontpleistering in 1940: ongeveer op 1,30 m. boven de vloer (ter hoogte iets boven de aangegeven lengtemaat, die ook toevallig 1,30 m. bedraagt) de bouwnaad' op manshoogte', waarbij het verschil van de aard van het metselwerk boven resp. beneden ervan goed is waar te nemen (opgenomen en van eigenhandige notities voorzien door Dr. P. S. Everts; zie ook volgende afb.).

Afb. 6. Achterzijde van de foto op afb. 4, met verdere verduidelijking van het waargenomene ter plaatse in eigen handschrift van Dr. P. S. Everts.

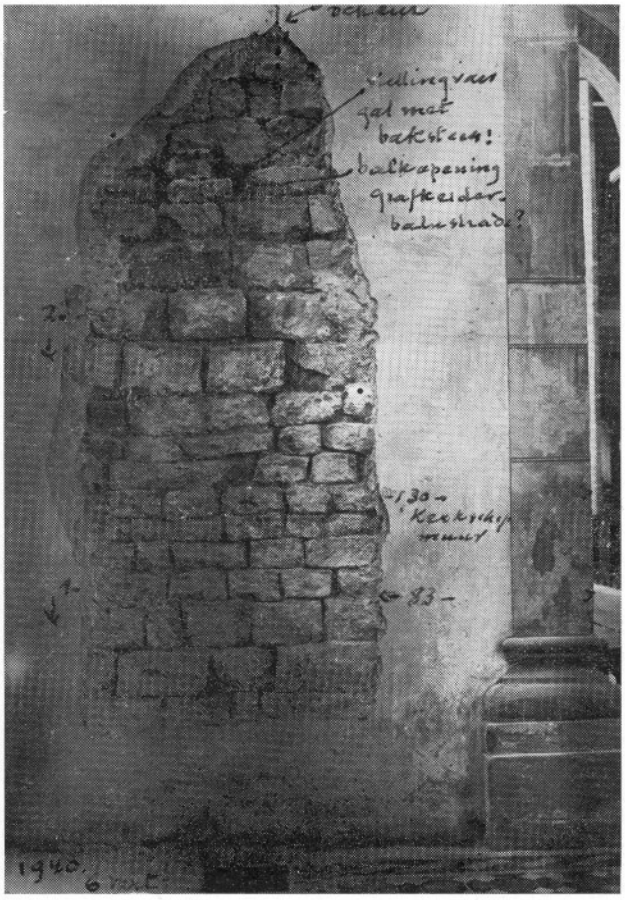

5

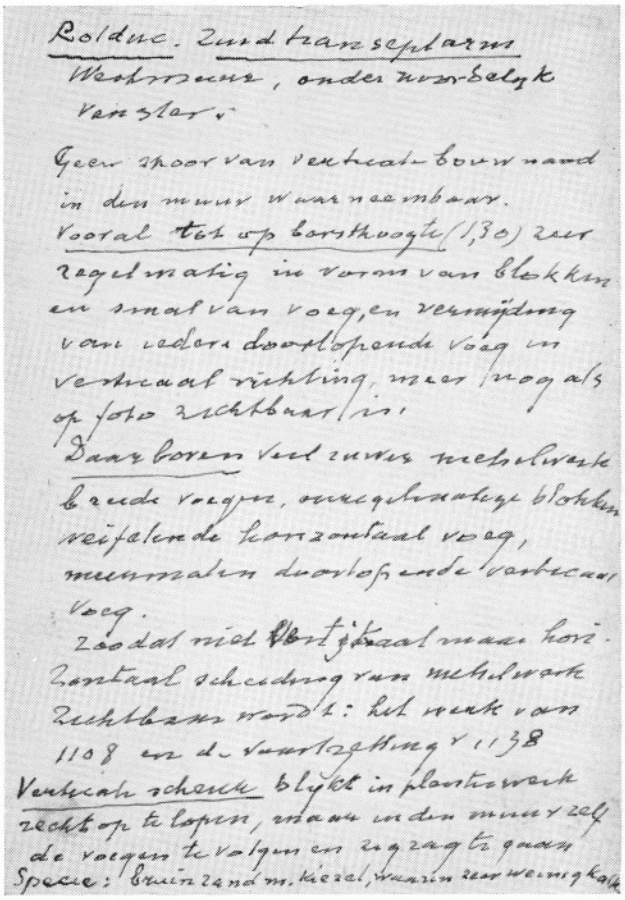

6

6) wil aanhalen, waarin hij de bouwnaad beschrijft als '. . horizontaal scheiding van metselwerk', hetgeen '. . vooral tot op borsthoogte (1,30) zeer regelmatig in vorm van blokken en smal van voeg, en vermijding van iedere doorlopende voeg in verticaal richting, meer nog als op de foto zichtbaar is. Daarboven veel ruwer metselwerk breede voegen, onregelmatige blokken weifelende horizontaal voeg, meermalen doorlopende verticaal voeg.' De bouwnaad is op de foto goed te schatten op 1,30 m. boven de transeptvloer met behulp van de vertikale meter-aanduiding links, en is niet te verwarren (hetgeen Berends doet[24]) met de horizontale maat (–1,30–), die weliswaar ter hoogte vlak onder de bouwnaad is ingetekend. De onregelmatigheden, die Berends als relicten van de bouwnaad aanziet, toevallig weer op gelijke hoogte

(2,35 m.) als de wèl mogelijke bouwnaad in het zuid-oost-pseudotransept, zijn veroorzaakt door de inbouw van de latere (bovengrondse en weer afgebroken) grafkelder ter plaatse, zoals ook weer op de foto is geschreven door deze ooggetuige.

Dat ten noorden de fundering van transept en zijbeuk met elkaar in verband staan, is nog geen bewijs maar wel een aanwijzing in de richting van hetgeen de Annales Rodenses berichten omtrent het leggen van de fundering der kerk bij de bouw van de krypta in 1108. In ieder geval blijkt, dat de fundering van het schip al eerder gelegd was, toen men met het optrekken van dit onderdeel der kerk ging beginnen, hetgeen dan ook even goed kan gelden voor een ander onderdeel als het transept.

De duidelijk te voorschijn gekomen fundering van een sluitmuur ten westen van de derde schiptravé[22], welke overigens zo ver reikt als de aanzetten der wandgeleding tegen de zuid- resp. noordwand in het west-pseudotransept reiken, evenals van buiten ten zuiden tot aan de vertikale bouwnaad in de vierde travé èn het feit, dat ten westen van de tweede travé geen fundament van een andere, voorlopige sluitmuur bleek te zijn geweest, impliceren, dat deze vooralsnog ongewelfde derde travé, die vooral de gewelfdruk der voorgaande travé moest opvangen, in 1143 toch wel voor de kerkdienst in gebruik moet zijn genomen. Daarom is deze travé dan ook in de Annales Rodenses in 1143 uitdrukkelijk genoemd in tegenstelling tot de in 1138 reeds ten dele uitgevoerde eerste travé die uitsluitend diende voor het opvangen van de gewelfdruk van het transept. Daar deze derde travé – ongewelfd zijnde – nog niet als geheel voltooid werd opgeleverd, is het ook niet verwonderlijk, dat de kapitelen, die kennelijk progressiever zijn dan die in de eerste travé[25] en waarvan de muurkapitelen in los verband staan, eerst bij de algehele afbouw der travé moeten zijn aangebracht[26].

Interessant is, dat de sluitmuur-fundering met oostelijke aftakkingen aansluit over een vallende tand (afb. 4) der aldaar eindigende zijmuur-funderingen en blijkbaar dus zonder verband. Het fundament der kerk is dus zonder twijfel in 1108 slechts tot het midden der derde schiptravé gelegd. De mogelijkheid bestaat, dat de sluitmuur wél tot het opgaand muurwerk op manshoogte heeft behoord, dat daarmee – zoals reeds gezegd – niet verder westwaarts kan gereikt hebben vanwege de vertikale bouwnaad aan de zuidzijde buiten. Dit zou dan wel impliceren, dat men het schip oorspronkelijk slechts met drie través zou hebben geprojecteerd (en als zodanig reeds eerder – in 1130 – tot op manshoogte had aangezet.) Hierbij acht ik een eveneens reeds aangezet (en naderhand naar de vierde travé verplaatst) portaal aan de zuidzijde van de derde travé niet uitgesloten, temeer, daar de basementjes van dit portaal tegenwoordig niet stroken met de plint der kerk ter plaatse (afb. 4 links).

De zwaarte van de sluitmuur wijst ook op een inderdaad geplande, uiteindelijke beëindiging van het schip. Zijn (voorlopig) opgaand muurwerk uit 1143 kan echter niet zo dik zijn geweest vanwege de schippeilers en de aanzetten der wandgeledingen in de bij de planwijziging in 1143 reeds geplande vierde travé met pseudotransept. Hierbij heeft men ter plaatse het oorspronkelijk muurwerk op manshoogte uit 1130 moeten afbreken en vervangen door muur-

werk, dat natuurlijk en blijkbaar zeer verschilt van het overige 'manshoge' muurwerk[27].
Wat betreft de fundering onder de scheibogen van het middenschip in de vorm van een doorlopende fundamentdam met het, in 1957 voor de dag gekomen, erop rustend stenen 'kussen' in stortwerk onder de zuidoostzuil, moet nog worden toegevoegd, dat ik indertijd persoonlijk een zelfde 'kussen' heb gezien midden onder de scheiboog naar het noordoost-pseudotransept. Dit weer als relict van een aldaar nog geprojecteerde of event. reeds geplaatste zuil van voor de planwijziging en dus ook als relict van de planwijziging zelf. Wel was het stortwerk gestoord door latere ingrepen, maar het was van dezelfde structuur als dat onder de zuidoost-zuil. Overigens komen deze 'kussens' ook bij de fundering van andere romaanse kerken voor (o.a. te Spiers).

Tegen het feit, dat ter plaatse van de fundering van de westbouw in 1957 de pijlers door fundamentdammen verbonden bleken te zijn met de buitenmuren en niet onderling[28] (fig. 1), hetgeen zou kunnen wijzen op afzonderlijke zijtorens, kan ik mijn tegenargumenten in Festschrift Weyres aanvoeren[29]. Ook het feit dat aan de oostzijde de middenbouw met oorspronkelijk metselwerk en (onregelmatige) hoekblokken omhoogrijst (ook voor de restauratie) boven de nog romaanse delen van de zijvleugels[30], impliceert dat deze ten tijde van de romaanse stijl reeds hoger opliep, en zelfs dat er toen geen tweede galerij boven de zijvleugels moet zijn geweest.
Als argument, dat de oostvleugel van de romaanse pandhof aangesloten heeft tegen de noordoost-hoek van het transept, blijven in elk geval de muuraanzet ter plaatse op de oude foto's zichtbaar en de vertikale bouwnaad er tegenover in de noordvleugel van het 'carré'[31]. Dat ter plaatse een later waterreservoir gelegen heeft was algemeen bekend en het lag voor de hand te veronderstellen, dat bij de aanleg van het reservoir ten dele partij getrokken zou zijn van grondmuurwerk van deze voormalige oostelijke kloostergang. Daar nu de juiste ligging van het betreffende grondmuurwerk nauwkeuriger bepaald is, ben ik het er nu met Berends over eens, dat men het gevonden muurwerk niet meer voor de pandhofmuur-fundering zelf moet houden, temeer, daar het voor mijn gevoel ook te westelijk ligt.

De pandhof sloot dus ten oosten van de noord-transeptarm tegen de kerk aan en nu wordt ook het scheve portaal in het noord-transept begrijpelijker als communicatie van pandhof met kerk en krypta. Het hoeft daarom ook niet tegelijk met de uitbreiding der krypta in 1224 tot stand gekomen te zijn, maar blijkens zijn details[32] en die van de pandhof wel om dezelfde tijd. Dit al sluit een voorgaand vierkant torentje (fig. 1) ter plaatse geenszins uit. En zou hier op de verdieping misschien niet de plaats te zoeken zijn van de in de Annales Rodenses genoemde recluse? Het ronde fundament aan de zuidzijde, dat ook al eens in verband hiermede genoemd werd, wijst immers eerder op een traptoren.
Ik hoop hiermede bij het recente onderzoek nieuw gerezen vragen omtrent de bouwgeschiedenis der kerk te Rolduc weer nader tot oplossing te hebben gebracht. Direct raken zij de bouwgeschiedenis in haar grote trekken niet, maar indirect wel. Deze is – zoals boven reeds gezegd – vastgelegd in de Annales

Rodenses. Maar de geloofwaardigheid hiervan in verband met de bouwgeschiedenis is enige tijd geleden in twijfel getrokken door de dissertatie van Diepen, die de bouw der hele kerk in de tweede helft der twaalfde eeuw verlegde[33]. Hiertegen heb ik in bovengenoemde publicaties[34] stelling genomen en vastgesteld dat de kerk wél volgens de datering in de Annales Rodenses moet zijn gebouwd. Dit heb ik vooral aangetoond door vergelijking met nu vrijwel met zekerheid gedateerde, andere kerkgebouwen uit de zelfde tijd en omgeving, maar ook door in de kerk zelf relicten te zoeken, die wijzen op de bouw der verschillende onderdelen, in de door de Annales Rodenses aangegeven, zeer speciale, wel eenmalige volgorde. En daarin vormen het koor van 1106 en het optrekken der omtreksmuren tot op manshoogte, alsook de voorlopige voltooiing van de drie través van het schip inderdaad een schakel.

In het kader van dit artikel was het begrijpelijkerwijze niet mogelijk de hele probleemstelling uit de doeken te doen. Hiervoor verwijs ik naar de hieronder aangegeven literatuur.

W. Marres

Noten

1
G. Berends, De fundering van de kerk van Rolduc; in Jaarboek Rolduc; Kerkrade, jaargang 1964/65, blz. 115 vlg.

2
W. Marres en J. J. F. W. van Agt, De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst (Geïllustreerde Beschrijving uitgegeven vanwege de Rijkscommissie voor de Monumentenbeschrijving), deel V, de provincie Limburg, derde stuk: Zuid-Limburg uitgezonderd Maastricht, eerste aflevering; fig. 100 (blz. 322).

3
Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg; Maastricht, deel LXXXV (1949) eerste stuk; blz. 105 noot 25 en 26, blz. 111 tekst en noot 38, blz. 112, 118 noot 52, blz. 120 noot 57.

4
Geïllustreerde Beschrijving o.c. blz. 316 vlg. – W. Marres, De Annales Rodenses en de krypta te Rolduc; in Jaarboek Rolduc o.c. 1961/62, blz. 118 vlg. – Dezelfde, De Annales Rodenses, het schip der kerk te Rolduc en aanverwante kerken; in Jaarboek Rolduc o.c. 1962/63 blz. 101 vlg. – Dezelfde, Beobachtungen an der Abteikirche zu Klosterrath und weitere Vergleiche; in Vom Bauen, Bilden und Bewahren, Festschrift für Willy Weyres; Keulen 1963 blz. 185 vlg.

5
Geïllustreerde Beschrijving o.c. blz. 317. – Publications o.c. 1949 blz. 91/120.

6
Vergel. afb. blz. 187 Festschrift Weyres o.c. met fig. blz. 123 Jaarboek Rolduc 1964/65 o.c. resp. fig. 1 van dit artikel.

7
Berends o.c. fig. blz. 124-125.

8
Dit is duidelijk te constateren bij de opmeting van Wagenaar, welke zich overigens volledig dekt met die van Everts.

9
Berends o.c. blz. 118 tweede kolom, blz. 121 eerste kolom.

10
Dit is op de door Monumentenzorg gemaakte foto's duidelijk te zien.

11
Berends o.c. blz. 121 eerste kolom.

12
Daar de plek, waar de stenen uitvielen (afb. 3 links), op de grens lag tussen het eigenlijke fundament en het verdere muurwerk onder het maaiveld (dit werd helaas niet nauwkeurig opgemeten – zie foto's Monumentenzorg), kan het zijn, dat de ommanteling hoger reikte dan het eigenlijke fundament.

13
Berends o.c. blz. 117 tweede kolom.

14
Zie Geïllustreerde Beschrijving o.c. foto's 358, 360, 361.

15
Jaarboek Rolduc 1961/62 o.c. fig. blz. 120.

16
Vergel. hiermee Berends o.c. fig. blz. 123 en blz. 124-125 resp. fig. 1 en 2 van dit artikel.

17
Het kan zijn, dat deze wand op een fundamentdam staat tussen de zuidpijlers der viering (aan de oostzijde is die gevonden en ingetekend op fig. blz. 124-125 bij Berends o.c. zie ook fig. 1 van dit artikel), maar dan staat deze dam al volgens de as uit 1106, terwijl de anderen (o.m. de oostelijke) het niet doen.

18
Vergel. Berends o.c. blz. 121 eerste kolom.

19
Festschrift Weyres o.c. blz. 191.

20
Berends o.c. fig. blz. 123.

21
Zou men de fundering der kerk in 1108 gelegd hebben volgens het as-systeem, dat ik aanzie voor dat van 1106, dan zou men – gezien de grotere afmetingen – zulke afwijkingen krijgen, dat men in het schip al niet meer zou hebben kunnen her-oriënteren. Zo is misschien bij menige middeleeuwse kerk de zo dikwijls voorkomende as-knik tussen koor en schip te verklaren, hetgeen in Rolduc niet het geval is.

22
Berends o.c. blz. 124 tweede kolom blz. 125, 126.

23
Festschrift Weyres o.c. blz. 190.

24
Berends o.c. blz. 130 noot 10.

25
In de tweede travé zijn er geen; vergel. Geïll. Beschrijving o.c. foto's 330, 331, 335 enz. met foto's 340/347, 352, 353.

26
Of bewerkt zoals de kapitelen der vrijstaande zuilen – Geïll. Beschrijving foto's 344, 345 – en waarbij overigens ook nog voorradige kapitelen van het oude type werden gebruikt – foto's 337, 338.

27
Voor relicten zie Geïll. Beschrijving o.c. blz. 355 en Everts, in Rolduc 1843/1943; Kerkrade 1948; blz. 128 noot 36.

28
Zie Berends o.c. blz. 117 tweede kolom.

29
Zie Festschrift Weyres o.c. blz. 193-194.

30
Zie Geïll. Beschrijving o.c. foto's 312, 313.

31
Zie Geïll. Beschrijving o.c. blz. 345 fig. 108 foto 310.

32
Zie Geïll. Beschrijving o.c. blz. 337.

33
H. A. Diepen, Die romanische Bauornamentik in Klosterrath und die nordfranzösische Invasion am Maas und Niederrhein im letzten Drittel des XII-ten Jahrhunderts; Den Haag 1931.

le refuge juif

je zit aan tafel

je eet drinkt
boert enkel wanneer je alleen bent
je weet
het hoort niet
te boeren in gezelschap

je hand die op de krant rust
de krant liegt
spreekt de waarheid
ja en nee als altijd

je ogen staan moe van de letters
men heeft je verleden beschaamd

die er niets van weten
spreken nog steeds
van schande
van slacht offers
van moord aan slag

je stem die langs mijn huis verdwijnt

wie nog praat over kollektieve schuld
heeft niets van de oorlog begrepen

zou hem eigenlijk
moeten over doen

Lerarencorps 1967/69

Priesterleraren
Jochems drs. H. L. W., rector en president, 1959
Pop dr. F. A. A. 1926-Kerstmis 1968
Vogels drs. J. A. H., conrector, 1935
Senden drs. J. F. J. E. 1936/1969
Schrijen J. H. 1938
Meertens drs. A. H. Chr. 1941
Wijnen L. W. 1946
Lemmens drs. H. H. 1942
Timmermans A. B. J. 1942
Tagage drs. J. M. B. 1946
Stassen J. J. 1947
Lenders drs. J. A. C. 1949
Poulssen G. A. W., prefect van het internaat, 1956
Lemmen W. M. 1957
Dobbelstein N. H. 1961
Gielis L. A. Th. 1962
Hafmans M. P. H. 1963
Crombach L. P., prefect van het externaat, 1964/69
Arts L. A. M. 1967

Lekeleraren
van Loo E. M. 1939
Uitterhove drs. A. 1960
Heijenrath L. J. A. 1963
Recker H. Th., schooldekaan, 1963
Silvius drs. A. B. 1963
Noë M. J. J. 1964/66 en 1968/69
Mevr. drs. A. Silvius-Janssen 1965/66 en 1967/69
Benders J. J. L. 1966
van Wersch H. J. L. 1967-Kerstmis 1968
Arts J. G. M. 1968/69
Mej. Bosman L. M. V. M. 1968/69
Cools drs. P. J. M. 1968/69
Corsius J. H. G. 1968/69
Egberink J. H. 1968/69
Hanssen J. A. F. 1968/69
Lemmens drs. M. J. 1968/69
Strik drs. J. J. Th. W. A. 1969
Heijnen drs. J. A. P. H. 1969
Ververgaart drs. P. 1967

Onderwijzers voorb. school
Smeets J. 1955/68
Melchior L. 1967/68

Muziek
Zeyen N. 1953
Gerards E. 1955/68

Leerlingen 1967/68

6 Gymnasium alpha
Hoofdleraar Mhr. Senden
Delahaije Louis, Geleen
Delahaije Piet, Geleen
Eurlings Harry, Voerendaal
Heffels Herman, Born
Houppermans Sjef, Voerendaal
van Hoven Maurice, Wijnandsrade
Janssen Henk, Venray-Oostrum
Jochems Jacques, Heythuizen
Kamstra André*, Heerlen
Luxembourg Ed, Venlo
Paes Jan, Brunssum
Prickaerts Jean, Amby
Roijen John, Nuth
Smits Paul, Ottersum
Vollenbroek Matti, Roermond
Waterval Jean, Eijsden-Breust
Wielders Pierre, Nieuwstad
Wolters Wim, St.-Odiliënberg
IJpelaar Jo, Kerkrade-Spekholzerheide

6 Gymnasium bèta
Hoofdleraar Mhr. Vogels
Ambaum Jan, Tegelen
Damoiseaux Paul, Heerlen-Molenberg
Dohmen John, Geleen
Hoovers Jan*, Kerkrade
Janssen Ton, Ottersum
Peeters Toon, Kessel
Rietjens Thieu, Ell
van Rijn Gerard, Venlo
Roex Sjef, Gulpen
Spiertz Marcel, Nederweert
Voncken Hans*, Schaesberg
Vossen Peter*, Kerkrade

5 Gymnasium alpha
Hoofdleraar Mhr. Tagage
Beckers Jo, Waubach-Lauradorp
Bodelier Leo, Kerkrade-Spekholzerheide
Cremers Ton*, Kerkrade-Bleijerheide
Daemen Jo, Jabeek
van Enckevort Chrit, Sevenum
Evers Gerard, Nederweert
Flecken Harry, Bingelrade
Franssen Hub, Voerendaal
Geurts Toine, Velden
Kerens Willy, Holtum
Kerkhofs Pierre, Maastricht
Kunnen Jo, Stramproy
Opgenort Paul, Susteren
Ogrinc Wil*, Kerkrade-Bleijerheide
Prevo Joep, Eygelshoven
Reijnders John, Reijmerstok
Roumen André, Herkenbosch
Roumen Frits, Roermond
Schmitz Willy, Melick
Schuffelers Jac, Maastricht
Teeuwen Theo, Brunssum
Zeyen Thieu*, Kerkrade

5 Gymnasium bèta
Hoofdleraar Mhr. H. Lemmens
Bloemink Fred*, Kerkrade
Coerver Hans*, Kerkrade
Creusen Jos, Brunssum
Delheij Paul*, Kerkrade

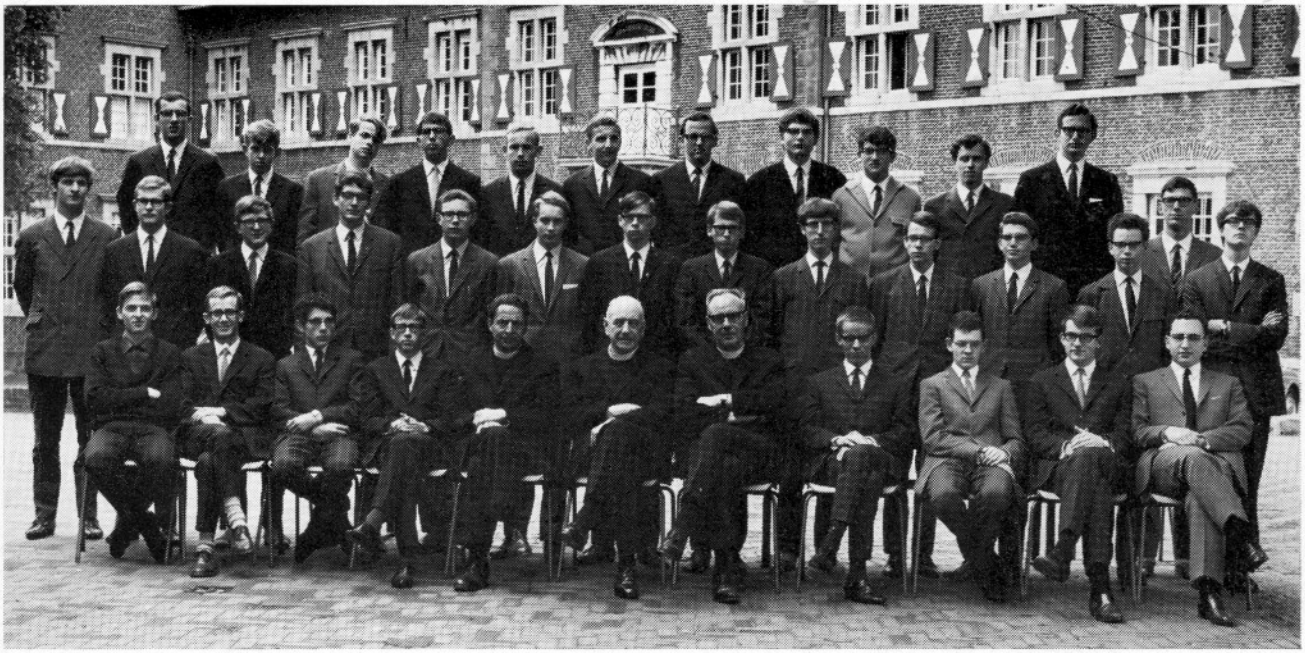

Eindexamenklas 1967/68

van Eijk Frits*, Kerkrade-Spekholzerheide
Gielen Piet, Baarlo
van Ham Jacques, Venray
Heeringa Peet*, Kerkrade
Huits Harry, Simpelveld
Lemeer Hub, Meerssen
Peusens Jacques*, Eygelshoven
van Rens Piet, Horst-Hegelsom
Sauren Fons*, Kerkrade
Schlösser Wim*, Kerkrade-Spekholzerheide
Urlings Pierre, Ulestraten

4 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. W. Lemmen
Bak Hans*, Kerkrade
Brugmans Wim*, Kerkrade-Chèvremont
Delsing Rik*, Kerkrade-Spekholzerheide
Dohmen Guus*, Kerkrade
Driessen Henny, Urmond
Kaelen Gerard, Gulpen
van Kempen Jacques, Echt
Kloeg Goof, Roermond
Meijs Norbert, Kerkrade

Laenen Alex*, Kerkrade
Römgens Harry*, Kerkrade-Bleijerheide
Thomas Jan*, Eygelshoven
Tummers Hub, Echt
Urlings Harry*, Kerkrade-Spekholzerheide
Waelen Sjef, Ubachsberg

4 Gymnasium 2e sectie
Hoofdleraar Mhr. Wijnen
Amkreutz Guido*, Kerkrade-Bleijerheide
Bessem Peter, Venlo
Canisius Léon, Schinveld
Cramers John*, Kerkrade-Spekholzerheide
Freer Glenn*, Kerkrade
Habets Bert*, Kerkrade
Hermans Ben, Maastricht
Hombergen Eugène*, Kerkrade
de Man Joop*, Kerkrade-Chèvremont
v. d. Port Piet, Stramproy
Prickaerts Hub, Amby
Sauren Harry*, Kerkrade
Smeets Jos*, Kerkrade
Tümmers Léon*, Kerkrade
Voesten Harry*, Kerkrade
Zeegers Leo, Bergen

3 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. Recker
Cramers Ger*, Kerkrade-Chèvremont
Daemen Rico, Jabeek
Demollin Willy, Noorbeek
Handels Harry*, Nieuwenhagen
Hasaart Tom*, Eygelshoven
Hendricks Willy, Koningsbosch
Janssens Jack*, Schaesberg
Latten Jan*, Eygelshoven
Luijten Peter, Beek-Genhout
Peeters Gerard, Maasbree
Peusens Harry*, Eygelshoven
Reijnders Paul*, Kerkrade
Rohs Ed*, Kerkrade
Schrijen Jan, Sittard
Trepels Peter, Maasbree
Waelen Herman*, Kerkrade
van Wersch Ben*, Kerkrade

3 Gymnasium 2e sectie
Hoofdleraar Mhr. Lenders
Becker Ton*, Kerkrade
Coenen Jan, Stramproy
Custers Fons, Horst
Gielkens Jan*, Kerkrade
Handels Hub*, Kerkrade-Spekholzerheide
Ploum Paul*, Kerkrade
Poldervaart Pierre, Maastricht
Ringens Peter*, Nieuwenhagen
Slaats Frits, Ospel
Slangen Jan, Beek-Genhout
Smeets Fons, Kerkrade
Spork Hans*, Simpelveld
Thelosen Ed, Brunssum
Uitterhoeve René*, Kerkrade
Vleugels Leo, Bocholtz
Vromen Jo, Schaesberg

2 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. Uitterhoeve
van Blom Durk*, Kerkrade

Flecken Frans, Heerlen
Jansen Fred, Heerlen
van Loo Paul*, Kerkrade
van Maldeghem Fons*, Kerkrade
Muller Henk*, Eygelshoven
Oostveen Rudy*, Kerkrade-Bleijerheide
van Oppen Paul, Bunde
l'Ortije Hub, Heerlerheide
Poort Hans*, Kerkrade
van de Port Jacques, Stramproy
Prevo Rolly*, Heerlen-Welten
Reiziger Gerard, Ma-Retraite (Suriname)
Scherpbier Albert*, Kerkrade
Steinbusch Hub, Ubachsberg
Stoelinga Herman*, Kerkrade-Spekholzerheide
Thijssen Jan, Horst
Ubachs John, Borgharen
Verstegen Jos, Maasbree
Wals Leo*, Kerkrade
Werry Frank*, Kerkrade-Spekholzerheide
Wynands Rob, Heerlen

2 Gymnasium 2e sectie
Hoofdleraar Mhr. Timmermans
Austen Toon*, Kerkrade-Spekholzerheide
Bardoul Jan*, Simpelveld
Dautzenberg Wim*, Simpelveld
Frissen Ernest*, Kerkrade
Hartmann Jan, Eijsden
van Hees Ger, Velden
Henderikx Frans, Stramproy
Huijten Gerry*, Eygelshoven
Kempen Jean*, Kerkrade-Spekholzerheide
Palmen Henk*, Kerkrade-Bleijerheide
Quaedvlieg Pierre*, Simpelveld
Ramaekers John, Noorbeek
Ritzen Jo, Jabeek
Roex Fons, Gulpen
Schiffelers Harry*, Schaesberg
Simons Wim*, Nieuwenhagen
Somers Frank*, Kerkrade-Spekholzerheide
Sijben Henk*, Kerkrade
Thissen Matti*, Kerkrade
Vaessen Ben, Spaubeek
Voncken Ernest, Beek
Waelen Pierre, Ubachsberg
Weijden Rob, Heerlen

1 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. Schrijen
Broers Paul, Wittem-Eijs
Delsing Harry*, Kerkrade
Duchateau Marie-José, Kerkrade
Habets Winand*, Kerkrade
van Hemert Joyce*, Heerlen
Heijen Jos*, Kerkrade
Hulsteijn Henk, Schaesberg
Körver Jacques*, Kerkrade
Lataster Arnold*, Kerkrade
Leijsen Jan*, Kerkrade
Lindelauff Harry*, Kerkrade
Meens Jos*, Kerkrade
Munnich Ton, Maastricht
Nevels Theo, Stramproy
Rouschop Eric, Vaals
Schropp Richard*, Kerkrade
Smits Sil, Ottersum
Stevens Jos, Stramproy

van Toledo Lolita*, Kerkrade
Willems Jo*, Kerkrade-Spekholzerheide
Winkels Anja*, Kerkrade

1 Gymnasium 2e sectie
Hoofdlerares Mevr. Silvius
Boink Pieter, Tilburg
v. d. Bongard Yvonne*, Heerlen
Dorssers Chris, Sevenum
Faijmonville Marcel*, Simpelveld
Gribnau Angeline*, Heerlen
Henssen John*, Simpelveld
van Heteren Alexander, Heerlen
Kaiser Bert*, Kerkrade-Spekholzerheide
Kedzierski Theo*, Kerkrade
Kloeg Paul, Roermond
Krill Paul*, Kerkrade-Spekholzerheide
Luiten Ruud*, Kerkrade
Meijs Jos*, Kerkrade
Senden Mirjam*, Kerkrade
Spobeck Lydia*, Eygelshoven
Terpstra Hans*, Eygelshoven
Wals Rico*, Kerkrade-Spekholzerheide
Willms, Theo, Maastricht
Zeegers Twan, Bergen
Zinzen Rudolf*, Kerkrade-Bleijerheide

Voorb. Klas 1e sectie
Hoofd Mhr. Smeets
van Beek Raymond*, Kerkrade
Bormans René, Wylre
Broers Ad, Wittem-Eijs
a Campo Wim, Merkelbeek
Demollin Thijs, Noorbeek
Hendriks Jos, Wittem-Eijs
Kaelen Loek, Gulpen
Kloth Luc*, Kerkrade
Tax Ger, Milsbeek
Terpstra Willy*, Eygelshoven
Thelen Cor*, Eygelshoven
Thelosen Rudy, Brunssum
Vos John*, Kerkrade

Voorb. Klas 2e sectie
Hoofd Mhr. Melchior
Eurlings Paul*, Kerkrade
Grouls Léon*, Schaesberg
v. Heusden Frits*, Kerkrade
Hoffman Ludga*, Kerkrade-Bleijerheide
Kicken Debby*, Kerkrade-Bleijerheide
Muller Harm*, Eygelshoven
Nacken Gerdie*, Kerkrade-Chèvremont
Ramaekers Eddy, Noorbeek
Rogmans Ben*, Eygelshoven
Schmeits Ger*, Kerkrade-Chèvremont
Souren Jos, Nieuwenhagen
Teeuwisse Frank*, Eygelshoven
Truijens Peter, Eindhoven
Verhagen Frans, Eindhoven
Wachelder Bert*, Kerkrade

HBS Kerkrade
Ambaum Jan 1e klas, Tegelen
v. d. Cruijs Tinus 1e klas, Ell
Frijns Bert 1e klas, Waubach
Frijns Jos 2e klas, Waubach
Grasveld Carl 4e klas afd. A, Hilversum
Haanen Laurens 4e klas afd. A, Venlo

v. Hapert Lambert 1e klas, Eindhoven
Hendriks Arnold 1e klas, Doenrade
Hermans Loek 4e klas afd. A, Arnhem
Huybers Piet 4e klas afd. B, Bergen
Huybers Sjef 4e klas afd. A, Bergen
Kardaun George 2e klas, Stein
Keulen Victor 2e klas, Schinnen
Knegtel Dirk 3e klas, Tilburg
Lamkin Lou 4e klas afd. A, Eijsden-Maarland
Knubben Jeu 5e klas afd. A, Heerlen-Benzenrade
Meerts René 2e klas, Nijmegen
Rutten Willy 5e klas afd. A, Maastricht
Soomers Jan 3e klas, Heerlen
Verkoulen Leo 4e klas afd. B, Kelpen

St. Bernardinus-College Heerlen
Afd. HAVO
Arts Wim 4e klas, Melderslo
Gehlen Paul 2e klas, Heythuizen
Heckmann Rob 2e klas, Kerkrade-Haanrade
v. d. Ouderaa Frank 3e klas, Weert
Tax Jan 5e klas, Belfeld

** De met een sterretje gemerkte leerlingen zijn externen*

Personalia 1967/69

Ontvingen de priesterwijding

A. Borghans, Schaesberg
G. Broekhoven, Einighausen
H. Brouwers, Heer
L. Cordewener, Hoensbroek
D. Eijssen, Schimmert
J. Heyenrath, Simpelveld
J. Janssen, Helden
H. Kleijnen, Noorbeek
J. Maes, Weert
H. Oberjé, Brunssum
H. l'Ortye, Wylre
J. Schmeits, Sittard
L. Smeets, Horn
F. Wiertz, Kerkrade

Leerlingen 1968/69

6 Gymnasium alpha
Hoofdleraar Mhr. Senden
Beckers Jo*, Waubach-Lauradorp
Bodelier Leo*, Kerkrade-Spekholzerheide
Cremers Ton, Kerkrade-Bleijerheide
Daemen Jo*, Jabeek
v. Enckevort Chrit*, Sevenum
Flecken Harry*, Bingelrade
Franssen Hub*, Voerendaal
Geurts Toine*, Velden
Kerens Wil*, Holtum
Kerkhofs Pierre*, Maastricht
Kunnen Jo*, Stramproy
Ogrinc Wil, Kerkrade-Bleijerheide
Prevo Joep*, Eygelshoven
Reijnders John*, Reijmerstok
Roumen Frits*, Roermond
Schmitz Willy*, Melick
Schuffelers Jac*, Maastricht
Zeyen Thieu, Kerkrade

6 Gymnasium bèta
Hoofdleraar Mhr. Vogels
Bloemink Fred, Kerkrade
Coerver Hans, Kerkrade
Creusen Jos*, Brunssum
Delhey Paul, Kerkrade
Gielen Piet*, Baarlo
Heeringa Peet, Kerkrade
Huits Harry* Simpelveld
Lemeer Hub*, Meerssen
Sauren Fons, Kerkrade
Schlösser Wim, Kerkrade-Spekholzerheide
Urlings Pierre*, Ulestraten

5 Gymnasium alpha
Hoofdleraar Mhr. Tagage
Amkreutz Guido, Kerkrade-Bleijerheide
Brugmans Wim, Kerkrade-Chèvremont
Canisius Léon*, Schinveld
Driessen Henny*, Urmond
Evers Gerard*, Nederweert
Freer Glenn, Kerkrade
van Ham Jacques*, Venray
Hermans Ben*, Maasbracht
Laenen Alex, Kerkrade
Opgenort Paul*, Susteren
Sauren Harry, Kerkrade
Teeuwen Theo*, Brunssum
Urlings Harry, Kerkrade-Spekholzerheide

5 Gymnasium bèta
Hoofdleraar Mhr. H. Lemmens
Bessem Peter*, Venlo
Cramers John, Kerkrade-Spekholzerheide
Delsing Rik, Kerkrade
van Eijk Frits, Kerkrade-Spekholzerheide
Hombergen Eugène, Kerkrade
Kaelen Gerard*, Gulpen
van Kempen Jacques*, Echt
Kloeg Goof*, Roermond
de Man Joop, Kerkrade-Chèvremont
v. d. Port Piet*, Stramproy
van Rens Piet*, Horst-Hegelsom
Römgens Harry, Kerkrade-Bleijerheide
Smeets Jos, Kerkrade
Thomas Jan, Eygelshoven
Tummers Hub*, Echt
Tümmers Léon, Kerkrade

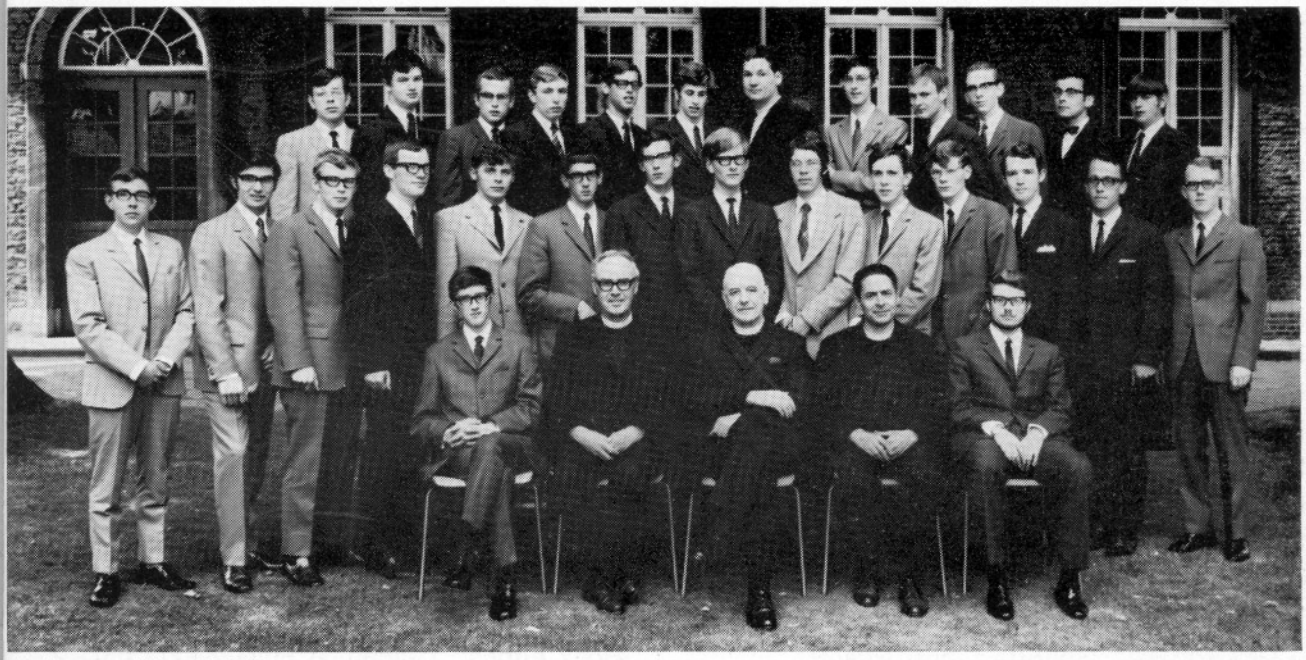

Eindexamenklas 1968/69

Voesten Harry, Kerkrade
Waelen Sjef*, Ubachsberg
Wagemans Herman*, Helmond
Zeegers Leo*, Bergen

4 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. W. Lemmen
Cramers Ger, Kerkrade-Chèvremont
Custers Fons*, Horst
Habets Bert, Kerkrade
Handels Harry, Nieuwenhagen
Handels Hub, Kerkrade-Spekholzerheide

Janssens Jack, Schaesberg
Konings Reinier, Hulsberg
Luijten Peter*, Beek-Genhout
Meijs Norbert, Kerkrade
Peeters Gerard*, Maasbree
Ploum Paul, Kerkrade
Poldervaart Pierre*, Maastricht
Ringens Peter, Nieuwenhagen
Trepels Peter*, Maasbree
Vleugels Leo*, Bocholtz
Waelen Herman, Kerkrade
van Wersch Ben, Kerkrade

4 Gymnasium 2e sectie
Hoofdleraar Mhr. Uitterhoeve
Becker Ton, Kerkrade
Coenen Jan*, Stramproy
Daemen Rico*, Jabeek
Demollin Willy*, Noorbeek
Dohmen Guus, Kerkrade
Gielkens, Jan, Kerkrade
Hasaart Tom, Eygelshoven
Latten Jan, Eygelshoven
Peusens Harry, Eygelshoven
Prickaerts Hub*, Amby
Reinders Paul, Kerkrade
Schrijen Jan*, Sittard
Spork Hans, Simpelveld
Thelosen Ed*, Brunssum
Uitterhoeve René, Kerkrade

3 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. Wijnen
van Blom Durk, Kerkrade
Flecken Frans, Heerlen
Jansen Fred*, Heerlen
van Loo Paul, Kerkrade
v. Maldeghem Fons, Kerkrade
Muller Henk, Eygelshoven
Oostveen Ruud, Kerkrade-Bleijerheide
van Oppen Paul*, Bunde
l'Ortije Hub*, Heerlerheide
Poort Hans, Kerkrade
van de Port Jac*, Stramproy
Prévoo Rolly, Brunssum-Treebeek
Reiziger Gerard*, Ma-Retraite (Suriname)
Steinbusch Hub*, Ubachsberg
Stoelinga Herman, Kerkrade-Spekholzerheide
Thijssen Jean*, Horst
Verstegen Jos*, Maasbree
Wals Leo, Kerkrade
Werry Frans, Kerkrade-Spekholzerheide
Wijnands Rob*, Heerlen

3 Gymnasium 2e sectie
Hoofdleraar Mhr. Schrijen
Austen Toon, Kerkrade-Spekholzerheide
Bardoul Jan, Simpelveld
Hartmann Jan*, Eijsden
van Hees Ger*, Velden
Kempen Jean, Kerkrade-Spekholzerheide
Quaedvlieg Pierre, Simpelveld
Ramaekers John*, Noorbeek
Ritzen Jo*, Jabeek
Roex Alfons*, Gulpen
Schiffelers Harry, Schaesberg
Simons Wim, Nieuwenhagen
Slaats Frits*, Ospel
Somers Frank, Kerkrade-Spekholzerheide
Sijben Henk, Kerkrade
Thissen Mat, Kerkrade
Vaessen Ben*, Spaubeek
Voncken Ernest*, Beek
Waelen Pierre*, Ubachsberg
Weijden Rob*, Heerlen

2 Gymnasium 1e sectie
Hoofdleraar Mhr. Timmermans
Broers Paul*, Wittem-Eijs
Delsing Harry, Kerkrade
Duchateau Marie-José, Kerkrade

van Hemert Joyce, Heerlen
van Heteren Alexander*, Heerlen
Heijen Jos, Kerkrade
Hulsteijn Henk*, Nieuwenhagen
Kedzierski Theo, Kerkrade
Körver Jac, Kerkrade
Lindelauff Harry, Kerkrade
Meens Jos, Kerkrade
Munnich Ton*, Maastricht
Rouschop Eric*, Vaals
Schropp Richard, Kerkrade
Smits Sil*, Ottersum
Stevens Jos*, Stramproy
van Toledo Lolita, Kerkrade
Willems Jo, Kerkrade-Spekholzerheide
Winkels Anja, Kerkrade

2 Gymnasium 2e sectie
Hoofdlerares Mevr. Silvius
Boink Pieter*, Tilburg
v. d. Bongard Yvonne, Heerlen
Dorssers Chris*, Sevenum
Faijmonville Marcel, Simpelveld
Frissen Ernest, Kerkrade
Gribnau Angeline, Heerlen
Henssen John, Simpelveld
Kaiser Bert, Kerkrade-Spekholzerheide
Krill Paul, Kerkrade-Spekholzerheide
Lataster Arno, Kerkrade
Leijsen Jan, Kerkrade
Luiten Ruud, Kerkrade
Senden Mirjam, Kerkrade
Spobeck Lydia, Eygelshoven
Ubachs John*, Borgharen
Willms Theo*, Maastricht
Zeegers Twan*, Bergen
Zinzen Rudolf, Kerkrade-Bleijerheide

Brugklas afd. a
Hoofdlerares Mej. Bosman, Mhr. Heijnen
Absil Frans, Kerkrade-Spekholzerheide
Bisscheroux Jeannette, Nieuwenhagen
Buck Yvonne, Kerkrade-Bleijerheide
Duynstee Aad*, Maastricht
Engels Fer, Kerkrade
de Faber Jan-Tjeerd, Kerkrade
Franssen Hedwig, Eygelshoven
Lamers Marga, Kerkrade
Lückers Charles*, Heerlen
Meijers Marjo, Kerkrade-Spekholzerheide
Meijers Leo, Kerkrade
Posma Rob, Kerkrade
Ruyl Jos, Kerkrade
Schillings Doris, Eygelshoven
Somers Marleen, Kerkrade-Spekholzerheide
Souren Jos*, Nieuwenhagen
Teeuwisse Frank, Eygelshoven
Truijens Peter*, Eindhoven
Verhagen Frans*, Eindhoven
Vos John, Kerkrade
Vijgen Jacqueline, Simpelveld
Wals Rico, Kerkrade-Spekholzerheide

Brugklas afd. b
Hoofdleraar Mhr. Lenders
Celic René, Kerkrade-Hopel
Demollin Thijs*, Noorbeek
l'Espoir Ans, Kerkrade

Geerkens Jacinta, Kerkrade-Bleijerheide
Geraedts Frans, Kerkrade
Habets Luc*, Heerlen
Heijltjes William, Kerkrade
van Heusden Frits, Kerkrade
Janssen Peter*, Jabeek
Kaelen Loek*, Gulpen
Krewinkel Jos, Kerkrade
Lenders André, Simpelveld
Meijs Jos, Kerkrade
Mohnen Betty, Kerkrade
Nacken Gerdy, Kerkrade-Chèvremont
Oostveen Constance, Kerkrade-Spekholzerheide
Scheren Eveline, Kerkrade
Salimans Marcel, Kerkrade
Schoormans Jo, Eygelshoven
van der Straten Willy, Eygelshoven
Tax Ger*, Belfeld
Vlieks John, Simpelveld
Wiegers Erna, Kerkrade

Brugklas afd. c
Hoofdleraar Mhr. Recker
van Beek Raymond, Kerkrade
Bormans René*, Wylre
Broers Ad*, Wittem-Eijs
Eurlings Paul, Kerkrade
Frings Henk, Kerkrade
Gielkens Henk, Kerkrade
Hendrickx Laurie, Kerkrade
Hendriks Jos*, Wittem-Eijs
Imandt Jos*, Terneuzen
Jans-Rat Wim, Kerkrade-Spekholzerheide
Laschet Karel, Kerkrade
Mooren Arno*, Roermond
Muller Harm, Eygelshoven
Schmeits Ger, Kerkrade-Chèvremont
Smeets Marcel, Kerkrade
Terpstra Willy, Eygelshoven
Thelen Cor, Eygelshoven
Thelosen Ruud*, Brunssum
Vaessen Paul*, Berg a. d. Maas
Verhagen Harry, Kerkrade-Terwinselen
Vermeulen Leo, Kerkrade
Vreuls Harry, Nieuwenhagen
Wachelder Willy, Kerkrade

Atheneum Kerkrade
5e klas HBS
Dirken Frans afd. B, Tilburg
Haanen Laurens afd. A, Venlo
Hermans Loek afd. A, Arnhem
Huybers Piet afd. B, Bergen
Huybers Sjef afd. A, Bergen
Lamkin Lou afd. A, Eijsden-Maarland
Verkoulen Leo afd. B, Kelpen
Vermeer Joost afd B, Laren

4e klas HBS
Beuting Marcel afd. A, Enschede
van Elk Lambert afd. B, Overloon
Wedershoven Jules afd. B, Stolzenau (D.)

3e klas HBS
v. Hapert Willem-Jan, Eindhoven
Keulen Victor, Schinnen
Knegtel Dirk, Tilburg
Meerts René, Nijmegen

Hendricks Willy, Koningsbosch

2e klas HBS

Ambaum Harry, Tegelen
v. d. Cruys Tinus, Ell
Lousberg Louis, Eindhoven
Widdershoven Nicky, Maastricht
Willemse Hans, Voorschoten

Brugklas

a Campo Wim, Merkelbeek
v. Hapert Lambert, Eindhoven
Ramaekers Ed, Noorbeek
Smael Nico, Maastricht

HAVO Heerlen

Arts Wim 5e klas, Melderslo
Gehlen Paul 3e klas, Heythuizen
Heckmann Rob 3e klas, Kerkrade-Haanrade
v. der Ouderaa Frank 4e klas, Weert

1968/1969

meisjes op bk en 2gym:

2gym: Marie-José Duchateau
Joyce van Klemert
Lolita van Toledo
Anja Winkels
Yvonne van den Bongard
Angeline Grilman
Mirjam Senden
Lydia Spoebeek

brugkl. Jeanette Bisscheroux
Yvonne Buck
Hedwig Franssen
Marga Lamers
Marjo Meijers
Doris Schillings
Marlien Somers
Jacqueline Vygen
Ans l'Espoir
Jacinta Geerkens
Betty Mohren
Gerdy Nacken
Constance Oostveen
Eveline Scheeren
Erna Wiegers

apart bij lo
of ydy?
wij Lei Cr

PLAATSEN V/A 20-3-'69

Studiezaal Externen (v.h. kl. Roldue)

KATHEDER

				v BEEK
WILLEMS	v HEUSDEN	LASCHET	v. LOO	LUYTEN
THELEN	VOS	KEDZIERSKI		HABETS
~~HENDRICKX~~ SIJBEN	GERAEDTS	TERPSTRA	de FABER	
EURLINGS	PRÉVOO	WALS R.	FLECKEN	
SALIMANS	KREWINKEL	MEENS	PEUSENS	
MULLER Henk	JANS-RAT	v BLOM		
GEERKENS	SMEETS	ENGELS		
WIEGERS	REYNDERS	HEYEN	MULLER Harm	
OOSTVEEN C.	FRINGS	OOSTVEEN R.	KAISER	RINGENS
NACKEN	RUYL	HEYLTJES	MEYERS	WERRY
L'ESPOIR	~~SYBEN~~ HENDRICKX	WALS L.		HASAART
MOHNEN	LATTEN	SCHMEITS	AMKREUTZ	FREER
LAMERS	POSMA	SIMONS	HANDELS	BECKER
				HOMBERGEN

Lei Crombach

Personalia 1967/69

Ontvingen de priesterwijding

A. Borghans, Schaesberg
G. Broekhoven, Einighausen
H. Brouwers, Heer
L. Cordewener, Hoensbroek
D. Eijssen, Schimmert
J. Heyenrath, Simpelveld
J. Janssen, Helden
H. Kleijnen, Noorbeek
J. Maes, Weert
H. Oberjé, Brunssum
H. l'Ortye, Wylre
J. Schmeits, Sittard
L. Smeets, Horn
F. Wiertz, Kerkrade

Geslaagden 1968

Hebben met goed gevolg afgelegd het eindexamen:

Gymnasium alpha
Louis Delahaije, Geleen
Piet Delahaije, Geleen
Harry Eurlings, Voerendaal
Herman Heffels, Born
Sjef Houppermans, Voerendaal
Maurice van Hoven, Wijnandsrade
Henk Janssen, Venray-Oostrum
Jacques Jochems, Heythuizen
André Kamstra, Heerlen
Ed Luxembourg, Venlo
Jan Paes, Brunssum
Jean Prickaerts, Amby
John Roijen, Nuth
Paul Smits, Ottersum
Matti Vollenbroek, Roermond
Jean Waterval, Eijsden-Breust
Pierre Wielders, Nieuwstad
Wim Wolters, St.-Odiliënberg
Jo IJpelaar, Kerkrade-Spekholzerheide

Gymnasium bèta
Jan Ambaum, Tegelen
Paul Damoiseaux, Heerlen-Molenberg
John Dohmen, Geleen
Jan Hoovers, Kerkrade
Ton Janssen, Ottersum
Toon Peeters, Kessel
Thieu Rietjens, Ell
Gerard van Rijn, Venlo
Sjef Roex, Gulpen
Marcel Spiertz, Nederweert
Hans Voncken, Schaesberg
Peter Vossen, Kerkrade

HBS-A
Jeu Knubben, Heerlen-Benzenrade
Wil Rutten, Maastricht

HAVO
Jan Tax, Belfeld

Geslaagden 1969

Hebben met goed gevolg afgelegd het eindexamen:

Gymnasium alpha
Jo Beckers, Waubach-Lauradorp
Leo Bodelier, Kerkrade-Spekholzerheide
Ton Cremers, Kerkrade-Bleijerheide
Jo Daemen, Jabeek
Chrit van Enckevort, Sevenum
Harry Flecken, Bingelrade
Hub Franssen, Voerendaal
Wil Kerens, Holtum
Pierre Kerckhofs, Maastricht
Jo Kunnen, Stramproy
Wil Ogrinc, Kerkrade-Bleijerheide
Joep Prevo, Eygelshoven
John Reijnders, Reijmerstok
Frits Roumen, Roermond
Wiel Schmitz, Melick
Jac Schuffelers, Maastricht
Thieu Zeyen, Kerkrade

Gymnasium bèta
Fred Bloemink, Kerkrade
Paul Delheij, Kerkrade
Piet Gielen, Baarlo
Peet Heeringa, Kerkrade
Harry Huits, Simpelveld
Hub Lemeer, Meerssen
Fons Sauren, Kerkrade
Wim Schlösser, Kerkrade-Spekholzerheide
Pierre Urlings, Ulestraten

HBS-A
Laurens Haanen, Venlo
Loek Hermans, Arnhem
Sjef Huybers, Bergen
Lou Lamkin, Eijsden-Maarland

HBS-B
Frans Dirken, Tilburg
Piet Huybers, Bergen
Leo Verkoulen, Kelpen
Joost Vermeer, Laren

HAVO
Wim Arts, Melderslo

Behaalden de prijs van de ambassade van de Duitse Bondsrepubliek

In 1968:	Sjef Houppermans, Voerendaal
In 1969:	Fons Sauren, Kerkrade

Behaalden de prijs van de Franse ambassade

In 1968:	Jean Pickaerts, Amby
In 1969:	Ton Cremers, Kerkrade-Bleijerheide

Behaalden het hoogste aantal punten van hun klas

In 1968:

5 Gymnasium alpha Ton Cremers, Kerkrade-Bleijerheide
5 Gymnasium bèta Fons Sauren, Kerkrade
4 Gymnasium, 1ste sectie Hans Bak, Kerkrade en Goof Kloeg, Roermond
4 Gymnasium, 2de sectie Harry Voesten, Kerkrade
3 Gymnasium, 1ste sectie Tom Hasaart, Eijgelshoven
3 Gymnasium, 2de sectie Peter Ringens, Nieuwenhagen
2 Gymnasium, 1ste sectie Frans Werry, Kerkrade-Spekholzerheide
2 Gymnasium, 2de sectie Jan Hartmann, Eijsden
1 Gymnasium, 1ste sectie Jac Körver, Kerkrade
1 Gymnasium, 2de sectie Chris Dorssers, Sevenum en Twan Zeegers, Bergen

In 1969:

5 Gymnasium alpha Alex Laenen, Kerkrade en Guido Amkreutz, Kerkrade
5 Gymnasium bèta Harry Römgens, Kerkrade
4 Gymnasium, 1ste sectie Peter Ringens, Nieuwenhagen
4 Gymnasium, 2de sectie Tom Hasaart, Eijgelshoven
3 Gymnasium, 1ste sectie Frans Werry, Kerkrade-Spekholzerheide
3 Gymnasium, 2de sectie Jan Hartmann, Eijsden en Frank Somers, Kerkrade
2 Gymnasium, 1ste sectie Jac Körver, Kerkrade
2 Gymnasium, 2e sectie Jan Leijsen, Kerkrade en Twan Zeegers, Bergen
Brugklas a Jos Ruyl, Kerkrade
Brugklas b Thijs Demollin, Noorbeek
Brugklas c Henk Frings, Kerkrade

Personalia 1967/69

Ontvingen de priesterwijding

A. Borghans, Schaesberg
G. Broekhoven, Einighausen
H. Brouwers, Heer
L. Cordewener, Hoensbroek
D. Eijssen, Schimmert
J. Heyenrath, Simpelveld
J. Janssen, Helden
H. Kleijnen, Noorbeek
J. Maes, Weert
H. Oberjé, Brunssum
H. l'Ortye, Wylre
J. Schmeits, Sittard
L. Smeets, Horn
F. Wiertz, Kerkrade

Legden een examen af

L. Gielis, leraar te Rolduc, doctoraalexamen Pedagogie c.l. te Utrecht
M. Philips, Valkenburg, doctoraal examen Notariaat, Nijmegen
P. van Dijk, Meerssen, doctoraal examen Frans, Nijmegen
M. van den Esker, Geleen, doctoraal examen Scheikunde, Utrecht
H. J. W. Ament, Leveroy, doctoraal examen Geneeskunde deel 2, Utrecht
W. L. M. Claessens, Venray, doctoraal examen Geneeskunde deel 2, Utrecht
F. van de Roer, Brunssum, doctoraal examen Algemene Taalwetenschap, Nijmegen
W. Kleuskens, Venray, kandidaatsexamen Psychologie, Nijmegen
H. Niesten, Vaals, doctoraal examen Frans, Nijmegen
B. Knubben, Maastricht, kandidaatsexamen Pedagogie, Utrecht
L. G. M. Stevens, Belfeld, kandidaatsexamen Economische Wetenschappen, Tilburg
J. M. H. Janssen, Heerlen, kandidaatsexamen Economische Wetenschappen, Tilburg
W. J. J. M. Goossens, Tegelen, kandidaatsexamen Economische Wetenschappen, Tilburg
W. F. G. Lacroix, Noorbeek, kandidaatsexamen Psychologie, Nijmegen
C. J. Wetterhahn, Brunssum, kandidaatsexamen Psychologie, Nijmegen
G. Geuskens, Kerkrade, kandidaatsexamen Nederlands, Nijmegen
W. Geurts, Bingelrade, kandidaatsexamen Scheikunde, Utrecht

Werden onderscheiden

Drs. H. L. W. Jochems, president van Rolduc,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau

E. Gerards, Kerkrade, dirigent van de harmonie te Rolduc,
pro Ecclesia et Pontifice

Kolonel Mr. R. J. E. M. van Zinnicq Bergman, adjudant en hofmaarschalk van H. M. de Koningin,
Wassenaar, tot Officier in de Orde van Oranje Nassau met de Zwaarden

P. C. A. Aerts, secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Maastricht,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau

Mgr. P. J. Boymans, nationaal en diocesaan sportadviseur, Sittard,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau

R. J. H. Smeets, Directeur Akademie van Industriële Vormgeving te Eindhoven,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau

A. M. Chr. Stevens, Directeur Hotel Prinses Juliana te Valkenburg,
tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Dr. J. Selman, Geleen, onder-voorzitter van de Onderwijsraad,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau (leraar Rolduc 1933/45)

J. P. Schreven, burgemeester te Veghel,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau (Rolduc 1918/23)

Overleden

K. Hutschemakers, emeritus-pastoor te Heerlen, leraar te Rolduc 1916/43
P. Zeyen, Kerkrade, organist en muziekleraar te Rolduc 1901/53
H. Nabben, Sevenum (Rolduc 1887/89)
K. M. B. Batenburg, oud-notaris te Deventer (Rolduc 1908/14)
Chr. Gubben, tandarts te Oudenbosch (Rolduc 1924/27
L. M. A. Versterren, pastoor te Neeritter (Rolduc 1921/23)
H. Wiegersma, arts te Deurne (Rolduc 1907/10)
Chr. Gras, Bussum (Rolduc 1917/23)
A. F. M. Lenaerts, emeritus-pastoor te Venlo-Blerick (Rolduc 1907/09)
M. H. Reijnen, emeritus-pastoor te Tegelen (Rolduc 1912/14)
J. J. H. Reinartz, pastoor te Noorbeek (Rolduc 1921/24 en 1927/29)
W. J. Friedrichs, assistent te Heerlen (Rolduc 1927/29)
H. J. Meijs, emeritus-pastoor te Sittard (Rolduc 1919/21)
F. J. H. Roebroek, rustend rector te Zevenaar (Rolduc 1895/1902)
G. P. A. H. Stoot, pastoor-deken te Tegelen (Rolduc 1912/21)
L. P. van Laer, emeritus-pastoor te Echt (Rolduc 1924/26)
P. J. C. de Gronckel, emeritus-pastoor te Sittard (Rolduc 1913/16)
G. H. J. Houben, emeritus-moderator te Heythuizen (Rolduc 1918/20)
J. M. Kerckhoffs, emeritus-pastoor te Heerlen (Rolduc 1895/97)
A. P. J. Dassen, emeritus-pastoor te Valkenburg (Rolduc 1929/32)
J. Th. H. M. Abels, pastoor te Schin op Geul (Rolduc 1927/29)
P. M. Th. Theunissen, pastoor te Nieuwdorp-Stein (Rolduc 1935/43)
Drs. R. Salomons, rector te Horn (Rolduc 1928/30)
P. R. Linssen, emeritus-pastoor te Bakel (Rolduc 1916/20)
P. M. Dohmen, rustend rector te Sittard (Rolduc 1913/16)
Th. G. H. Engelen, pastoor te Heugem (Rolduc 1939/41)
J. W. Gerards, emeritus-pastoor te Haelen (Rolduc 1912/1914)
P. E. Frissen, emeritus-pastoor te Hulsberg (Rolduc 1908/18)
J. M. Weerts, moderator te Venlo (Rolduc 1946/52)
J. J. L. Sixliard, emeritus-leraar, te Roermond (Rolduc 1920/22)
J. J. H. Voncken, pastoor te Beek (Rolduc 1924/32)
W. H. H. Reijnen, emeritus-pastoor te Geleen (Rolduc 1917/20)
F. F. F. Krijn, emeritus-pastoor te Montfort (Rolduc 1913/15)

J. H. Kessels, emeritus-pastoor te Swalmen (Rolduc (1913/15)
J. Keulen S.J. te Maastricht (Rolduc 1910/12)
N. . Boyens, pastoor te Rimburg (Rolduc 1918/20)
P. W. J. van der Sterren, pastoor te Arcen (Rolduc 1922/24)
Mr. H. J. Boijens, oud-burgemeester van Eygelshoven (Rolduc 1920/23)
Mr. L. F. C. M. Bloemen, Castricum (Rolduc 1926/28)
J. C. Arntz, oud- directeur N.V. Scheepswerven te Millingen (Rolduc 1893/95)
H. J. M. Peeperkorn, Heemstede (Rolduc 1909/16)
E. E. Hens, oud-hoofdingenieur bij de Waterstaat in Ned. Indië, 's-Gravenhage (Rolduc 1911/17)
Mgr. Th. M. Beukers, emeritus-pastoor te Leiden (Rolduc 1889/95)
B. Gras, adunct-directeur KVP 's-Gravenhage (Rolduc 1917/23)
H. Hanraets, missionaris van Mill Hill, Nellore, India (Rolduc 1919/21)
E. J. H. Paulussen, Maastricht (Rolduc 1923/30)

Inhoud

RJ 1968 is samengevoegd met RJ 1969
alle artikelen van beide jaren
staan onder RJ 1969.
Dit is het allerlaatste jaarboek!

Kroniek 1967/68 (Drs. J. A. C. Lenders) 3

Kroniek 1968/69 (Drs. J. A. C. Lenders) 38

Kinderen 1 (Bert. s.a. Peto) 84

Kinderen 2 (Bert. s.a. Peto) 85

Een oud-wereldkampioen gymnastiekleraar op Rolduc (Jos Ritzen) 86

Een hartelijk gedicht bij een gouden feest (L. Augustus) 90

Op het voetspoor van Heriman van Rolduc (Prof. dr. J. J. M. Timmers) 96

Nog eens over de fundering van de kerk te Rolduc (W. Marres) 104

Le refuge juif (Bert. s.a. Peto) 116

Lerarenkorps 1967/69 117

Leerlingen 1967/68 118

Leerlingen 1968/69 124

Geslaagden 1968 130

Geslaagden 1969 131

Personalia 1967/69 134